

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉZSI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Egy csöndes ülésről.

Budapest, március 14.

(v.) A parlamentből kiparólgott a kuruc-virtus; a vérengző Ajax hálósípkás nyárs-polgárrá szelidült. Alig két napos a budapesti vita, s máris ráunk az emberek. Nincs többé harc; csak eszmecsere van, s az is mérsékelt — nem csupán hangban, hanem tartalomban is. Jól van ez így; ránk fér bizony egy kis idill annyi keserves küzdelem után. Duló csaták után jól esik ez a pihenő, utána úgy is nehéz munka következik: a nemzet politikai szervezetének regenerálása, nagy arányú reformok kezdeményezése, számos intézmények alkotása. A harctérrel, amelyet elhagytunk, a műhelyig, amelybe az új feladatok szóltanak, ne tegyük meg az utat egyhuzamban; hanem heverjük ki fáradsalmainkat s gyűjtünk új erőket. A békét, ha szinte unalmas is, mint az áldást hozó csendes eső, jókedvvel köszöntjük. Hiszen két fáradság között épp az unalom üdíti az idegeket és edzi meg az izmokat.

Ma is amolyan szürke napja volt a képviselőháznak. A béke valóságos orgiákat ült benne s az a fakó csönd, amely a politikai helyzetről való társalgással enyhítette azt, amit máskor budgetvitának szoktak nevezni, mintha kellemes szenderbe ringatta volna a szivesen henylő kedélyeket. Nem volt ezen az egész ülésen semmiféle emóció. Kossuth Ferenc a maga elegáns nyugalmával, amely Lord Broughamból idéz Rigó Ferencnek, hiába jóslgatta ma Apponyiéknek, hogy az ő közjogi vágyakozásaik nem fognak teljesülni a szabadelvű pártban. Attól sem ijedt meg senki, még a volt nemzeti párt sem. Nem is volt mért megjednie. Az a közjogi felfogás, amely Széll Kálmán első kormány-

zati cselekvéseiben nyilatkozott meg, a Deák Ferenc nemes hagyományainak igazi és egyenes folytatása. Ezen tulmenő közjogi aspirációkat Apponyiék nem vittek magukkal a többségbe. Ők a dualizmus elvi alapján állnak s beérik azzal, ha a közjogi kiegyezésben biztosított nemzeti jogok a maguk eredeti ténnyel és értelmében fenntartatnak. Széll Kálmán ugyanezt akarja; a közjogi fejlesztés gondolatát elutasítja magától, de hajszálynit sem enged abból, amit a közjogi kiegyezés hazánk számára biztosított. Hát ilyen körülmények közt hogyan érhetnék családások a volt nemzeti pártot? Hiszen az ő közjogi felfogásuk teljesen kongruens a kormányelnökével; sőt az a politika, amely Széll Kálmán kormányra jutásában diadalmasodott, éppen a közjogi vonatkozásokban nemcsak rokon, hanem merőben azonos is azzal a közjogi szellemmel, amelyet Apponyiék az 1898. I. törvénycikk létrehozásakor és azóta is hirdettek.

Hangsúlyozta ezt ma gróf Apponyi Albert is abban a rövid fölszólalásban, amelyvel pártállásának változtatását az ország színe előtt megokolta. Kimutatta a tökéletes identitást a volt nemzeti párt programja és az új kormányprogram között. Ugy éreztük, mintha gróf Apponyi ez alkalommal szántszándékkal leszerelte volna szónoki erejét. Kerülte az erős hatásokat; egyszerű, világos és igaz akart csupán lenni, nem vibrált előadásában az a hatalmas indulat, amely gondolatait máskor szárnyára emeli; ha egybörk másokat meggyőzni és önmagát föllendíteni igyekszik, ma mintha csupán magamagának beszélt volna, mintegy konstátálni akarva egy parlamenti monológban, hogy nincs miért vádolnia magát s elhatárolása összhangban van lelkiismeretével. Azokra

a kis maliciákra, amelyekkel tegnap Komjáthy hintette be elkésett fűszerül a fuziót, szelid gunnyal és szerencsés humorral felelt a nemzeti párt volt vezére. Beismerte, hogy a multak megítélésében egyező vélemény még sokáig, sőt talán soha nem lesz közte és a szabadelvűpárt régi tagjai közt. Nem is lehet; de fölösleges is, hogy legyen. Hiszen az új pártalakulásnak nem az a célja, hogy kiegyenlítse régi, immár tárgytalan ellentéteket, hanem az, hogy egyazon táborba gyűjtse azokat, akik a jelen és a jövő feladatait azonos elvi alapon és azonos szemlemben akarják megoldani. A multnak aktáit lezárta Széll Kálmán hatalomra jutása. Az új korszak új elveket és új irányzatokat hozott felszínre s új küzdelmeket feltételez. Ehhez képest a politikai tényezőknél új csoportosulása vált szükségessé; s ez véghez is ment a legteljesebb lojalitással, s végbe ment — jól értse ezt meg mindenki — véglegesen. Akik egymás ellen akarnak ingerelni a Széll Kálmán támogatására alakult többségnek különböző eredetű elemeit, azok hiába való munkát végeznek. Kirekesztés a többségtől ma nem lehetséges, sem maliciával, sem perfiáival, sem erőszakkal. Akik óvatosan félreállottak, mikor az új tények keletkeztek, azoknak igaz szívvvel tanácsoljuk, tördőjenek bele a bevégzett tényekbe.

Az ischli klauzula is szóba került a mai ülésen. Aki szóvá tette ezt a kinos dolgot, az maga Lukács László pénzügyminiszter volt. Beszédjéből nem tudtuk világosan kivenni, igazolni akarta ezt a szerencsétlen szereplését, avagy csak mentetetni. Szivesen fölteszszük az utóbbit. Hiszen a pénzügyminiszter ur tárcát vállalt annak a Széll Kálmánnak a kabinetjében, aki azt a klauzulát még mint ideiglenes kiegészítő eszközt

TÁRCA.

Románc.

Madagaszkárról és a szerelemről.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

I.

Konti Józsefhez.

Alább leközlök egy románcot,
A melyre — ha megengeded —
Sürgösen fölívom ezennel
Becsés feszült figyelmet.

Elzengtem ezt a kis románcot
Az Independence Belge nyomán,
A hol leírja Madagaszkárt
Egy ösmeretlen kollegám, —

Szól a gyarmatpolitikáról,
— Melyet az ördög vinne el! —
S Ranovale királynőjéről,
Ki ellenben már érdekel.

Madagaszkár kis bestiája
És az exotikus keret,
Sikert aratna muzsikáddal,
Mint történelmi operett.

A librettoját megosnálnám,
Ha úgy kerülne rá a sor —
Az István-pincében ebédnél
Talaikozunk két órakor.

II.

A tulajdonképpent románc.

Oh meseország Madagaszkár,
A hol a nap vad tűz-elem,

S a reszkető kék levegőben
Elmámorit a szerelem, —

A hol a pálma-ligetekben
Rikolt a tarka papagály,
S kihajtanak a csodabimbók,
S verőfényt hint az est-homály, —

Oh meseország, Madagaszkár,
Zokogva sírom dalba én,
Hogy milyen szörnyű nagy csapás ért
Mult év november elsején!

És adom tudtul mindazoknak,
Kiket e dátum meglepett,
Hogy Madagaszkár népe ekkor
Üli a fürdő-ünnepet, —

És Ranovale, a királynőt,
Akit nem lát a nép soh'sem,
Ez ünnepen mindenki látja,
De akkor aztán teljesen!

Mert Madagaszkár, Madagaszkár
Nem oly közönséges sziget,
Sőt annyi szent, hogy udvarában
Legszigorubb az etikett,

A melynek első szakaszában
Világosan rendeltetik,
Hogy a királynő férje mindig
A főminiszter, — és pedig:

A férje tényleg, hivatalból,
Mihelyt rá megbízást kapott,
De ha a krízis elhuzódnék,
Beáll az exlex állapot.

Ezernyolcszáz kilencvennyolcban
November elsején tehát

Magára öté Ranovale
A Worthnál készült diszruhát.

„Mely hőség!” — sóhajt a királynő, —
„Valóban, csaknem megfúlok!” —
„Már várnak” — szól a főminiszter, —
„A kád, a nép s a konzulok!”

Pikáns egy szépség a királynő:
Sötét szemének lángja vouz,
Örök vágy duzzad teli ajkán,
Karcú alak s az arca bronz.

Amolyan félvad dacos állat,
Kin a ruha párisi sikk, —
„Madagaszkár kis bestiája,”
Amint szakértők nevezik.

A főminiszter, Rajnivoni
Melléte lép, — egy délceg agg,
Kiráól a költők és a hölgyek
Sok hős legendát mondanak.

Már negyven éve főminiszter,
És három királynő alatt
A jog, a törvény s az igazság
Küzöit ösvényén haladt!

A mint kiér most a piacra
A diszmenet, — a dob perog,
A konzulok hét-rét hajolnak,
Ujjong a nép s a hadsereg ...

A diszfürdő rég várja készen,
És rózsavizet telt a kád, —
És most ledobja Ranovale
A Worthnál készült diszruhát.

Ott állt! És hogy! A nap sugára
Bronz mellein hanyatt esik, —

sem akarta elfogadni, mert ellentétben állónak találta azt a közjogi kiegyezésnek szellemével és betűjével. Az ellenzék nem zudult fel a miniszter ur beszédje e részének halatára, sőt derűs flegmával fogadta azt. Jól tette. A pénzügyminiszter urnak végre is nem feladata a közjogi politikának irányítása. Ha a volt miniszterelnök mégis rábízta e nagyfontosságú közjogi kérdés megoldását, akkor a megtörtént hibában báró Bánffy Dezső sokkal vétkesebb Lukács Lászlónál. Szerencsére Széll Kálmán erélye, okossága és közjogi tudása jóvátette a tévedést. S ha az ellenzék ma háborgás nélkül fogadta a pénzügyminiszternek e fejtegetéseit, akkor nyilván abból indult ki, hogy a dolgok új rendjében Lukács László csupán pénzügyi politikát fog csinálni, amihez igazán kitünően ért, s nem fog ismét abba a helyzetbe jutni, amibe Bánffy alatt került, hogy közjogi eszméket kelljen kölcsönadnia a kormány elnökének. Amitől óvja is az ég derek kincstárosunkat.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, március 14.

A parlamentben alig emlékeztet már valami a régi harera, a régi rendszerre. Még Gajári Géza is fölismerhetlenné pödörte már az ő torzonborz Bánffy-bajuszát. Gróf Apponyi Albert pedig, amikor fel akar szólalni, ott jelentkezik, ahol például Demkó Pál is: megy a kormánypárti jegyzőkhöz. De még egy kicsit furesának találja az új módit s mosolyogva szól át Rakovszky Istvánhoz, aki azelőtt a fekete táblára szokta jegyezni:

— Sajnálom, de már nem nálad iratkozom fel.

— Én jobban sajnálom — hajbókol vissza az ellenzéki jegyző s el szabad neki hinni, hogy őszintén.

Csupa udvarias hang, szivélyes gesztus. S a vitában annyi szépség, az egyes nyilatkozatokban annyi érdekes mozzanat, hogy az embernek kacag a lelke. Az a csöpp guny is elszívárgott már, amit tegnap Komjáthy Béla csurgatott a parlament örmöpharabá. Maga Kossuth Ferenc szolgáltatott a leglojálisabb módon elégtételt az egyesült hatvanhetes pártoknak, amikor egyesülésüket nemcsak természetesnek, de az egész nemzetre nézve üdvösnek is ismerte el. És

a vezér nyomán a fiatal Mezőssy Béla is megtalálta azokat a tárgyilagos színeket, amelyeknek használata mellett ki kellett tennie, hogy mennyien sok elismeréssel vannak az új korszak kiváló előnyei iránt. Hogy máskülönbön ugy a Kossuth Ferenc, mint a Mezőssy Béla kritikájában erősen kidomborodott a függetlenségi párt elvi álláspontja és kellő határozottsággal vonták meg az elválasztó vonalakat is: senki sem fogja zokon venni. Kellő tisztelettel hajtja meg lobogóját a többség a tiszta elvi álláspont előtt és el kell ismernie, hogy a szélső bal mai két szónoka gazdag argumentációval és formában is nem közönséges sépségekkel járult a budgetvita színvonalának emeléséhez. Mint budgetbeszéd a Kossuth Ferencé volt jelentékenyebb, aki a költségvetés bírálatában sok becses anyagot hordott össze, amelyet a maga szempontjából igen szerencsésen csoportosított. Természetes, hogy mi a függetlenségi párt vezérének álláspontjában nem osztozkodhatunk. Volt azonban egy észrevétele, amelyet egészen eltérő álláspontunk mellett is helyeselnünk kell. Ez az előirányzat és a zárószámadások közt levő nagy eltérésre vonatkozott, amelyről helyesen mondta Kossuth, hogy illuzóriussá teszi a budgetjogot, még akkor is, ha a differencia kedvező.

Ám a dolog természetében rejlik, hogy az érdeklődést a jelen viszonyok közt mégis inkább az a két erősen egyéni felszólalás kötötte le, mely a Kossuth és Mezőssy beszédei közé esett. Az első a gróf Apponyi Alberté, a másik a Lukács Lászlóé volt. Régi várakozás fordult a két érdekes beszéd felé, mert körülbelül bizonyosra lehetett venni, hogy ez a két beszéd zárja le a parlamentü expiació munkáját. Apponyinak a finom lelke nem engedhette el azt a megnyugtatót, amelynek egyik ága a régi fegyverbarátokhoz, másik ága pedig az új bajtársakhoz viszi meg a felvilágosítást. S amilyen jóleső figyelemmel fogadták az ellenzéki pártok azt a kijelentését, hogy semmit sem kellett elhullajtania programjából, mikor a szabadelvűpártba lépett, éppen olyan örömmel hallgatta a többség, hogy Apponyi és régi elvtársai nem akarnak az új hajlékban külön közösséget alkotni. S Apponyi nem volna olyan mestere a szónak, ha ebben a kényes órában nem tudott volna úgy beszélni, hogy a fuziónak utolsó, talán lehetszerű gátjait lerontsa. Most már az egyesülés mögött sem az ellenzék, sem a többség nem kereshet titkos gondolatokat. De

másrészt Lukács László pénzügyminiszter is érezte, hogy az expiació munkájából reá is háramlik valami. S még a politikai ellenfeleinek is jól esett, hogy ilyen hamar ragadta meg az alkalmat, amikor azt a bizonyos ischli klausulát a história világitásában mutatván be, legalább az intenció tisztaságát igazolhatja. Mert csak az intenció mentette. S ezt a politikai ellenfelek, de még a jóbarátok is, annál könnyebb szívvél vehették tudomásul, mert hiszen a végzet kegyelméből — meg egy kicsit a vezető államférfiak hazafiasságából is — ez a klausula nem vált testté. Csak egy elhárított veszedelem, de nem egy lezuhant csapás jellegével bír. S a béke édes óráiban az ilyen be nem következett veszedelmekről könnyebb szívvél esik a diskusszió s szivesen hallja az ember, hogy még a veszedelem idején is csak a formában volt a hiba, nem az intencióban.

Jóleső érzések uralkodtak el a parlamenten. A folyosón is az engesztelődés suhant át. Az Apponyi és a Lukács nyilatkozatai egyformán kiszédtek a tuskéket még az emlékezésből is. Most már rekriminációk nélkül, szenvedélyességtől menten zuhoghat le az egész budgetvita...

A képviselőház ülése március 14-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.
A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, báró Fejérváry Géza, Darányi Ignác, Pócs Sándor, Hegedűs Sándor, Wlassics Gyula, Cseh Ervin.

A mult ülés jegyzőkönyvét hitelesítik.

(Előterjesztések.)

Az elnök jelenti, hogy Enyedi Lukács egészségi okokból négy heti szabadságot kér.

A Ház megadja.

Bemutatja ezután a Ház pénztárának mult félévi számadásait.

A számvizsgáló bizottságnak adják ki.

(A budgetvita.)

Következik: a költségvetés általános tárgyalásának folytatása.

Páder Rezső a miniszterelnök programjával foglalkozik. Ez nem elégtette ki teljesen. A kisbirtokosokat szerinte azzal kellett volna megmenteni a pusztulástól, hogy megakadályozzuk a földbirtoknak a végtelenig való felaprózását. Bizonyos létminimumot kellett volna teremteni s fogyasztási, meg hitel-szövetkezetekkel támogatni a kisbirtokosokat. A néppárt a mai rendszerrel szemben fenntartja elveit s új rendszerért küzd. A költségvetéssel is foglalkozik. Nem látja ebben azt a nagy takarékoságot, amit hangoztatnak. Politikai bizalomra a néppárt részéről nincs ok s ezért a költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés a néppárton.)

Nagyot csettint a magyar konzul:

— „Famoses Weiberl, lauter Chic!“

S a mint a kádban Ranováló
Vigan lubickolt, — megesett

A gyarmatügy szenációja,
A történelmi nagy eset,

Melytől megindult háborogva
Az ós madagaszkári föld,
S a melyről annak idejében
Lapunk is több cikket közölt.

(A franciáknak ügyvivője
Sok katonával megjelen.
És anektálja Madagaszkárt.
Mindenkit elcsap hirtelen.

Ranoválót is, a királynőt!
De már ez oszt annexió,
Mit egy románcnak keretében
Megénekelni nem való.)

Algirba vitték a királynőt,
Ki immár árva pária, —
Ugy hagyta ő el Madagaszkárt,
Mint Frankhont Stuart Mária.

Algirban a szegény királynő
Csak egyre, egyre könyet ont:
„Oh, Mada—Mada—Madagaszkár,
Vajjon még látlak-e viszont?“

Meglátogatja a guvernőr:
„Vigasztalódjék, asszonyom!
A koronát és Madagaszkárt
Nem kapja vissza, mondhatom . . .“

És a királynő ezt zokogja
Tul sípdobon, tul kürtön át:
„Kinek kell Mada—Madagaszkár?!
Ördög vigye a koronát!

Nem kell nekem a civillista,
Se diszfürdő, se trónterem, —
Csak Rajnivoni, Rajnivoni,
A fő — a főminiszterem!“

A kormányzó elmés világfi,
Meghajlott s rögtön haza ment,
De pontban este hatkor ismét
Egy telegrammal megjelent:

„Az Elysebe sürgönyöztem,
Loubettől itt a felelet, —
Az elnök ur gyorsan határozott:
Páris, négy óra a kelet.

Nos várja szépen türelemmel
Csak a jövő esütörtököt, —
Nem kapja vissza Madagaszkárt,
De kap miniszterelnököt.

Nem azt a régi bamba barbárt,
Ki nem nyújt már garanciát, —
Hanem a szerelem zsenijét:
Egy tüzes, ifjú franciát!“

Pírulva kérdi a királynő:
„Jövő esütörtökön tehát?!
Szívem dobog, monsieur gouverneur,
Még nem szerettem franciát!“

III.

A méla akkord.

Mikor a főntebb írt románcot
Elolvastam valakinek,
Elégedetlenül mosolygott
S a verset ekként fedte meg:

„Mikor te még nem kopaszodtál,
És nem gyötörték vad tusák,
És hitte még illuzióit
A tiszta lelki ifiúság, —

Ha akkor kapod ezt a témát,
Be másként tűnnék fel neked,
És büszke rózsaszálba hajtna
Szívvedből zengő éneked.

Most nincs hited, csak gyönyörlődöl,
Magadban élsz, bármerre fuss, —
A lelked, szegény árva lelked
Hogyan is lett ily cinikus?!“

Gergely István.

Az ősz haj.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Írta: Maurice Montégut.

Ugyan ki hitte volna, hogy a harmincéves, szépsége teljében ragyogó Herminie d'Anglante asszony rá fogja vetni szemét a fiatal Jacques Mortagnera? Hiszen csinosnak elég csinos volt ez a fiu, de oly félénk volt, oly balog, úgy elpi-rult minden semmisségért . . .

De a szerelem bátorságot önt a félénkebe. Jacques sokszor hallotta, hogy az asszonyok minden szereplő jobban szeretik a protektor szerepét játszani s ez adott neki reményt. A mikor legelőször megállott előtte, lesütötte a szemét, úgy tett, mintha nem is törődne a királyi szépséggel, csak éppen arra kérte a befolyásos szép asszonyt, hogy legyen segítségére. Az asszony úgy fogadta, mint a többi. Mindenkiel szemben kedves volt, talán nem is tudott másként viselkedni. A fiu el volt ragadtatva, amikor távozott. Hisz látta Őt, hallotta a hangját s a kértét, hogy látogassa meg nem sokára, az ígéretet, hogy tenni fog valamit az érdekében.

Herminie meg is tartotta a szavát, és Jacques nem sokára elmondhatta magáról, hogy nagy halálal tartozik a szép asszonynak, s járhatott-kelhetett a társaságban ezzel a címmel: „A szép d'Anglante-né pártfogoltja.“ Lassanként aztán bejutott a családba, s elfoglalta helyét a

(Kossuth beszéde.)

Kossuth Ferenc: Senki sem fog csodálkozni azon, ha mindjárt ugy kezdem felszólalásomat, hogy sem a jelen kormány, sem semmiféle 67-es alapon álló kormány, mi a költségvetést nem szavazzuk meg. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) És nem is fogjuk sohasem megszavazni. A miniszterelnök ur személye iránt tisztelettel és őszinte rokonszenvvel viseltetem, de azért lehetetlen elválasztani az ő személyét attól a ténnyől, hogy egy 67-es alapon álló kormány, az elnöke. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A mi meggyőződésünk szerint a 67-es alapon egy önálló magyar államot fölépíteni lehetetlen. Mi ezt lehetetlenségnek tartjuk még azoknak segítségével is, akik nemrég a mi fegyverbarátaink voltak és akik őszintén hiszik azt, hogy lehetséges a 67-es alapon a magyar állami önállóságot felépíteni és a meglévő jogokat megvédelmezni. Én azt hiszem, hogy t. barátaink, — mert engedjék meg, hogy én mindig azoknak nevezzem őket — (Helyeslés bal-felől.) csalódnai fognak, keservesen csalódnai, amikor a nagy munkához hozzá fognak látni, támogatva a t. miniszterelnök urat. De ha nem is lehet a magyar államiságot a 67-es alapon teljesen felépíteni, mégis nagy szolgálattal tehet a hazának a volt nemzeti párt, ha a t. miniszterelnök urnak azt a jelszavát, amelyet székfoglaló beszédében hangzottatott, t. i. jog, törvény és igazság (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) az életbe is átvinni és érvényesíteni segítik. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Eppen ebből a szempontból igen helyesnek találom azt, hogy a feloszlott nemzeti párt a kormánypartba belépett. Nincs elvi különbség a volt nemzeti párt és a kormánypart között és kivált a t. miniszterelnök urnak kijelentései után a nemzeti párt kötelességének tartom, hogy érvényre juttatni igyekezzék azt az irányt, amelyet a volt párt folyvást követett és amely irány összesség azzal, amelyet a tisztelt miniszterelnök ur programbeszédében hangzottatott. Kötelessége a volt nemzeti pártunk ezt az irányt érvényre juttatni igyekezni esetleges ellenáramlatokkal szemben és ha ők őszintén hiszik, amint meg vagyok győződve, hogy őszintén hiszik, hogy a 67-es alapon felépíthető a magyar önálló államiság, akkor kötelességük ehhez a kísérlethez hozzájárulni és kötelességük egész erejükkel megpróbálni azt, hogy ezen elvük megvalósítható-e, igen vagy nem? (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Továbbá reményem, hogy belépésük a kormánypartba azt az üdvös hatást fogja gyakorolni, hogy a kormánypart ezental véleményvel bíró párt lesz és kebelében a véleményeknek sűrűsége és kifejeződése üdvös hatással lesz a párt életére, ugy, hogy e párt meg fog szólni kizárólag a pártfegyelmének engedelmeskedő szavazógép lenni, mint ahogy — bocsánat meg, ha kimondom — azok voltak a mult kormány alatt, ami szerencsétlenség volt a hazára, mert ebből következett az, ami ellen mi a legnagyobb erővel küzdöttünk, hogy tudniillik minden más alkotmányos elv tönkretételét, csakis a többségnek akarata érvényesült és ez helyzetesített minden alkotmányos elvet, sőt nem is a többség akarata, hanem az akkori miniszterelnök akarata, amelyről a többséget még értesíteni sem tartotta érdemesnek. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.)

Részletesen fejtegeti ezután, hogy a függetlenség politikára ezután is szükség van, mert, sajnos, a hadsereg vezetése és szelleme nem magyar, zászlója, nyelve német, a külügy birodalmi külügy, ami Erzsébet királyné halála alkalmával is kitűnt, amikor a külföld kizárólag az osztrák császárnak kondoleált. Vajjon magyar külügyi érdek kívánta-e Bosznia okkupációját, a krétai hajós mulatságot, vagy a most készülő kínai kalandot?

A vám- és kereskedelmi ügyekre vonatkozólag, melyek szintén közösek, szintén a birodalmi érdekek érvényesülnek. Ha valamely kereskedelmi cikk Magyarországba van küldve, ezen cikkeket az osztrák határon vámozzák meg. A kereskedelmi s zerdőséket a külügyminiszter a két állam nevében köti meg, de csak a papíron, mert tényleg csakis Ausztriának érdeke érvényesül. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A hitelügy egy osztrák részvénytársaságra van bízva, mert az osztrák-magyar bank nem más, mint egy osztrák részvénytársaság. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Olyan állapotban vagyunk tehát, mint amilyen állapotot lord Brougham, Viktória királynőnek hírvessz kancellárja tökéletesen szövetkezeti uniónak nevezett. (Halljuk! Halljuk!) Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Helyre! Legyen szabad felolvasnom lord Broughamnak a véleményét az ilyen tökéletes szövetkezeti unióban létező államokról, amely véleményt ő a British Constitutionnak nevezett munkájában fejtett ki. (Halljuk! Halljuk!) Ilyen államoknak — írja Brougham — különleges parlamentáris alkotmányai csak névleges, csak elméleti becsesel birhatnak, de gyakorlati értékkel nem, mert a minden egyes állam különleges kormányzatának élén álló közös országú hatalomnak ezer módja van, egyrészt az egyik állam előnyre legkértehetőleg nyomást gyakorolni a másik államnak ugy kereskedelmi és közgazdasági, mint minden más módon érdekeire, másrészt olyan politikát követni, a minő neki tetszik, a nélkül, hogy szükség volna az alkotmányt alakilag megsérteni.

Mintha csak Magyarországról irta volna ez Brougham! (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) E theoretikus fejtegetéseknek tökéletes igazat szolgáltatnak nálunk a nemrég elmult események, midőn a vám- és kereskedelmi ügyekben óriásilag nehézké bizonyult a meglévő jogoknak megvédése is és e jogok megvédése nem is sikerült volna talán, ha nem segédkezett volna e hazafias földatban egy oly férfi, mint Széll Kálmán, de e jog megvédésének csak a jogi állapotok megvédésére kellett szorítkozni és a tényleges állapot mégis a közös vámerület maradt. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A 67-es alap nem alkalmas a gazdasági önállóság kivására sem, mert a törvényben foglalt jogunkat nem engedjük érvényesíteni. A többség most erőben gyarapodott; illő, hogy legalább gazdasági javainkat védje meg. Attér ezután a budget kritikájára s tulságosan magasnak tartja a félmilliárdra rugó előirányzatot, a mikor az ország adóssága 5400 millió s a földbirtok értéke nem több 5600 millió. Helyteleníti azt az abuzust is, mely az előirányzat és a zárszámadások differenciájában mutatkozik. E különbség illuzóriussá teszi az egész budgetjogot. A költségvetéshez nem járul hozzá. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

(Apponyi beszéde.)

Gróf Apponyi Albert: T. Ház! Az előttem közvetlenül szóltott igen t. képviselő urat nem fogom követni azon érdekes pénzügyi és közgazdasági fejtegetéseknek a terére, melyekkel beszédét befejezte. De annyiban teljesen egyetérték vele és talán nincs a Háznak egy tagja sem, aki e tekintetben eltérő véleményt táplálna, hogy pénzügyi helyzetünk, nevezetesen az a körülmény, hogy Magyarország közgazdasági erejét az adóztatásnak terén a véletlektől már is megfosztottuk, holott még igen sok állami, kulturális, közgazdasági feladat vár megoldásra, melyeknek mindgyike újabb és újabb pénzügyi igényekkel lép fel, mondom, hogy ez a helyzet minket a pénzügyi terén a legnagyobb rigorozításra, körültekintésre és a legszigorubb takarékosagra utal. És én megvallo, hogy ebben a tekintetben megnyugvasomra szolgál az, hogy a kormányban élen olyan férfi áll, aki a politikai terén első sikereit éppen a magyar pénzügyeknek rendezése körül érte el, aki a magyar államháztartást és a magyar közgazdaságot alaposan ismeri és aki bizonyosan ambíciója nem legutolsó tárgyaúl azt fogja tekinteni, hogy a súlyos adózatokkal helyreállított pénzügyi egyensúlynak nemcsak minden megromlását megakadályozza, hanem annak fenntartását minél biztosabb és szilárdabb alapokra helyezze. (Helyeslés a jobboldalon és a közepén.)

A költségvetésről pénzügyi szempontból esu-pán ennyit szándékozom mondani és áttérek a politikai helyzet olyan mozzanatainak rövid eszételésére, amelyekről nyilatkozni a parlament színe előtt, gondolom, erkölcsi kötelességem. (Halljuk! Halljuk!) Mert midőn a parlamentnek egy olyan tényszerűje, minő egy országos párt — nem elvi álláspontját, mert ez változatlan maradt, hanem helyzetét a parlamentben megváltoztatta, én azt hiszem, hogy arról az ország színe előtt, itt ebben a parlamentben számot kell adni. (Helyeslés.)

A szónok itt röviden megrajzolja az utolsó évek közjogi harcainak történetét, melyek a nemzeti párt állásfoglalását szükségesé tették. Majd így folytatja:

S ekkor történt t. képviselőház, hogy a magasra felkorbácsolt hullámok közé és egy olyan harcnak krízisébe, amely harcnak sem előlányveivel, sem lefolyásával ez idő szerint foglalkozni célszerűnek nem látom, belenyult egy férfi, aki politikai életének számos előlányveinél fogva is már személyes bizalmat keltett bennünk és aki ezen harcnak lecsendesítése körül kifejtett tevékenységében is bizonyítékát adta annak, hogy a 67-iki kiegyezés valódi tartalmanak és hamisítatlan szellemének fenntartása az ő szájában ugyanazt jelenti, amit a mi szánkban és amit a mi elménkben. (Helyeslés a közepén.) És ezen előlányvek után mondotta el az igen tiszteit férfi, mint miniszterelnök, azt a programbeszédét, amelynek egyik sarkalatos tétele az 1867-diki kiegyezésnek hamisítatlan, a maga eredeti gondolata szerint való fenntartása, tehát a nemzet által elvállalt minden kötelezettségnek lojális teljesítése, de a nemzet minden jogának e részbeni érvényesítése is. (Ugy van! Ugy van! a közepén.) másfelől az állami kormányzatban és a reformok létesítésében a magyar államegység biztosítása, a magyar nemzeti államnak kiépítése, a jog, a törvény, az igazságnak alapján és egy közgazdasági politika, mely teljes egyetértésben azzal,

szép asszony társalkodónője és kedvenc kutyája közt. Jól érezte magát. Egy képviselő titkára lett, pompásan viselte magát. Így aztán egyszer csak észrevette, hogy Herminie hosszasan nézi, mint máskor, s hogy számára intusabb mosolya van, mint más számára. Valóban Herminie büszke volt rá. Mindenütt valóságos dicső-himnuszokat zengett pártfogoltjáról. Nagyon értelmes fiu volt, mindent ügyesen végzett, tudott hallgatni, melankolikus volt, de nem keserű, okos, kedves. Szóval sokra fogja vinni.

Majd, hogy sokat forgott az előkelő társaságban, idővel kivetkőzött vidékiességéből; a szerény, alázkodó fiatallemberről egyenes tekintetű, biztos járásu ifju lett. A szalonokban érdeklődtek iránta a hölgyek.

— Ki ez? — kérdezték.

— Ez a szép d'Aglande asszony pártfogoltja... bizonyára valami távoli rokona... nagy jövőjü fiatalember...

— Igen kedves...

És gratuláltak Herminienek pártfogoltja sikereihez. Így hiuságból kezdett vele viszonyt a szép asszony.

Egy este, hogy egyedül voltak, így szólt hozzá: — Jacques, maga nem is hiszi, mennyire bevált! Mindenütt ugy beszélnek magáról, mint valami jóvendőbéli államférfiuról... Rövid idő alatt sokra vitte s igazán örülök, hogy én segíthetem eleinte. Pedig csak éppen azért érdeklődtem a sorsa iránt, mert egy régi barátom ajánlatával kerestett föl...

Jacques komolyan felelt:

— Nagyon örülök... nem azért, mintha a sikereim boldoggá tennének, hanem azért, mert önnek ezzel egy kis örömet okoztam. Figyeje el, hogy ez volt egyetlen vágyam...

Herminie elgondolkozott.

— De hát — szólt — miért fordult éppen hozzám?

— Ha megmondanám, kikérgetne.

Az asszony meglepetten, kíváncsian nézett rá s halkán szólt:

— Mondia meg.

— Nem fog megharagudni?

— Nem. Előre megkegyelmezek.

— Szavára?

— Szavamra.

— Nos, hát azért fordultam önhöz, mert csak így juthattam a közelébe. Mert szerettem, imádtam, mint ahogy most is szeretem és imádom. És figyelmeztetem iménti kegyelmére...

Herminie lehunyta a szemét:

— Nem haragszom — mormolta.

Néhány nap mulva már a szeretője lett Jacques és nagyon szenvedett. Amely pillanattól fogva az ővé lett, féltékenyvé vált. Későbbesen féltékenyvé. A nyilvánosság előtt most is a többiekkel együtt kellett a közböbst mutatnia s ezért négy szemközti keserű szemrehányásokkal illette az asszonyt. Ez a vállát vonogatta, kiesüfölte.

— Csak nem fogom fölforgatni a házamat, kidobni a barátaimat, hogy egy nevétséges szélszélynek eleget tegyek! — mondta.

Ezidőtájt a férfi szerette nagyobb hévvel az asszonyt. Idővel másként fordult a dolog. Jacques képviselő lett, szerették, szívesen hallgatták. Komoly folyóiratok tanulmányokat közöltek tőle. Hires lett. Közben pedig Herminie egyre öregedett. Szenvedélye azonban növekedett. A fejlődő fiatallembert ugy tekintette, mint az ő teremtményét. S hogy távolodni érezte magától, egész nap vele foglalkozott, egész éjjel róla álmodott, életének tartalmává tette őt. Lassankint panaszkodni kezdett, megismerte a magányos sirsát, a nyugtalan-ságot s a féltékeny haragot. Most már Jacques mosolygott, ő vonogatta a vállát, ő csitította, mint valami beteg gyereket, mert még szerette... hát, istenem, szerette... Utóvégre is hozzá kötötte a hála és a megszokás. De huszonnyolc éves volt, és az asszony? ... Oh, az asszony azért szép maradt, kívánatos, és mindenki törte magát érte. Ez az egyetlen dolog bántotta csak Jaquesot. Hiuságból ugyan, de nem tűrhetette azt a gondolatot, hogy őt valamikor valaki helyettesítse ezen a terén. Azt akarta, hogy ő legyen a szép d'Aglandenő egyetlen és utolsó szerelme. Most

már nyilvánvaló volt a viszonyuk, s ő ugy gondolkozott, hogy az elkergetett szerető legalább is oly nevétséges, mint a megsalt férj.

Egy viszálykodással töltött félóra után így szólt hozzá az asszony:

— Nem szeretsz már, tudom, érzem! S én mégis szeretlek, még mindig jobban, mint valaha! Csak a rossz szívek tudnak valakit megenni! Szeretek! Nincs áldozat, amelyet meg ne tennék érted!

Szavára vágott:

— Vigyázzon a szavára! Ha szaván fogom, meg fog haragudni!

— Kivánj, amit akarsz. Megteszem, es-

küszöm!

Jacques ránézett az asszony aranyvörös hajára, erre a csodálatos selyemsátorra és csöndesen mondta:

— Ne fesse többé a haját.

Az asszony elhalványodott, habozott, majd romegeg mondta:

— De hisz akkor ősz lesz a hajam...

— Tudom.

— Ah... gyáva vagy, és kegyetlen!

A férfi elnevette magát:

— Ime, itt az áldozat! No lássa, hogy igazam volt!

Az asszony uralkodott magán és csöndes hangon egyezett bele a kérdésbe:

— Jó. Engedelmeskedem. De fogsz-e így szeretni? A többiekkel ugy se törődöm...

A férfit meglepte az áldozatkészségnek ez a tanúsága s büszkeséggel telve esküdtött örök szerelmet.

Két héttel később már ősz haja volt Herminie d'Aglandenak. Talán szebb is volt így, de az idő bélyege lemoshatatlanul rá volt nyomva.

Mondta is tegnap Jacques Mortagne, a divatos, híres férfi egy intim ebédén:

— Igen, nagyon jól áll neki... meg aztán biztos is vagyok a felől, hogy majd senkise bitorolja a helyemet... talán holnap, talán még később, smikor éppen elhagyom...

amit mi mindig hangsúlyoztunk, menten minden egyoldalúságtól, a földművelési érdekeknek, különösen a gazdasági kisebb ekizszeniaciának azt a gondozást biztosítja, amelyre azoknak ugy a helyes társadalmi politikának, mint a magyar nemzeti társadalom megerősítésének szempontjából igénye van. (Helyeslés a közepén.)

Az előzmények, melyekre céloztam, ez a program, annak egyénisége, aki ezt a programot elmondta, együttvéve olyan helyzetet alkotott, ahol lelkiismeretünkkel számolva, nem mondhattunk egyebet, mint azt, hogy olyan elvi választó-vonal, amely minket arra kényszerítene, de sőt amely ránk nézve lehetővé tenné, hogy objektíve megindokolt ellenzéki állásban maradjunk, többé nem létezik. (Helyeslés a közepén.) S ebből nemcsak szabad volt levonnunk, hanem le kellett vonnunk azt a konzekvenciát, hogy tehát annak a kormánypolitikának támogatására sietünk, amely kormánypolitikával minden lényeges pontban teljesen egyetértünk. (Helyeslés a közepén.)

És tisztelt képviselőház, legyen szabad csak mellesleg megjegyezni Komjáthy Béla tisztelt képviselőtársamnak (Halljuk! Halljuk!), aki azt mondotta, hogy nekünk ezt a kérdést választóink elé kellett volna vinnünk és magunkat új választásnak alávetnünk, mert mint ellenzékieket választottak meg minket, vagy küldötték ide a palatombé választóink és ha kormánypártiakká leszünk, ezt csak új mandátum alapján tehetjük helyesen; legyen szabad megjegyezmem, hogy én teljesen egyetértek veled odáig, hogy annak a bizalmi viszonyoknak természeté, mely a választó közönség és a megválasztott képviselő között fennáll, hogy ennek a bizalmi viszonyoknak etikai természeté megkívánja azt, hogy amikor a képviselő és választó között a választásnál létrejött hallgatlagos meggyőzés, mely szerint a képviselő bizonyos elvi irányzatoknak képviseletére kapott mandátumot, megszünt: akkor az a képviselő nincs erkölcsileg arra följogosítva, hogy azt a mandátumot megtartsa, ha annak tartalmát megváltoztatni akarja; teljesen egyetértek ebben. Ez engedelmet kérek, az elveket és az irányzatokat, a meggyőződéseknél megváltoztatása esetén áll be, nem pedig, hogy ugy mondjam, a parlament mélyben elfoglalt topografiai helyzetnek megváltoztatásával. (Igaz! Ugy van! a közepén.) Akkor éreznem magam kötelezettnak — és akkor bizonyára meg is tenném, hogy választóimat újból megkérdem, megajándékoznak-e bizalmukkal, megbiznak-e a képviselettel. — hogy ha más elveket, más irányzatokat akarnék képviselni, mint amelyeknek képviseletére előtűt programbeszédemben vállalkoztam. (Helyeslés és tetszés a közepén.) De amikor politikai hitvallásban, politikai törekvéseimben semmim sem változott, mikor új pártállásomba belevisszem mindazon elveket és politikai törekvéseket teljes integritásúval. (Ugy van! Ugy van! a közepén.) amelyeknek képviseletére programbeszédemben vállalkoztam, akkor ilyen kötelezettségem nincsenek. Ellenkezébe, ha mi bármilyen személyi okból, engedve talán bizonyos visszaemlékezéseknél, amelyek lélektani nehézségeket okozhatnak és okoznak is, — nincs ezt miert palástolni és eltagadni — az együttműködésnél, vagy engedve annak a szempontnak, hogy nem az elvek azonosságát, hanem egyes aspirációknak és ambícióknak kielégítését keressük; ha mi ily melléki szempontokat engedve, akartuk volna ellenzéki állásunkat fenntartani és hogy ezt fenntartsuk, új programot akartunk volna csinálni magunknak, akkor éreztem volna kötelességemnek, hogy választóimhoz forduljak, vajjon ezen új program alapján is meg akarnak-e tisztelni bizalmukkal. (Helyeslés és tetszés a közepén.) de nem akkor, amikor politikai törekvéseimet az egész vonalon mindenben fenntartom, de azok érvényesítésére ott töreksem, hol természetesen törekednem kell; azt, amivel én egyetértek: a tárgyban és azt a férfit, aki iránt személyes bizalmam is van, szubjektív szempontból, nem mesterkéltém, mondvá csúszott okokból, hanem belső meggyőződésemmel forvra támogatom. (Élénk helyeslés és tetszés a közepén.)

Én, t. képviselőház, nem tagadtam, nem is tagadom (Halljuk! Halljuk!), hogy olyan pártok és olyan politikai egyéniségek közt, amelyek és akik két évtizeden át folytonos politikai küzdelemben állottak egymással szemben, különösen mikor az utolsó időkben ez a küzdelem elérte a hevességnek és a szenvedélyességnek telopontját, az együttműködésnek vannak bizonyos lélektani akadályai. És Komjáthy Béla t. képviselőtársaménál sokkal csekélyebb tehetség is elegendő arra, hogy ezeket a lélektani nehézségeket kisebb-nagyobb kéjjel-géssel itt a Házban felderítse (Derültség a közepén), azokat mindenkinél emlékeztetőbe hozza s a mult vonatkozó ítéleteknek és magatartásoknak különbségét kidomborítja, iparkodják azt a célt elérni, hogy lehetőleg ne jöl, lehetőleg feszélyezve érezzék magukat egymással azok, akik között együtt működni hivatal van. (Élénk derültség és tetszés a közepén.)

Hát az bizonyos, tisztelt Ház, és kétségtelen, hogy a szabadelpártiak régi tagjai és mi, a volt nemzeti pártiak tagjai, se a távolabbi, se a közel multnak megítélésében nem értünk egyet és egyhármam nem is fogunk egyetérteni. (Ugy van! a közepén.) Azért, ha az volna a feladatunk, hogy a mult történelmenek megírására egy bizottság állítsassék össze, (Halljuk! Halljuk!) nagyon bajos volna az a bizottságot vegyessen összeállítani a szabadelpártiak régi tagjai és a volt nemzeti pártiak tagjai közül. (Ugy van! Ugy van! a közepén.) Amde, tisztelt Ház, nem ez a feladat. (Halljuk! Halljuk!) A feladat az, hogy a jelennek aktuális feladatait foglalkozunk. A jelennek aktuális feladatai pedig az előbb említett általános szempontokon kívül is, amelyek az egyetemesnek egyesülését és tömörülését parancsolják, én szintem nagyon szükségessé, vagy legalább nagyon kívánatosá téttek azoknak az érök-

nek koncentrációját, amelyek az ország jogának és érdekeinek megvédését, a magyar nemzeti államnak kiépítését a hatvanhetedik kiigyezésnek alapján akarják. (Helyeslés a közepén.)

Ez, t. képviselőház, volt az a nagy indok, amely ránk hatott, midőn be nem várva azt, amit vulgo ugy szoktak kifejezni, hogy a mult harok emléke felett föl nőjünk, ezt az egyesülést, melyre az elvi alap és a szubjektív előfeltételek is nagyreszt megvoltak, rögtön, határidő nélkül végrehajtottuk. (Helyeslés a közepén.) És, t. képviselőház, végrehajtottuk, — bocsánatot kérek, nincs senkitől megbízásom, csak a magam nevében beszélek, de az én régi elvárataimtól abból a két évtizeden át folytatott együttműködésből, abból a bizalmas egyetértésből, amelyben mindig együtt voltunk és amelyre mindig örömmel fogok visszaemlékezni és büszkeséggel azért, hogy egy olyan párt vezére lehettem hosszú éveken át, amelyen a nemzeti párt volt. (Élénk éljenzés a közepén.) annyira ismerem lelkiüket, hogy merek többes számban beszélni — mi megtettük azt a lépést minden utógondolat nélkül és különösen azon utógondolat nélkül, hogy mi a szabadelpártiak, hogy ugy mondjam, egy külön közösséget, egy külön szövetséget képezzünk. (Hosszas, élénk helyeslés és éljenzés a közepén és a jobboldalon.) Megtettük azért, mert egy politikai férfit látunk az ügyek élén, akiben ennek a politikának végrehajtására nézve is teljes személyes garanciát találunk. (Ugy van! Ugy van! a közepén.)

És ezeknek előadása után hangsúlyozom, tisztelt képviselőház, hogy nem csak azért, mert az ország törvényes érdekeiben meg kell tenni, hanem a kormány iránt táplált bizalmammal fogva is a költségvetést általánosságban a részletes vita alapjául elfogadom. (Hosszas élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon és a közepén. Felkiáltások: Szünetet kérünk!)

Élnök: Az ülést öt percre felfüggesztem.

(Szünet után.)

Buzáth Ferenc: A miniszterelnök programnyilatkozatával foglalkozok. Nem talál ebben a nyilatkozatban megnyugvást arra nézve, hogy a keresztényellenes tendenciák ezután a politikában helyet nem foglalnak. Sürgeti ezért továbbra is az egyházi politikai törvények revízióját és kijelenti, hogy a költségvetéshez, bizalmi jelleggel fogva, nem járul hozzá.

(A pénzügyminiszter beszéde.)

Lukács László pénzügyminiszter: Egészségi állapotára való tekintettel, csak röviden fog nyilatkozni. Megelégedéssel konstatálja, hogy az ellenzéki szónokok sem találtak súlyosabb kifogást. Azt a hazafias aggodalmat, hogy a költségvetés igen magas, és azt is koncedálja, hogy megszorításokra kell törekedni. De a költségvetést nem a kormány tetszése szerint lehet megalkotni, hanem az ország viszonyai szerint kell azt összeállítani. Nemzeti és faji viszonyok, nemzetközi körülmények, gazdasági viszonyok mind befolyásolják a költségvetés keretét. Ha országunk más helyen feködné, például kilitás lehetne a hadügyi kiadások csökkenésére, ha egyszerűbb volna az állam, ha gazdasági fejlődésükben nem kellene évszázados mulasztásokat pótolni, hamarabb elérhetnék az önálló vámtérsület létesítését. (Helyeslés.) Mindez okozza a budget nagyságát. Adott körülményekkel kell számolni és stagnálnunk nem szabad. Ezért halad a kormány köztől marsutával. Meg kell állapítani köteleseink fokozatos teljesítését.

Meg kell találni a fedezeti szükségleteket rendkívüli intézkedések nélkül. Tény, hogy a kiadások folyton szaporodnak, de ő mindig kellő határokat tartja azokat is, normális keretekben mozognak azok. Szólok nem barátja a konjunktívus politikának, de kijelenti, hogy ha kellő óvatossággal és okoszerű takarékossgal gazdálkodunk tovább is, mindig meg fogjuk találni állami szükségleteink számára a fedezetet. Az utóbbi évek tanúságai is ezt igazolják. Rossz gazdasági helyzet, elemi csapások, kedvezőtlen pénzügyi viszonyok közt élünk és mégis, új adó behozatala, sőt adóelőlegzés és fizetési halasztások megadásával találtak meg a kellő expanzívitást. Az óvatosságnak köszönhetjük, hogy nem kellett rendkívüli intézkedésekre nyulni. Rendkívüli célokra felvenni kölcsönt nem baj; csak a mindennapi szükségletekre nem szabad ilyeneket felvenni. Tévedés, hogy egy fő után nálunk 46 fnt adó hajtandó be.

Ezután a miniszter így folytatja beszédét: Be is fejeztem rövid felszólalásomat, ha nem észleltem volna sajnálatot, hogy egyes szónokok felszólalásában homályos utalások történnek bizonyos megkísérelt merénylőre, amely az államnak politikai és gazdasági önállósága ellen intézettek volna; (Halljuk! Halljuk!) és pedig, amint, — ha nem is ma, de egy multkori felszólalásból egy t. ellenzéki képviselő urnak — kivétel, egyenesen az én személyemre vonatkozólag mondatott ez.

Az ischli klauzúról és azon legendákról van szó. (Zaj. Halljuk! Halljuk!) amelyek ezen klauzúrával kapcsolatba hozva, a legkülönbözőbb variációkban bejáratják a sajtót és megtevéstették a közvéleményt. Kijelentem, hogy ischli klauzúra nincs, nem létezik, nem is létezett. (Derültség jobboldal. Mozgas a szélsőjobboldalon.) Ischiben egyáltalában nem jött létre semmiféle megállapodás és amennyiben ez az ischli klauzúra az én személyemmel hozott valamely kapcsolatba, ki kell jelentenem, hogy az tisztán tévedésből származik, mert én a mult év egész folyamán Ischiben nem voltam, ott tanácskozáskorban részt nem vettem és ott semmiféle konkluzum létre nem jött.

Igenis, létrejött bizonyos megállapodás később, amelyet augusztusi megállapodások névvel jelölhe-

tünk. A mult év augusztus havában jött létre ilyen megállapodás a magyar és az osztrák kormány közt Bécsben, amely megállapodásnak kiinduló pontja az volt, hogy sikerüljön nehez és több éven keresztül tartó küzdelem után a két kormánynak a kiegyezés kérdésében megállapodásra jutni, ezek a kiegyezési törvényjavaslat alakjában a törvényhozások elé terjesztettek, akkor azután az Ausztriában kiütlött obstrukció lehetővé tette a javaslatoknak tárgyalását és abba a helyzetbe jutott bennünket, hogy a magyar kormány kénytelen volt föltélni nézni, hogy a magyar állam legvitalább érdekei néznének, el nem intézhetők se jobbra, se balra azért, mert Ausztriában tetszett a parlament bizonyos részének obstrukálni. Ezt azért említem, mert döntő szempont azon megállapodások megítélésénél, amelyek augusztusi megállapodások neve alatt ismeretesek. Ezek odairányultak, hogy egy részről minden irányban és teljes mértékben respektáltsanak a magyar törvények, nevezetesen az 1867: XII. törvények és annak minden intézkedése, másodszor oda, hogy ennek dacára lehetővé váljék egy módus vivendit találni és megalkotni a kiegyezést ugy, hogy ennek materiális része megmaradjon oly tartalommal, mint ahogy az a két kormány között megállapított és nyilvánosságra hozott, alaklag pedig összeütöztetésbe ne jöjjünk semmiféle alkotmánytörvényünkkel. Ennélfogva szerkesztett egy törvényjavaslat, hol a bevezetésben meg lett mondva, hogy miután a magyar korona országai és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok között a vám- és kereskedelmi szövetség, ugy mint azt az 1867: XII. törvények 61. §-a előírja, tehát parlamenti uton nem jöhetett létre: ugyanazon törvények 68. §-a alapján, tehát a Magyarországnak fenntartott önálló rendelkezési jog alapján rendelkeznek a következők. Ebből látható, hogy a törvényjavaslatban teljesen respektálva volt először az 1867: XII. törvények kívánalma, vagyis, hogy a szövetség csak parlamenti uton jöhet létre mindkét államban, másodszor ki volt fejtve, hogy a teendő intézkedések ugyanazon törvények 68. §-a, vagyis az ország önálló rendelkezési joga alapján iniálattanak.

E bevezetés után következett a törvényjavaslat tartalma, mely ismétlem, nem volt egyéb, mint ugyanazon dolgoknak, melyek a 98-ik I. törvényekben is egyoldalú intézkedéssel tartattak fenn, fenntartása 1903. végéig, vagyis azon időköz, míg az idegen szerződés lejárna, hogy a két határidő összeessék, fenntartása egyoldalúan Magyarországnak részéről, abban a feltetésben, hogy a reciprocitás Ausztriában is meglesz és figyelmen kívül arra, hogy Ausztria a megfelelő intézkedéseket mily módon, mily törvényes intézkedések által fogja megtenni. Tehát fenntartott a szabad forgalom, a vámbevételek közössége, egyezőval mindazon dolgok, melyek az 1898. évi I. törvényekben is fenntartottak. De volt felvéve még egy igen fontos intézkedés, mely az országok egyéltől seremlét volt hivatal orvosló; ez vonatkozott a foyasztási adóvisszatérítések és a kiviteli jutalmak helyes és igazságos felcsztására, amennyiben ki lett mondva, hogy a törvényjavaslatnak törvényerőre való emelkedése időpontjától kezdve Magyarországnak a foyasztási adó visszatérítéséből és a kiviteli jutalmakból csak annyit fog viselni, amennyi az ő tényleges kivitelének megfelel, hogy, hogy megszüntessék az a serelem, mely az eddigi felosztási kulcsban ránk nézve fennállott. Ki volt mondva, mint említém az, hogy dispoziciók csak 1903. végéig állanak fenn. Mint-hogy pedig a magyar kormány meggyőződése szerint az ország érdekében a közös vámtérsület fenntartása van és az 1867: XII. törvények is utalást foglal magában arra, hogy a vámszövetség megszüntése esetén ismét megkísérleendő, ha az ország érdekeivel össze egyeztethetőleg történik, egy új vámszövetség létesítése: benn foglaltattott ebben a törvényjavaslatban az az utasítás is a kormány részére, hogy tegye meg azonnali az intézkedéseket és pedig legkésőbb 1901-ben, hogy a tárgyalások megindításának a vámszövetség létesítése céljából és indása meg egyszerűsminde a tanulmányokat is arra nézve, hogy mi módon lehetne Magyarországnak érdekeit legjobban megvédeni azon nemzetközi szerződésekben, melyek 1903-ban lejárna és megújítandók lesznek az idegen államokkal szemben.

Egyszerűsminde, t. képviselőház, ezzel kapcsolatosan és az akkori helyzetnek nyomása alatt, amely evidensé tette azt, hogy abban az esetben, ha Ausztriában az obstrukcionális állapotok nem változnak meg, hiába csináljuk meg mi a legjobb kiegyezést Ausztriával, mert azt nem leszünk képesek keresztülvinni, hogy kivigyél a netáni obstrukció kezéből a fegyvert, amelylyel a mi érdekeink megkárosíthatók — és ekkor csak az osztrák obstrukcióra voltunk tekintettel, mert augusztusban nem tudhattuk előre, hogy később mi fog következni (Igaz! Ugy van! jobboldal.) — tehát ennek a körülménynek és helyzetnek nyomása alatt vételt fel egy további intézkedés, amely azt mondta, hogy amennyiben 1903 végéig törvényhozási uton, tehát mindkét államban, ugy amint az 1867-ik évi XII. törvények 61-dik §-a rendel, parlamenti uton vámszövetség nem jöhetne létre, hogy be ne álljon egy új ex-lex állapot, amelyre éppen az obstrukció törekedett, amelyet előidézni annak főcélja volt: ki lett mondva, hogy addig is, míg a magyar törvényhozás másképpen nem intézkedik, ideiglenes kiegészítő eszköz gyanant és az itt elősorolt supplikációk maradjanak érvényben. (Zaj és mozgás.) Itt szemben állottunk egy törvénytervezettel, amely a 67-ik XXI. törvények minden intézkedését respektálta, amely Magyarországnak szempontjából az önálló rendelkezési jog alapjára helyezkedett, amely Magyarországnak törvényhozasának fenntartotta arra az esetre, ha a szerződés, vagy szövetség nem létesül, az önálló intézkedési jogot mindon eshetőségre. Egy ilyen törvényjavaslattal állottunk szem-

ben; ha ez félremagyarázásokra adott alkalmat, ha ebbe oly intenciókat magyaráztak bele, amelyek attól távol voltak, ha ennek oly tendenciákat tulajdonítottak és ahhoz oly magyarázatokat fűztek, amely magyarázatok monarchikus államban, ahol a törvényhozás nemzet és korona közt van megosztva, meg sem engedhetők (Igaz! Ugy van! a jobboldalon), abban én hibás nem voltam; én azt sajnálattal láttam, de megakadályozni nem voltam képes. (Tetszés és helyeslés a jobboldalon.)

T. képviselőház! Ezzel a dologgal kapcsolatosan az én személyem ellen a legerősebb és leghazafiatlanabb gyanúsítások hoztak forgalomba; ezt, t. képviselőház, én nyugodtan türtem és nyugodtan türöm most is és arra egyáltalában nem reflektálok. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon.) Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy nincs szükségem, hogy szavakkal és frázisokkal védjem meg magamat: megvédenek engem a tények. (Élénk helyeslés. Egy hang a szélsőbaloldalon: a tiszta mandátum!) Hivatkozom egyszerűen arra a hosszú sorozatára a kiegyezési törvényjavaslatoknak, a melyek a Ház előtt felkúsznak és felvetem azt a kérdést, méltóztassék bárkinék megmondani ösztintén abbéli véleményét, hogy vajjon harminc esztendő óta a magyar közjogi és gazdasági önállóság volt-e valamilyen kiegyezésben úgy megvédelmezve. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Minden nyugodt és elfogulatlan bírálóra bízom, hogy e kérdéseben a választ magának megadja; én ezzel a váddal tovább nem foglalkozom. (Élénk helyeslés.)

Ezeknek elmondása után, t. képviselőház, nem marad más hátra, minthogy a kifejtettek alapján kérem a t. képviselőházat, méltóztassék az előttünk fekvő költségvetési előirányzatot általánosságban, a részletes tárgyalás alapjául elfogadni. (Zajos helyeslés és éljenzés a jobboldalon.)

(Mezőssy beszéde.)

Mezőssy Béla: Reflektál a pénzügyminiszter beszédére. Mindazon csapásokat, melyeket a miniszter lelelt, az ország elbirhatta volna, de a Bánffy-kabinetet nem bírta el. A miniszter ur beállt az elkeresztelő sorozatába. Akár ischli, akár augusztusi megállapodásoknak nevezi azokat, tartalmaznak végeredményben mégis Magyarország önállóságának feloldozását jelentik. Koncepdálja, hogy a pénzügyminiszter által megcsinált kiegyezés kevésbé rossz, mint az eddigiek. A miniszter az önálló rendelkezésben csak az Ausztriával való szövetség fenntartásának lehetőségét látja. Miért nem látja a miniszter ur az önálló vámtérület lehetőségét is. Pedig volt egy időpont, mikor a miniszter ur is ennek az álláspontján állt. Egyetlen vizsgálatunk, hogy nem sikerült az ischli klausula vagy augusztusi megállapodások életbeléptetése.

Attérve a miniszterelnök programjára, elismeri, hogy annak egyes pontjait örömmel fogadja, de fél attól, hogy a miniszterelnök urnak nem sikerült ezt a programot megvalósítani. Nagy akadályok lesznek különösen az osztrák állapotok. Ausztriában ma élet-halál harcot vív a német és szláv elem. Brosürokat irnak arról, hogy Magyarországnak nincs beleszóla abba, vajjon a szláv vagy német az uralkodó elem. Ezt nem fogadjátja el, mert az ellenkező Deák politikájával. A föderaliztikus irányzat már 1866. és 1871-ben tett kísérletet Ausztriában, de először Deák és báró Beust, másodsor Deák és gróf Andrássy Gyula buktatták meg az irányzatot, amely minél többet akart Magyarországot kicsikarni. Ugy látszik a föderaliztikus irány most harmadszor tett kísérletet Ausztriában, s ezt nekünk nem szabad telenül néznünk. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.)

A közjogi kiegyezés alapján joga van Magyarországnak vizsgálni azt, hogy Ausztriában van-e alkotmányosság vagy nincs. Ausztriában ma felfordult állapotok vannak, ott van is, nincs is alkotmányosság. Ez egy kissé ellentétesnek látszik, de így van. Van parlament, de nem működik. Van felelős kormány, de csak fölélt felelős. Nagy kérdés az akkor, mikor ez az állapot nem rövid ideig, hanem évekig tart. Bánffy és Hegedüs azt mondták, hogy lehetetlen respirumot nem adni Ausztriának, míg az állapotok ott normálisak lesznek. De hányzor adunk respirumot? Egy évit már adtunk. Most újból adtunk, vajjon miért? Mert a kormányfőnek nagyon jól tudják, hogy az önálló vámtérület megvalósítani nem szabad, a kiegyezést pedig alkotmányos uton létrehozni szintén nem lehet. (Tetszés.)

Szell azt mondta, hogy a közjogi kiegyezés nem alap, hanem csak irány. Kijelentette, továbbá, hogy a szabadságot fogja képviselni. Aggodalmát fejezi ki a fölött, hogy ez a szabadság csak az lesz, a mit már 30 év óta követ a baloldal. Vizsgálat alá veszi a szabadelvű párt eddigi alkotását. Mutasson bármelyik kormányparti férfi olyan törvényt, mely a közszabadságot, gyülekezési jogot szabadelvűen írta körül. A miniszterek igértek becsületes, tiszta választásokat, tisztességes közigazgatást, vajjon melyiket váltotta be a szabadelvű párt? Ez az érem egyik oldala, amit a liberális párt 25 év alatt nem csinált. De hogy néz ki az érem másik oldala, az alkotott törvények? A magyar közigazgatás a legmagasabb rangtól az utolsó falusi bíróg mind a kormány, a pártpolitika uszályhordója. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) De nezzük a szabadelvű párt demokraciáját. Ugy emlékszik, hogy választások előtt nem neveztek ki egyetlen egy új gróft, bárót, nemest sem, sem rendület nem adtak. Akár csak egy automata, úgy működött akkor a gép. Ha beledobták az automatába nem egy 10 fillérest, hanem százszekeret, akkor a másik oldalon a bajszpedró és kőmi viz helyett új grófok és bárók változtak ki. (Élénk felszólás és helyeslés a szélsőbalon.) Ilyen a szabadelvű párt liberalizmusa és demokracizmusa. (Ugy van! a szélsőbalon.) Addig, míg azt nem látja, hogy törvény, jog és igazság fog az országban uralomra jutni, nem fogadja el a költségvetést. (Élénk helyeslés és éljenzés a szélsőbalon.)

(Március tizenöt.)

Elnök: Az idő előrehaladván, a vitát félbeszakítja. A napirend megállapításához Kossuth Ferenc akar felszólalni.

Kossuth Ferenc azt indítványozza, hogy a Ház holnap, március 15-ikén ne tartson ülést, hogy a képviselők elmelessenek ezen nagy nemzeti ünnep megünneplésére.

Elnök felteszi a kérdést.
A Ház ehhez hozzájárul.

BELFÖLD.

Reichskriegsministerium. Egy ma reggeli budapesti újság azt adta hírül, hogy a közös katonai hatóságokhoz állítotlag rendelt érkezett, amely szerint főhatóságukat cenzur nem *Reichskriegsministerium* hanem *K. u. k. gemeinsames Kriegsministerium*nek kell címezni. A hír bekerült az estilapokba is és ma sokat beszéltek róla. Ezzel szemben konstatálnunk kell, hogy a *Reichskriegsministerium* cím, amely a magyar közjogi szempontjából helytelen, az *osztrákokra nézve* egyedül törvényes címe a közös hadügyminiszteriumnak. A hatvanhetedik *osztrák* alaptörvény ugyanis a közös hadügyminisztert *Reichskriegsminister*nek, a közös pénzügyminisztert *Reichsfinanzminister*nek nevezi. Hatvanhat óta a gyakorlat mindig az volt, hogy ezek a közös miniszterek a magyar delegációival és magyar hatóságokkal szemben a közös hadügyminiszter és közös pénzügyminiszter címet, az osztrákok irányában pedig a *Reichskriegsminister* és *Reichsfinanzminister* címet használják. Ennek a gyakorlatnak a megváltoztatása, éppen mert törvényen alapul, nem lehetséges kormányintézkedéssel, hanem csak törvényhozással. Ezért legfeljebb az történhetett, hogy a kormánykörök megállapodtak abban, hogy az osztrák alaptörvénynek ilyen értelmű novelláris módosítását fogják javasolni, természetesen csak akkor, ha az osztrák parlament akcióképes lesz. Ezt a felfogásunkat megerősíti bécsi tudósítónk következő távirata is:

Bécs, március 14.

Egy budapesti lapnak azzal a jelentésével szemben, hogy a katonai hatóságokhoz rendelt érkezett, amely meghagyja, hogy az írásbeli érintkezésben közös hadügyminiszteriumot irjanak, a *Neues Wiener Tagblatt* közli, hogy ilyen rendeletről katonai körökben semmit sem tudnak és a hadügyminiszteriumban szó sincs arról, hogy az eddigi gyakorlattal szakítsanak. Évek óta az a praxis, hogy a delegációkkal és a magyar hatóságokkal való érintkezésben *k. u. k. gemeinsames Kriegsministerium*ot irnak, míg az osztrák hatóságokhoz intézett nyomtatványokban és írásbeli jelentésekben a *k. u. k. Reichskriegsministerium* elnevezés a szokásos. Ezt a megkülönböztetést a legszorosabban megtartják s ez idő szerint nem is gondolnak arra, hogy ezen a megszokott formán változtassanak.

Szell Kálmán a szászokhoz. Mint Nagy-Szebenből táviratozzák, a *Stebenbürgisch-Deutsches Tagblatt* közli Szell Kálmán miniszterelnöknek a minap nála tiszteltettségű szász képviselőkhöz intézett válaszát. E szerint a miniszterelnök kijelentette, hogy mindenkor meleg rokonszenvet érzett az erdélyi szászok iránt, ismeri és becsüli értéküket, távol áll tőle az a gondolat, hogy valamiképp megkárosítsa őket. Nem kell aggodniok nyelvükért, nemzetiségükért, kulturális érdekeikért, oltalmazni fogja őket; de megköveteli, hogy a szászok első sorban magyar állampolgároknak, a haza és a magyar állam hű fiainak vallják magukat. Hogy országgyűlési képviselők pánton kívül állanak, vagy a kormányparthoz tartoznak-e, az semmit sem változtat ezen a rokonszenven. Reméli, hogy támogatásukat nem fogják megvonni tőle.

A válasz igen jó hatást tett a küldöttségre, a mely a miniszterelnök palotáját a legnagyobb megelégedéssel hagyta el.

A képviselőház közigazgatási bizottsága. Kovács Sándor elnöke alatt ma ülést tartott, amelyen elnök a tagok élénk helyesléssel mellett üdvözölte Hegedüs Sándor új kereskedelmi minisztert, aki meleg szavakkal mondott köszönetet. Azután tárgyalás alá vette a bizottság a *m. kir. központi statisztikai hivatal* 1890. évi munkatervét tárgyában előterjesztett jelentést és pótjelentést, amelyeket Rosenberg Gyula előadó ismertetett. *Hellai* Ferenc kívánatosnak találta, hogy az országos statisztikai hivatal munkatervébe fölvegyék az önkormányzat pénzügyének részletes felvételét és feldolgozását. Hegedüs miniszter tisztes felvilágosításai után tudomásul vette a bizottság a jelentéseket a Ház elé terjesztendő jelentésébe fel-

veendőnek határozván, hogy a közoktatásügy körébe eső fölvetelék a statisztikai hivatal ideai munkatervéből kihagyattak. A bizottság a Washingtonban 1897. május 5-én kötött *egyelemes postaszerszódés* beicikelyezéséről szóló törvényjavaslatot tárgyalta és érdemleges módosítás nélkül elfogadta.

A kongrua. A katolikus központi kongrua-bizottság ma délután 5 órakor *Samassa* József, egri érsek elnöke alatt ülést tartott. Az elnök érsek megnyitván az ülést, üdvözli a megjelenteket és felolvastatja a kultuszminiszternek átirátát, melyben közli ő felsége legfelsőbb elhatározását a lelkesi és segédlelkési javadalmak jövedelmi összeírása tárgyában. E legfelsőbb elhatározás szövege a következő:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére megengedem, hogy a mindkét szertartású katolikus lelkesek és segédlelkészek jövedelmi összeírásának a központi kongrua-bizottság által fogantató veendő felülvizsgálata alkalmával a következő kiigazítások eszközöltessenek:

1. Az esketési stóla-dijakból befolyó jövedelem az összes jövedelmi összeírásokban törörend.
2. Hasonlóképpen törörend az anyakönyvi kivonatokról befolyó jövedelem, valamint ezzel kapcsolatban az anyakönyvi jövedelemnek az anyakönyvvezetési költség címén felszámított 10%-a.
3. A lótarási átalány maximuma 126 forint-ról 200 forintra emelendő és ehhez képest egy lótarásra 63 forint helyett 100 forint számítandó.
4. Kápiantarás címén 200 forint helyett 250 forint hozandó levonásba.

Ugyintézen megengedem, hogy a központi kongrua-bizottság az összes lelkesi és segédlelkési jövedelmi összeírásokat felülvizsgálhassa és az általam 1895. évi április hó 16-ikán jóváhagyott szabályzat ellenére megállapított jövedelmi és kiadási tételeket kiigazíthassa, illetőleg törölhesse.

Továbbá a latin és görög szertartású katolikus érsekségek és püspökségek valamint a királyi adományozás alá tartozó apátságok és prépostságok jövedelmi összeírása tárgyában vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem által 1897. évi július hó 12-ikén kibocsátott „Irányelveket” jóváhagyom és az azok alapján eszközölt eljárást tudomásul veszem. Kelt Bécsben, 1899. évi január hó 19-ikén.

Együttal tudatja elnök, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter tudomásul vette a központi kongruabizottság által megállapított ügyrendet.

Azután tárgyalás alá vette és elfogadta a bizottság a központi előadó által az osztályok részére készített utasítás-tervezetet, amely tüzetesebb kifejtése az ő felsége által jóváhagyott összeírás szabályzatban foglalt elveknek.

Majd dr. Timon Ákos előadó előterjesztette jelentését a kisebb és nagyobb egyházi javadalmak jövedelmi összeírásairól. E jelentés szerint a katolikus plébániák száma 5317-re téve, ebből beérkezett 5201, hiányzik tehát még 117. Az eddig beérkezett jövedelmi összeírások közül felebezés alatt áll 567, tehát valamivel több, mint az összes összeírások 11%-a. A bizottság az előadó jelentését tudomásul vette.

Azután *Emmer Kornél* ajánlatára *Dedek Crescens* Lajos egyetemi könyvtáros választották meg. Az ülés végén az elnök a bizottsági tagokat az összeírások felülvizsgálata céljából öt osztályba sorozta, az osztályokat alakulása hirta fel és e célból felügyeltette az ülést. Az ülés újabb megnyitása után az egyes osztályok jegyzői tudatták, hogy az osztályok ma megalakultak, mire az elnök érsek köszönetet mondott a tagoknak ügybuzgalmukért.

A költségvetési vita. Amint értesülünk, gróf *Tisza* István alkalmasint már a képviselőház csüörtöki ülésén fel fog szólni a költségvetési vitában.

A fuzó. Mint értesülünk, a feloszlott nemzeti pártnak két kiváló tagja lépett be ma a szabadelvűpártba. Az egyik *Dobó* Zoltán, a másik *Bujanovics* Sándor, akik a mult országgyűlésen tagjai voltak a képviselőháznak.

A választók bizalma. Az oryfalvi kerület választói a napokban értekezletet tartottak, amelyen változatlan bizalmukról biztosították képviselőjüket, *Blaskovics* Ferencet. A gyűlés határozatából üdvözölték őt a szabadelvű pártba történt belépése alkalmából és egyuttal bizalmuknak adtak kifejezést a Szell-kabinet iránt.

A zempléni főispán. *Sátorajja-ujhelyi* levelezőnk táviratozza, hogy *Molnár* István megmarad Zemplén vármegye főispánjának. *Molnár* hétfőn *Szell* Kálmán miniszterelnök Budapestben fogadta és ez alkalommal sikerült a miniszterelnöknek rábírnia az ősz főispánt lemondásának visszavonására. *Sátorajja-Ujhelyen* nagy örömmel fogadták a népszerű főispán elhatározását.

Az új kormány üdvözlése.

Budapest, március 14.

A társadalom minden rétege siet a Széll-kormány üdvözlésére, s különösen lelkes jókívánatok kísérik a kormányelnököt és Hegedűs Sándort, a multból ismert nagy képességeiktől, s szinte közmondásos munkakedvüktől várva sok hasznos törekvés megvalósulását. Ma is több egyesület küldöttsége járult az új miniszterek elé és eltekintve az üdvözlésekre adott válaszuk biztató tartalmától, mindenkit elragadt az a szívélyes fogadtatás, amelyben részük volt. A küldöttségek tisztelgéséről itt közöljük a tudósításokat:

(Országos Gazdasági Egyesület.)

Az Országos Gazdasági Egyesület igazgató választmányára ma délután tisztelgett Széll Kálmán miniszterelnöknek, aki a választmányának is tagja és mindig élénken érdeklődött a mezőgazdaság és a Köztelek ügyei iránt. Gróf Desseffy Aurél üdvözölte a miniszterelnököt, kívánva többek közt, hogy a kiegyezés kérdését minden irányban sikeresen oldja meg. Széll Kálmán miniszterelnök hangsúlyozta, hogy a mezőgazdasági ügyek iránti érdeklődése mindig közel hozta az egyesülethez és így beszélt tovább:

Én ismerem azon súlyos helyzetet, melylyel Magyarország gazdaközönsége küzd, hiszen az az általános depresszió, amely az utóbbi évtizedekben Európa gazdaközönségére — fájdalom — rászállott és azt nyomja, talán még erősebben tette magát érezhetővé a mi viszonyaink között. A multból átvett terhek, a rohamos átalakulás, melyen keresztül kellett mennünk, az ezáltal előidézett nagy beruházások, azok az igények, melyekkel az állami élet jár, a termelési költségek nagy, aránytalan emelkedése, a gabonárák azon depressziója és süllyedése, mely alatt oly hosszú évek során át sínylődtünk, egy szóval minden egyben más mostoha tényező sorolható fel, melyek földmívelési viszonyaink előrehaladását gátolták, a gazda helyzetét nehezebbé tették.

Önök előtt ismeretes, amit mondtam, csak rá akartam nagy vonásokkal arra mutatni, hogy a kormány és én, akiknek feladatunkul jutott az ország ügyeit vezetni, érezzük a szituáció nehézségeit és erős akarattal el vagyunk szánva, hogy amit csak megtehetünk, meg fogjuk tenni. (Hosszas eljénzés.)

Az ország gazdasági állapotának fejlesztését, minden gazdasági ág összehangozása apólasát tűztük ki mi feladatunk és minden gazda tisztában van az iránt, hogy nincs itt elmentés érdek, de érdekek, amelyek egymást kiegészítik. Egyik érdeket sem szabad a másik rovására fejleszteni, hanem a harmonikus fejlesztés utját kell választanunk. Ipar és kereskedelem nem fejlődhetik erős földmívelés nélkül, de viszont a magyar földmívelés is kapcsolatban van e másik két mezőgazdasági ág érdekeivel, mert hiszen, ha sikerül e mezőgazdasági ágazatokat fejleszteni, hasznát veszi annak direktre vagy indirekte a gazda is. Ez irányban közrehatni és első sorban a magyar gazdasági viszonyok legfontosabbikát — mondhatnám a magyar állam életfeltételét — a magyar földmívelést előmozdítani, táplálni igen szívesen ajánlom, amint az természetes hivatása, természetes kötelessége mindenkinek, ki Magyarország kormányzatának élén áll. (Szűnni nem akaró eljénzés, helyeslés és taps.) Fogadják uraim e mellett az ígéretem mellett egyúttal azon kijelentésemet is, hogy ha itt-ott a tettek mezején a siker nem felel meg az intenciók fokozatának és mérvének, ne tulajdonítsák azt a jóakarát hiányának, mert hisz pillanatnyilag és időközileg nem lehet mindent érvényesíteni, amit az ember szívvel-lellekkel melegen óhajt és kíván; de azon leszünk, hogy igenis a tettek mezején találkozzunk és ami baja a magyar gazdának van, az a mi ügyünk és a mi bajunk lesz.

Végül megemlékezett a tisztelgő egyesület szép multjáról és köszönetét fejezte ki az uraknak a megjelenésükről.

Az igazgató választmány azután Darányi földmívelésügyi miniszternél tisztelgett és nevében Zselenszki Róbert üdvözölte a minisztert a bortörvény „erélyes” végrehajtásáért.

A miniszter megköszönte a gazdaközönség bizalmát és közölte a meglepetésekkel, hogy a mintapince újjászervezése és a borértékesítő szövetkezetek létesítése ügyében legközelebb országos értekezletet fog tartani.

(Magyar gazdák.)

A magyar mezőgazdasági társaság választmányára Láng Lajos v. b. t. t., a társaság elnökének vezetésével ma tisztelgett Széll Kálmán miniszterelnöknek és Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszternél, mint a választmányának kezdettől fogva tagjainál. A küldöttségben részt vettek: Miklós Ödön, Liphay Sándor műegyetemi rektor, Gál Jenő, Földes Béla, Mariska Vilmos, Mandello Gyula egyetemi tanárok, Popovics Sám or, Kelenyi Hugó, Mándy, Hollán miniszteri tanácsosok, Gonda, Halász Sándor osztálytanácsosok, Körösy József, Falk Zsigmond, Forster Géza, Bernát István, Teleszky János, Neumann Károly, Bálint Imre, Walkó Lajos, Horváth János, dr. Bamberger Béla.

A küldöttség először Széll miniszterelnöknek tisztelgett. Láng Lajos üdvözli a kormányelnököt, akit a mezőgazdasági társaság választmányának büszkén

vall a magáénak. Ama számos fényes tulajdonság mellett, amelyekből közügyeinknek minden irányban való jobbrafordulását és egy nemesebb felfogástól vezetett és a közélet minden ágát felélelő tevékenységet várunk, a mezőgazdasági társaság, azon bensőbb köteleknl fogva, mely a miniszterelnökhez fűzi, benne a mezőgazdasági tudás és alkotás legszebb megtestesülését üdvözli.

Olyan korban, melyben a mezőgazdaság irányadó nagy fontossága elől kitérni senki sem tud, de annak nem csak anyagi, hanem erkölcsi jelentőségét is elhomályosítják, jól esik azon a kiváló ponton, a honnan a kiadó fény minden legtávolabbi zugba is bevilágít, azt a férfit látni, aki egész életében az alkotó nemes munkát végezte, azé a munkáé, amelynl az egyéni előny egészen háttérbe szorul ama nagy előnyök mellett, amelyek alkotásából az egész társadalomra áldásosan és gyümölcsözően kihatnak.

Erős a hitünk — ugymond — hogy Excellenciáddal hazánk mezőgazdasági tevékenységébe is új, eleven, liktető élet fog bevonulni, de egyszeresind erősbüdni fog ama nemesebb tartalom is, amely annak erkölcsi alapját és legjobb becset alkotja.

Ebben a tudatban üdvözli a miniszterelnököt. (Lelkes eljénzés.)

Széll Kálmán miniszterelnök igen szívélyesen válaszolt.

Ugy érzi, ugymond, hogy érdemelt tulbecsülik. Hiszen igaz, hogy éppen harminc esztendője foglalkozik mezőgazdasági és pénzügyi kérdésekkel, de sajátságos, hogy tulajdonképpen nem erre a pályára készült. Juristának jött fel még az országgyűlésre is és őszintén megvallja, hogy szívesebben forgatta Gaius institúciót, mint az öreg Karsvassyt. Ez időben azonban Deák Ferenc, aki hiszen minden kérdésben bizonyosságát adta masszív gondolkodásának is éleslátó ítéletének, így szólott hozzá: „Kedves barátom, jurista, prókator elég van az országban, de mezőgazdasági, pénzügyi munkás nincs; erre add magad.” E tanácsot követve látott hozzá új tevékenységi köréhez és ebbeli munkásságának eredménye hiszen ismeretes. Most is, mint mindig, úgy vélekedik, hogy Magyarország legvilágosabb érdekei kulturálisak és gazdaságiak, mert csak művelt ország lehet gazdag ország és csak gazdag ország lehet igazán művelt ország, viszont csakis gazdag és művelt állam teljesítheti összes feladatait és nyújthatja az állami, nemzeti és társadalmi életnek szilárd biztosítékait. Végül még egyszer köszönetet mond a szíves megjelenésért és hangsúlyozza, hogy büszke a kötelekre, amely őt a társasághoz fűzi s noha mostani munkaköre távol tartja a társaságtól, biztosítja a meglepeteket, hogy a szellemi munkaközösség és a lelki kapcsolatok folytan velük fog mindig érezni és velük fog tartani.

Ezután a miniszterelnök a küldöttség minden egyes tagját bemutatatta magának és velük szívélyesen kezelt szorított. A küldöttség ezután a képviselőházba hajtatott, hogy Hegedűs Sándort üdvözölje.

Láng Lajos elnök a miniszterhez intézett beszédeben kiemelte, hogy a mezőgazdasági társaság, mely a mezőgazdasági érdekeket szűkebb körben és szerényebb eszközökkel szolgálja, eljött üdvözülni azt a férfit, aki ugyanazokat az érdekeket szélesebb körben a leghatalmasabb eszközökkel van hivatva szolgálni; de üdvözli őt azon belső kapcsolattal is, amely a Mezőgazdasági Társaság és a miniszter, mint ezen társaság választmányi tagja között fennáll. A Mezőgazdasági Társaság egyik főcéljával mindig azt tekintette, hogy a gazdasági élet különböző ágainak természetes összhangját apólja és fejlessze.

Ezen feladattal közreműködni minden kormányfőri között a kereskedelemügyi miniszter van leginkább hivatva.

Nagyk a feladatok, melyek e téren a miniszterre várnak; de még nagyobbak a várakozások, amelyeket a közvélemény személyre iránt táplál. Erőt és egészéget kíván a miniszternek e szép feladatokhoz és biztosítja őt arról, hogy a mezőgazdasági társulat mindig örömmel és büszkeséggel fogja őt nemes feladatában támogatni.

Hegedűs Sándor a társaság üdvözlését szívből köszöni. Hangsúlyozza, hogy tudatában van annak, mily fontossággal bír minálunk a gazdasági téren a tudományos előképzettség. Egész életében tapasztalta mindenütt, de különösen a parlamentben, hogy fogalmakat el lehet sajátítani, irányzatokat be lehet tanulni, beszédeket el lehet készíteni, de a tudományos készségek hiánya kéri mindenkitől, aki annak híjával van. Leendő nagy feladatainak teljesítése körül aggodalom kíséri őt gyakran, de megnyugvást nyer abban, hogy tudja magáról, hogy a mezőgazdasági tudományföld foglalkozott és annak legfontosabb eleit magával tette. Kéri a mezőgazdasági társaság tagjait, de különösen a választmányt, hogy támogassák őt egész tudásával és képességeikkel feladataiban, úgy egyes alkalmakkor, mikor e tanácsot ki fogja kérni, mint általánosságban is egész működésében.

A miniszter jóideig elbeszélgetett a küldöttség minden egyes tagjával.

(Mezőgazdák.)

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének igazgatósága gróf Andrássy Aladár vezetése alatt ma tisztelgett a miniszterelnöknek. A küldöttségben részt vettek: gróf Széchenyi Imre és Barcza Károly alelnökök, Perczel Ferenc vezérigazgató, Hajós József, dr. Biró Lajos, Reusz Henrik igazgatósági tagok. Gróf Andrássy Aladár elnök hivatkozott a közhasznú működésre, melyet a szövetkezet fennállása óta a gazdasági társadalom érdekében kifejt, s kérte a miniszterelnök

köt, engedje meg, hogy abból az ígéretről, melylyel az Országos Magyar Gazdasági Egyesület üdvözlésére felelt, juttasson a szövetkezet számára is valamit. Széll Kálmán válaszában biztosította a küldöttséget támogatásáról, ismeri, ugymond, a szövetkezetet, s örvénden fog, ha az eddigénél még nagyobb eredményeket fog elérni és sikerül a gazdasági társadalom javára minél hasznosabb működést kifejtenie. Az üdvözlésért köszönetet mondott, s azután élénk társalgásba bocsátkozott a küldöttség tagjaival.

(Magyarország Párisban.)

Az 1900. évi párisi nemzetközi kiállítás magyar csoportbizottságának elnöke, előadó és a m. kir. kormánybizottság személyzete ma délután 1 órakor tisztelgett Lukács Béla kormánybiztos vezetésével Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszternél.

A tisztviselők közt ott voltak: Miklós Ödön kormánybiztos-helyettes, Berzevicsy Albert, Ludvig Gyula, gróf Széchenyi Pál, gróf Teleki Géza, Ráth György, Tormay Béla, Emich Gusztáv, Glyczy Béla, Szalay Imre, Hammersberg Jenő, gróf Bánffy György, Mallán Ivo horvát báni tanácsos, Lovag Falk Zsigmond, dr. Pertik Ottó, Libits Adolf, Radácsics Jenő és Csobor Béla egyetemi tanár.

Lukács Béla meleg szavakban üdvözölte az új minisztert, úgyis mint a párisi kiállítás magyar országos bizottságának elnökét és pártfogásába ajánlotta a párisi kiállításon való részvételt ügyét. (Élénk eljénzés.)

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter köszönetet mond a nagy nemzeti munka intézőinek és részeseinek megjelenésükért, amely a művelt élet előtt Magyarország haladását lesz hivatva feltüntetni. Nehéz munka ez, ugymond, mert kettős célja van: Kidomborítani a specifikus magyar jellegét, de e mellett bemutatni a magyar közéletet a maga nemzetközi vonatkozásában. A miniszter különösen politikai indokból helyez szult Magyarországtól méltó képviseltetésére a kiállításon, mert a nemzetközi érintkezés után az országnak tekintélyét emelhetjük, ami befolyással van az összes mezőgazdasági érdekekre és ez így mezőgazdasági szempontból is nagy fontossággal bír, hogy a részvétel minél nagyobb arányokat öltöns. A maga részéről biztosítja a küldöttséget arról, hogy összes tehetségét arra fogja fordítani, hogy a nagy feladat minél szebb eredményekkel megoldassék. (Hosszantartó, lelkes eljénzés.)

Azután a miniszter még hosszabb ideig beszélgetett a küldöttség egyes tagjaival és bemutatatta magának a kiállítás egyes csoportbizottságainak elnökeit, mire a fogadtatás véget ért.

(Hegedűs Sándor, a főgondnok.)

A lezajlott kormányválság óta ma tartotta első ülését a budapesti református egyháztanács és ezt az alkalmat felhasználta arra, hogy szeretett főgondnokát, Hegedűs Sándort, kereskedelmi miniszterrel történt kinevezése alkalmából üdvözölje. Elnöktársa a meglepet tanácsotok nevében lelkes beszédben üdvözölte a minisztert, örömmel említve fel, hogy Hegedűs imént elfoglalt új állásában is teljesíteni kézz az egyházának és egyházi tisztségének tartozó kötelességeit. A lelkes beszédre a miniszter biztosította az egyháztanácsot, hogy egyháza iránti kötelességeiről ezentul sem fog megelégedezni; mert hiába, a lelki-erőnek legfőbb forrása mégis csak a hit.

Mindenkinek, de különösen a fiatal nemzedéknek, nem mondhatok egyebet, mint 32 éves közpályám tapasztalatainak az eredményét, hogy hit nélkül csülekedet, nemcsak jó csülekedet, de erélyes csülekedet sincs. És ha a presbiteriumnak érdemében gazdag tagjai nekem példát nyújtottak, kötelességet teljesíttek, ha azt a példát tovább adom az ifjabb nemzedéknek. Ha kemény megpróbáltatásoknak nézek elébe, bizonyára is, mert a derült napokat boros napok váltják fel, a tulcsigazított várakozásokat illuzió, ez változtatni nem fog semmit, kötelességemet nem a külső fényből, tetszésből, hanem bensőmből, vallásomból merítem. Ez az igaz vallás nemcsak arra tanított meg, hogy nem csak egyházam, de hazám, családom iránt minden kötelességemet minden habozás nélkül, minden körülmények közt szigorúan teljesítem. És ha itt megjelenek és mint eddig, odaállással ebben az állásban való kötelességemet teljesíteni fogom, nemcsak azért teszem, mert arra kötelezve vagyok istentől és kötelezve vagyok bizalmunknál fogva, de teszem azért, hogy egytelő példát adjak az ifjabbaknak és erőt merítsek magamnak, hogy itt is, amott is kötelességemet minél jobban teljesíthessem.

Ami hitünkben vannak eltérő nézetek más vallásoktól és én az általános keresztény tanok közül Calvin egyik tanát, bár a legmervebb, a praedestinatio tanát teljesen magamnak valóm. Tapasztalattól mondom, hogy mikor tetterőmet a habozás, vagy a kétely, vagy talán a fájdalom, aggály emészteni indult, agyamból mindig kivetttem, szívből kizartam azért, mert azt mondtam: Isten így akarta, így határozta, így legyen! Ajándékozom meg bizalmukkal továbbra is.

Az egész egyháztanács nagy örömmel, helyesléssel fogadta Hegedűs Sándor beszédének minden

egyek szakaszát, a beszéd végén pedig lelkes éjlenzében tört ki. Azután megkezdődött a napirendre kitűzött ügyek tárgyalása.

Debrecen, március 14.

Debrecen város törvényhatósági bizottsága ma rendkívüli közgyűlést tartott, amely elhatározta, hogy Széll Kálmán miniszterelnökhöz és az új kabinet tagjaihoz bizalmi feliratot intéz és hogy a kabinet fejének köszönetet mond a béke érdekében kifejtett áldásos működésért.

Nagyvárad, március 14.

Biharmegye szabadelvű pártja ma elhatározta, hogy a holnapi megyei közgyűlésen indítványozni fogják, hogy Széll Kálmán miniszterelnököt üdvözlölje és báró Bánffy Dezsőtől és Perczel volt helyügyminisztertől köszönettel bucsúzzék a vármegye közönsége.

KÜLFÖLD.

Válsághírek Ausztriából. A tartománygyűlések, nevezetesen a cseh tartománygyűlés ülészakának mai kezdetével válsághírek kezdenek szállongani a Thun-kabinet felől. A *Narodni Listy*, mely gróf Thun legutóbbi prágai látogatásáról azt mondja, hogy az canossai ut volt, azt fejtegeti, hogy Bánffy bukása és a Széll-kabinet kormányralépte óta a Thun-minisztérium egészsége komolyan megrendültnek látszik. Az ifju-cseh lap különösen nevezetesnek tartja azt a körülményt, hogy Széll mindjárt a kinevezése után az audienciáról egyenesen Chlumeczy lakására hajtatott és hosszasan konferált vele; semmi kétség, hogy a Thun-kabinet ultimátumot kapott: vagy kibékíti a németeket, vagy pedig... A *Narodni Listy* nem egészíti ki a mondatot, hanem hozzáteszi, hogy mindjárt sejtette, hogy történik valami. A *Neues Wiener Tagblatt* ehhez megjegyzi, hogy Széll csak mint régi jó ismerőst látogatta meg Chlumeczyt és így ez a látogatás korántsem oly nagyjelentőségű, amilyennek a *Narodni Listy* gondolja.

Ugyancsak a *Narodni Listy* hangsúlyozza, hogy a cseh tartománygyűlés ülészakának nyugodt lefolyása csak úgy biztosítható, ha a kormány ígéretet tesz, hogy a nyelvkérdésben a csehek hozzájárulása nélkül semmi sem fog történni. A *Politik* interpellációkat helyez kilátásba, amelyek követelni fogják, hogy a kormány határozottan nyilatkozzék a nyelvkérdésben való terveiről. Mai cseh lapok azzal fenyegetnek, hogy a kormány hiába akar kapitulálni a németek előtt: a csehek nem hagyják magukat rászédni.

Oszták tartománygyűlések. A cseh tartománygyűlés ma nyílt meg az ifjucsehek és nagybirtokosok élénk részvételével s a németek távolmaradásával. A lekötött *Werunsky* helyébe tartományi főmarsall-helyettesének az ó-cseh *Zátka* nevezetett ki, ami kellemetlenül hatott az ifjucsehekre, akik Podlipnyt kinevezését óhajtották. Ő azonban azért nem lehetett kinevezni, mert az ő funkcionálása alatt a németek semmi szín alatt sem lennének rábirhatók, hogy a tartománygyűlésen megjelenjenek. A tartománygyűlés első ülése a napirend elintézésével foglalkozott.

A *szilésiai* tartománygyűlés kimondta a legutóbbi *nyelvrendelet* ellen való *ünnepies tiltakozásra* vonatkozó indítvány sürgősségét és elhatározta, hogy a tiltakozást tudomására adja a kormánynak és örök emlékeztül megőrzi a tartomány levéltárában. Az indítvány érdemleges tárgyalása során a *szilésiek* kivonultak a teremből, mire az indítványt egyhangulag elfogadták.

Az *alsó-ausztriai* tartománygyűlésen egy kis *kégyezési vita* volt. *Schlesinger* és társai ugyanis a következő indítványt nyújtották be:

Már régóta híre jár, hogy Magyarország 1903-ban, esetleg 1904-ben a maga szakállára akar vám- és kereskedelmi szerződéseket kötni, egyébként pedig azt sürgeti, hogy az oszták-magyar bank 1911-ig mindkét államnak közös intézménye maradjon. Teljesseggel hihetetlen, hogy olyan oszták kormány akadjon, amely Magyarországnak Ausztria ellen intézett szörnyű merényletéhez hozzájáruljon és ilyen alapon a kiegyezési tárgyalást megkezdje. Tanácsos azonban, hogy a tartománygyűlés is mindent megtegyen, hogy az események meg ne lépjen. Ennekövé a következő indítványokat teszik:

Választassék kilenc tagu vám- és kereskedelmi bizottság, amely kipuhatolja Alsó-Ausztria lakosságának óhaját és véleményét arra az esetre, ha a viszonyok csakugyan úgy alakulnának, hogy az oszták kormány 1903-ban vagy 1904-ben kénytelen volna Ausztriára nézve önállóan vám- és kereskedelmi szerződéseket kötni a külfölddel; puhatolja ki továbbá Alsó-Ausztria lakosságának véleményét, kívánásait és aggodalmait arra az esetre, ha Ausztria és Magyarország között vámsorompót állítanak;

2. választassék kilenc tagu bankbizottság, amely kipuhatolja Alsó-Ausztria lakosságának

véleményét és óhaját nemcsak a bankügyben, hanem a valuta-törvény reformjának kérdésében is.

3. A tartománygyűlés elvárja mind a két bizottság jelentését.

Báró *Gudenus* tartományi marsal kijelenti, hogy nem tárgyalhatja ezt az indítványt, mint amely tulmegy a tartománygyűlés illetékességének határán.

Schlesinger polemizál a tartományi marsal fölfogása ellen s azt kívánja, hogy kérdezze meg a Házát, miképpen kíván ebben az ügyben dönteni.

Lustkandl szerint a tartománygyűlést nem lehet attól a jogától megfosztani, hogy az indítványról határozzon.

Schlesinger módosítványt nyújt be s azt kívánja, hogy indítványát a tartományi bizottsághoz utassák.

Báró *Gudenus* tartományi marsal azt feleli, hogy ez az indítvány tökéletesen egyezik az előbbivel s ennél fogva ezt sem bocsáthatja tárgyalásra.

A tartománygyűlés ezután áttért a napirendre.

Az olaszok Kínában.

Budapest, március 14.

Olaszországnak a szélső Keleten való térfoglalása *De Martino* pekingi követnek az állásába került. Az olasz követ, mint ismeretes, nagyon megaprehendált a miatt, hogy jegyzékét, mely a San-Mum öböl átengedését kívánja, a congli-jámen egyszerűen visszaküldte, s jöllehet a kínai kormány sietett megmagyarázni, hogy az az ő modoruk szerint nem sértés akart lenni, hanem csak udvarias kifejezés-módja annak, hogy a jegyzék tartalmához nem járulhatnak hozzá, San-Martino második jegyzékét, *ultimátumot* intézett a kínai kormányhoz — még pedig saját kormányának a tudta nélkül. Az olasz kormány, amely — ha csak lehet — nem akarja kenyértörésre keríteni a dolgot, azonnal dezavualta követét és San-Martino urat nyomban hazahívta, az olasz érdekek képviseletét egyelőre *Macdonald* angol követre bízva. Ez a körülmény világos bizonyítéka *Anglia és Olaszország* együttműködésének, ami egyébiránt az angol alsóház tegnapi ülésén a kormány részéről kifejezést is nyert.

Mai távirataink a következők:

London, március 14.

Az angol alsóház tegnapi éjjeli ülésén szavazás nélkül elvetette *Pritchard Morgann* azt az indítványát, hogy a ház napolja el üléseit, annak jeléül, hogy helyteleníti a pekingi brit követ magatartását, még pedig azért, mert támogatja Olaszország követelését.

A vita során *Brodrick* parlamenti államtitkár azt mondta, hogy Olaszország teljesen ünszántából foglalta el mostani álláspontját. Az egyetlen helyes állás, amelyet a brit kormány ebben az ügyben elfoglalhatott, az volt, amelyet Olaszországgal barátságos hatalomnak elfoglalnia kell. Nagy-Britániának egy régi barátja és szövetségese tárgyalni akar Kínával bizonyos engedmények felől. Ezzel a kívánsággal szemben barátságos magatartást tanúsítottunk. Ámde eddig csak annyiban helyeseltük Olaszország eljárását, amennyiben tisztán diplomáciai. Ha az olasz kormány a diplomáciai tárgyalások során bizonyos engedményeket kér a kínai kormánytól, *Olaszország* fölépését, mint barátok és szövetségesek szívesen fogjuk látni. A legjobb sikert kívánjuk Olaszországnak a diplomáciai tárgyalásokhoz és hajlandók vagyunk Olaszországot diplomáciai uton támogatni.

Courtney Anglia akcióját úgy Anglia, mint Olaszország érdekében előtérbe ajánlja. Mindenkinek — ugymond — aki a viszonyokat ismeri, azt kell kívánnia, hogy Olaszország tetterjét és becsvágyát csakis a maga belső ügyeiben érvényesítse.

Edward Grey azt mondja, hogy minden körülményt megfontolva, arra a konkluzióra kell jutni, hogy a brit kormány Olaszországot illetőleg nem követhet más politikát, mint azt, amelyet eddig követett.

Róma, március 14.

A kamara mai ülésén *Canevaro* külügyminiszter öt kérdésre válaszolva Olaszország kínai akcióját tárgyalva, nagy figyelem közepette a következőket mondotta:

Mikor a kormány elhatározta, hogy Kínában egy kikötőt és lehetőleg még más előnyöket is szerezzen Olaszország kereskedelmének és iparának fejlesztése érdekében, hogy ne legyen elzárva előlünk a jüvendőben ez a nagy birodalom, amelytől egész Európa olyan sokat vár, kérdést intéztem Angliához és Japánhoz, hogy nincs-e kifogásunk szándékunk ellen, mert azt a helyet szándékozzunk

elfoglalni, amely a japán érdekszféra és az angol befolyásnak alá vetett Husán-sziget között fekszik. Mind a két barátságos állam kijelentette, hogy örvendenek szomszédágunknak, de Anglia azt kívánja, hogy ne használjunk erőszakot és diplomáciai uton indítsunk tárgyalást a Szannum-öbölre vonatkozólag, kijelentvén, hogy a kínai kormánytól diplomáciai uton támogatni fog bennünket. Megbiztam akkor *De Martino* követet, hogy indítsa meg a tárgyalást és egyidejűleg értesíttem a velünk baráti viszonyban álló hatalmakat is, nevezetesen azokat, amelyek a kínai ügyekben nagyobb mértékben vannak érdekelve. Kivétel valamennyi hatalom rokonszenvesen vette tudomásul kijelentésünket, sőt néhányan megbízták kínai képviselőjüket, hogy irántunk való szimpátiájukat tudassák a csungli yamennel.

De a csungli yamen a *De Martino* által a tárgyalások megindítása végett átadott jegyzéket visszaszármasztatta azzal a kijelentéssel, hogy azért teszi ezt, hogy fenntartassék a kölcsönös barátságos viszony, amelyet a tárgyalások megindítása esetleg megzavartatott volna. Ez az *inkorrekt eljárás* gyors elégtételt kíván és mi meg is tettük az intézkedéseket, hogy az elégtételt megkapjuk. A csungli yamen mentegető nyilatkozatot tett és újra kijelentette, hogy nem akart sérteni bennünket. Azonfelül tudatta velünk, hogy Kína római képviselője, aki most Londonban tartózkodik, sietve vissza fog térni Rómába, hogy kilégitő felvilágosításokat adjon.

Ezzel nem elégedhettünk meg. Jogunk volt megkövetelni, hogy a csungli yamen ezt a jegyzéket, amelyet elszármasztott hozzánk, újra visszavegye, hogy aztán a tárgyalásokat folytathassa. Kerültünk e mellett minden kényszer, megállapodván Angliával abban, hogy csak abban az esetben, ha *Macdonald* angol követ nem tudta volna kieszközölni a csungli yamen-nél a jegyzék visszavételét, csakis ebben az esetben élt volna Olaszország cselekvési szabadságával, hogy a rajta esett sérelem jóvá téssék. De az a meglepő dolog történt, — az eset még nincs felderítve, mert a kívánt felvilágosításokat még nem kaptuk meg — hogy *De Martino* a maga iniciatívájából, ultimátum alakjában újabb iratot intézett a csungli yamenhez, amelyben felszólította, hogy négy napon belül vegye vissza az első jegyzéket, indítsa meg a tárgyalásokat és járuljon hozzá elvből kívánságunkhoz. E hír vétele után nyilvánvaló volt, hogy Anglia és a velünk baráti viszonyban álló hatalmak képviselői, amelyeket az egész ügyről értesítettünk, azt vélhették volna, hogy nem vagyunk szótartók és csalárd módon járunk el. Nyomban dezavualtunk azért *De Martino* eljárását, minthogy tudvalevő volt, hogy a csungli yamen a négy nap letelte előtt hajlandó első jegyzékünket visszavenni, de nem mutat hajlandóságot a tárgyalások folytatására. *De Martino* így dezavualtván, nem maradhatott meg tovább állásában. Ezért visszahívtuk őt és majd igazolnia kell eljárását. *De Martino* helyébe haladéktalanul más nevezünk ki. Tekintettel arra, hogy a titkár is távol van és csak egy tolmács maradt Pekingben, intézkedtem, hogy képviseletünkkel Kínában *Macdonald* angol követ bizassék meg, aki Anglia előzetes beleegyezésével ott ideiglenesen képviselni fog bennünket. Ez az alkalmatlan sajnálatos eset nem olyan, hogy a dolgok állásában lényegesen változtatna. A csungli yamen most át fogja venni első jegyzékünket és el vagyunk tőkélve, hogy ki fogjuk vinni azt, hogy a tárgyalások meginduljanak; de mindezt szilárd és világos eljárással, az erőszakot csupán arra az esetre tartván fenn, ha a körülmények erre kényszerítenek bennünket.

Remélem — ugymond a miniszter — hogy a kérdéstevőket és a kamarát kilégitik a felvilágosítások, amelyek megnyugtadják az országot, az ügy mibenlétét és a kormány szándékát illetőleg, amely nyugodt lelkiismerettel jár el. A kormány ráér ezt a szándékot, amely őt kínai akciójánál vezeti, célhoz juttatni, a nélkül, hogy rázkódásokat idézne elő.

Több felszólalás után az elnök berekesztette az ülést.

HIREK.

Budapest, március 14.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Március 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessék tovább.

— Személyi hír. *Hegedűs Sándor* kereskedelemügyi miniszter legközelebbi audienciáját csütörtök helyett pénteken délután 4 órakor tartja meg. — *Krieghammer* közös hadügyminiszter ma reggel Prágába érkezett s délelőtt megnézte a katonai építkezéseket és a Híradáson levő mas katonai épületeket.

— **A hercegprímás udvarából.** Vasary Kólos bitoros hercegprímás a husvétii ünnepeket Budapesten fogja töltetni. A nagyheti ájtatosságát a hercegprímás a fővárosban teljesíti és maga fogja vezetni a lábmosás szertartását nagyünnepélyesen a Mátyás-templomban, ahol husvét mindkét napján pontifikálni fog. Husvét után a hercegprímás dr. Köhl Medárd pápai prelátussal Balaton-Füred megye, rendes nyári tartózkodási helyére. Onnan május közepén rövid időre visszatér Budapestre a fontosabb egyházi ügyek elintézésé végett. Ez alkalommal valószínűleg püspöki tanácskozási is lesz a fővárosban.

— **Március 15-ike.** A nemzet törvényhozása, egyértelmű királyával, hivatalos ünnepet rendelt az 1848-iki nagy események emlékére, de a magyar nép hálás kegyelettel és lelkesedéssel őrzi szívében március 15-ikét, azt a magasztos napot, amidőn a lángelkű ifjak kebeléből kipattanva először gyúlt lángra a szabadság, egyenlőség és testvériség szent eszméinek varázsa. A kegyelet és hála nemes érzelmeivel ünneplik holnap is széles ez országban a szabadság nagy napját és a nemzet minden osztálya áhitatos szívvel egygyé olvad a titánok kultuszában, akik ötvenegy évvel ezelőtt lerakták a modern Magyarország alapkövét. E nagy esemény első fordulóján már karddal kezükben s véres csatákban védelmezik őket a félreértett nemzet legszentebb jogait és hányan estek közülük, a nagyok közt a legnagyobbak, az egyenlőtlen küzdelemben. Ünnepejük meg a 49-iki március félézredes évfordulóján még lelkesebben, még hangosabban a szabadság napját és koszoruzzuk meg a sírokat, ahol az elesett hősök emlékezte hazaszeretetre tanít.

Az egyetemi ifjuság holnap is kitesz magáért és Petőfi szobránál áldoz a márciusi ifjuság emlékének. Az ifjuság ünnepe délelőtt 11 órakor az új város háza dísztermében tartandó kivüléssel kezdődik, amelyen az ifjuság szónokain kívül *Aványi* Emil elszavalja alkalmi költeményét, ifjabb *Madarász József* és *Herman Ottó* pedig beszédet intéznek az ifjusághoz. Délután három órakor a Petőfi szobornál folytatódik az ünnepség, ahol az ifjuság szónokai beszédeket és szavakat tartanak. A Petőfi-téri házak már szépen fel vannak díszítve a nemzet színeire, a fővárosban ezenkívül még számos lobogó hirdeti a magyar szabadság ünnepét.

Aradon ma este a várost fényesen kivilágították s zenés körmenet járta be az utcákat. Holnap nagy ünnepség lesz a város háza s a vértanúk szobránál.

— **Lujza hercegnő.** A *Purkersdorfi* gyógyító intézet szomorú lakójáról, a szerelmes *Lujza* hercegnőről ma kalandos hírek keringtek az osztrák fővárosban. Széltében beszélték, hogy *Lipót* király *Purkersdorfból* már legközelebb *Brüsszelbe* viteti leányát és már el is rendelte a hercegnő nyomásztállítását. A *N. W. T.* alapos értesülések nyomán megcáfolja ezt a híresztelést. Szó sincs arról, hogy a hercegnő elhagyja a gyógyító intézetet. A király teljesen meg van elégedve azoknak a tárgyalásoknak a menetével, amelyek a hercegnő jövőjének biztosítása céljából *Fülöp* herceg és *Lipót* király jogi képviselője s *Lujza* hercegnő gondnoka között folynak. A hercegnő orvosai azt mondják, hogy *Lujza* hercegné beszámíthatatlan. *Fülöp* herceg ezért tett le arról a szándékáról, hogy megindítja a válópört. Már legközelebb befejezik a tárgyalásokat a hercegnő anyagi helyzetének biztosítása céljából s akkor fogja a király meghatározni, hogy hol fog lakni *Lujza* hercegné.

— **Ujságrók lakomája.** A Budapesti Ujságrók Egyesülete által a sajtószabadság emlékére rendezendő lakomát a végleges megállapítás szerint csütörtökön, e hó 23-án este 6 órakor az Országos Kaszinóban fogják megtani. *Szell* Kálmán miniszterelnökön kívül az összes miniszterek elfogadták az egyesület meghívását az ünnepi lakomára, amelyen a minisztereken kívül az ország első notabilitásai részt vesznek. Gróf *Apponyi* Albert sajnálkozásait fejezte ki, hogy családi gyászja miatt az ünnepiességen jelen nem lehet.

— **Kozma Sándor emléke.** A Kozma Sándor emlékbizottság által kiküldött végrehajtó-albizottság e hó 16-án, csütörtökön délután 4 órakor a főgyógyásági hivatalos helyiségében ülést tart.

— **Csajthy Ferenc gyógyulása.** A párbajban súlyosan megsbesült *Csajthy* Ferenc szerkesztő melléből ma távolították el a golyót szerencsés és könnyű operációval. *Csajthy* állapota annyira javult, hogy pár nap múlva elhagyhatja a kórházat, hogy Déltre menjen üdülni a betegsége után.

— **Hock János bójti prédikációjáról.** *Hock* János országgyűlési képviselő holnap szerdán délután fél négy órakor folytatja bójti beszédeit a Ferencendiek templomában.

— **Félnyelvűtől — félháromig.** Hogy mikor van nyolc óra, azt biztosan tudom. Beesületes határozottsággal megmutatja az óram is, no meg kong a toronyban is a harangon a kalapács. Nyolcadfél már határozatlanabb pont az időszámításban. Mondhatom azt is, hogy elmúlt öt perccel, meg azt is, hogy csak öt perc múlva lesz annyi az idő. S így vagyok félhárommal is. A félóra határozatlan harminc perc, van rövid félóra, hosszú félóra, kis és nagy félóra — az óra azonban határozott hatvan... Szóval sokkal jobb a munkát órákra mérni és nem félórára — s ha a város háza azon panaszkodnak, hogy a hivatalnokok nem tartják be pontosan a hivatalos munkaidőt, annak egyik oka okvetlenül az, hogy fél nyolcór kezdődnek és fél háromkor végződnek a hivatalos órák. A félóra nem kötelez arra a pontosságra, amire az egészen befejezett fixpont az időben, nem veszik komolyan, no meg: hivatalba menni jobb későn, mint korán s a hivatalból elmenni jobb korán, mint későn. Ez csupa általános szabály s ezek az okai annak a mérges kis rendeletnek, amit a polgármester ma szétküldött a főváros hivatalnokaihoz mondván, hogy aki ezután megkésve érkezik az irodába vagy elpi a hivatalos órákból csak öt percet is, bírságot fizet. Rend lévén a dolog veleje, idáig azt tette a polgármester, amit minden másik polgármester tenne. Hanem kerék hét óra hosszúság az íróasztal előtt ülni és körmölteni — sok kisé. Ha ezt meggondolná a polgármester ur, talán nem is lenne olyan nagyon szigorú.

— **Mark Twain Budapesten.** Az amerikaiak világhírű humoristája, aki huzamosabb idő óta a bécsiek vendége, a jövő héten a Lipótvárosi Kaszinó meghívására, családjával együtt Budapestre érkezik. A nagy hírű író a Kaszinó már ismételtén fölkererte a magyar főváros meglátogatására. Családjának betegkedése azonban eddig megakadályozta *Mark Twain* abban, hogy Bécsből elmozduljon. Most azonban örömmel fogadta a Lipótvárosi Kaszinó vendég-szerető meghívását és e hónap 24-én pénteken több napi tartózkodásra városunkba érkezik és másnap 25-én, szombaton este a kaszinóban felolvasást tart.

— **Hol ebédelt Déroulde?** Az *Aurore* tegnapi kérdésére ma megjött a válasz. Déroulde csakugyan *együtt ebédelt Rogét tábornokkal*. Mind a ketten ebédre voltak meghívva *özvegy Yungnéhoz*, a *Revue bleue* egykori igazgatójának feleségéhez, a rue de Courcelles 97-ik szám alá. — Ezt a kis ebédet esetleg a fejével fogja megfizetni Déroulde ur.

— **Rakosy Marsh.** A *Gil Blas Illustré* ma érkezett számának élén *Ogier d'Ivry* ur tollából egy *Rakosy Marsh* című költeményt közöl. A különben esimes, magyar tárgyú versben a következő szókat találjuk: *raki* (bor), *székler* (székely), *tehisme* (eszima). Egy háromstrófás versben ez elég.

— **Du Paty de Giam öse.** Amint egy bibliográfiai munka mutatja, a hírhedt *du Paty de Clannak* egy muskétás-öse volt. Két könyvet is írt: az egyik *Xenofon-fordítás*, a másik lovaglási tankönyv. Bár kitűnő utóda is *Xenofonnal* és *lődimitással* foglalkozott volna!

— **Szerencsétlenül járt urlovas.** *Gara* Illést, az ismert urlovast, ma sétalovaglás közben sajnálatos baleset érte. Délelőtt egy katonatiszt barátjával kilovagolt a cinkotai határba. Visszafelé jövet, egy árkon át akart ugratni, de lóra megeszott és vele együtt *Gara* Illés is olyan szerencsétlenül bukkott el, hogy eszméletlenül vitték a mentők lakására. Az orvosok attól tartanak, hogy a rokonszenves sportsmant agrázkodás érte.

— **Böhém-vacsora.** A Budapesti Ujságrók Egyesületének állandó rendező bizottsága hétfőn este kedélyes vacsorát rendezett az egyesület hangversenyén közreműködött művészek és művészek tiszteletére. A vacsora, melyet a *Drechsler* vendéglő egyik emeleti termében tartottak meg, rendkívül kedélyesen folyt le. A menü pompás volt, a hangulat emelkedett és a saját körükben mulató bohém emberek szelleme elevenen pezsgett elejétől mindvégig. Az első felköszöntőt a vendéglátó rendező-bizottság elnöke, *Czilay* Lajos mondotta, meglekőzöttség mondván a közreműködött művészeknek, akikre poharat ültetett. A művészek nevében *Vizyváry* Gyula válaszolt, elteve a magyar kultúra rokonecú organumának, a sajtónak és a művészetnek testvériség együttműködését, első sorban a Budapesti Ujságrók Egyesületét, annak érdemes gazdáját, *Czilay* Lajost, és ágilis előadóját, *Reiner* Ferencet, akik ez együttműködésre alkalmasnak. *Neszmedy* Arthur Diósynd-Handel Bertát és *Liget* Juliskát, *Szöllösi* Zsigmond Góbbi Alajost, *Mader* Raoul-t és *Donáth* Vilmost köszöntötte fel. Vidáman folyt az ületes tegező áradata; felköszöntöket mondtak még *Gaal* Gyula, *Rudas* László, *Donáth*, dr. *Bády* Zsigmond és többen. *Diósynd* magyar népdalokkal ragadta el a társaságot, amely hajnalig mulatott együtt.

— **Egy német jogtudós halála.** Dr. *Bamberger* Lajos német politikus, nemzetgazdaságtani író, mint *Berlinből* táviratozzák, ma déiben meghalt. Néhány nappal ezelőtt erősen meghűlt s ez a baj vesztét okozta életének hetvenhatodik évében. Mint a *Mainzer Zeitung* szerkesztője résztvevett az 1848/49-iki mozgalmakban s a német bírdalom alkotmányáért küzdött. Megírta a pfalzi mozgalom történetét, amiért menekülnie kellett. A mainzi bíróságok in contumaciam börtönre ítélték, a rajnai törvényszék pedig halálbüntetésre változtatta ezt az ítéletet. Sokáig bujdosott Európázerte, majd Párisban 1853-tól 1867-ig nagy bankházat vezetett. Az 1866-iki megkegyelmezések után ő is visszatért hazájába s csakhamar tagja lett a parlamentnek. 1870-ben Bismarck a német főhadiszállásra hívta, hol mint író működött. Mint nemzetgazda a tanszéki szocializmus ellen harcolt, értekezéseiben az aranyvaluta mellett foglalt állást és a bimetalizmust támadta. Egy sereg politikai és nemzetgazdaságtani művet írt. Említést érdemelnek a *Deutsche Rundschau*ban 1876-tól 1877-ig megjelent s főleg az ezüst detronizálásával fogalkozó értekezései is. Legújabb műve *Silber* címen 1892-ben jelent meg.

— **A kikapós fonográf.** A fonográf egy-némely vidékeken rosszban tőri a fejét. A belügyminiszteriumhoz legalább többfelől is az a jelentés érkezett, hogy azok a fonográfok, amelyek vásári komédiaképpen ejtik bámulatba az elektrotechnikában még nem igen jártatos népeket, itt-ott tisztességes fonográfhoz nem illő magaviselést tanusítanak a lojális publikummal szemben. Izgató beszédeket sugdos a közbőség fülébe s tiszteletlenül nyilatkozik az uralkodóházról. Az egész dolog kissé rejtelmesen hangzik, de a belügyminiszter mégis elrendelte, hogy a vásári fonográf-mutatókat kötelesek előbb a rendőrség előtt lepergetni a repertóriumjukat s csak azután léphetnek a publikum elé.

— **Merénylethírek Rómában.** *Rómából* jelentik, hogy ott tegnap az a hír volt elterjedve, hogy a királyi kastélyt és a parlamentet az anarkisták a levegőbe akarták röpíteni. A híresztelések az az alapja, hogy *Serao* rendőrprefektust valaki névtelen levélben felülte, hogy a király és a parlament ellen merényletet terveznek az anarkisták. A prefektus erre úgy a *Monte Citorio*, mint a *Quirinal* előtt megkettőztette az őrszemek számát. Az *Opinione* mai száma az egész dolgot rossz viccnek mondja.

— **Egy fogoly ezer dollár.** Ma a táviró a következő hírt hozta:

Madrid, március 14. *Rios* tábornok még mindig tárgyal *Aguinaldóval* a spanyol foglyok kiváltásáról. *Aguinaldo* minden spanyol foglyóért ezer dollárt, összesen tehát *hét millió dollárt* követel.

Aguinaldo ur nem mondható szerénynek. De egy kevéssé mégis tulbecsüli a spanyolok értékét.

— **Bányaszerencsétlenségek.** A főváros hoz közzeli *dorog-annavölgyi* közénbányatelepen a mult héten halálos szerencsétlenség történt. *Hajder* Károly bányász mostoha testvérével, *Balkai* Mihályval a *Leontini* tárnában dolgozott, amikor egy aknában *le* robbanószer elérte a gerendatetőzetet. Eppen alatta dolgozott *Hajder*, egy hét méter mélység paladarab esett a fejére és rögtön meghalt. Két nappal később a bánya siklóján elszabadult egy kocsi, rög-tön megszólalt a vészjel, de *Aubelt* János már nem tudott elmenekülni. A lefelé rohanó kocsi elütötte és olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy kétórán szenvedés után meghalt a bányakórházban. A főszolgabíró megállapította, hogy az első eset az áldozat vigyázatlansága miatt történt, a másodiknál azonban a felelősség *Sulgyi* vállalkozó munkavezetőjé terbeli, aki olcsó bérért tapasztalatlan munkásokat fogadott fel.

— **Halálozás.** *Aradon* ma elhunyt *Vásárhelyi* Béla főrendiházi tag neje szül. *Grün* Anna 58 éves korában. A boldogult uri nőt az aradi szegények áldása kíséri sírjába.

Nagyváradról telegrafálják, hogy *Morvay* Tihámer biharvármegyei főszolgabíró ma váratlanul elhunyt. A boldogult egyik legképzettebb tisztviselője volt a megyének és társadalmi érintkezésben is kivívta a polgárság rokonszenvét.

Dr. *Erdős* Jakab ceceli kör- és pályatorvos e hó 11-én 54 éves korában hirtelen meghalt. Az elhunyt, köztisztviselőben állt és kedvelt orvos temetése, hétfőn ment végbe óriási részvét mellett.

— **Tüz.** *Pécsi* tudósítónk táviratozza: *Magyar-Soros* bányamegyei községben tegnap egy számfedeles présház kigyuladt. A tűz a szében csakhamar tovább terjedt és 11 ház és 19 melléképület a lángok martaléka lett. Egy asszony súlyos égési sebet szenvedett.

Jó, tiszta palackborok Radó és Társa Magyar borpince cégnél
szavatosság mellett kaphatók
Budapest, V. Méréleg-utca 4. sz. Fiók: VII., Erzsébet-körút 56. sz.
TELEFON 416. SZÁM. E

— **Elsikkasztott 36.000 forint.** Újvidékről telegrafálják: A tovarisovai hitelszövetkezetnek pénztárosa és igazgatója *Rosenberg Vilmos* múlt évi szeptember 5-én 36 ezer forint elsikkasztása után megszökött. Már két hónap után *Rehák* Ferenc újvidéki vizsgálóbíró nyomozásának sikerült megtudni, hogy *Rosenberg* Nürnbergben tartózkodik álnevén és szeretne Amerikába vitorlázni, de nincs utlevele, se pénze. A vizsgálóbíró megkeresésére ma *Rosenberg* Nürnbergben letartóztatott és erről táviratilag értesítették az újvidéki törvényszéket, amely a sikkasztó kiszolgáltatása végett megtette a törvényes lépéseket.

— **Ereckmann Emil** halála *Luneville*-ből jelenti egy távirat, hogy *Ereckmann Emil* francia író meghalt hetvenhét esztendőskorában. Vele most már kihalt az *Ereckmann-Chatrian* irodalmi társaság, amelynek másik tagja, *Chatrian* Sándor, 1890. szeptember 4-ikén hunyt el. Ez a két francia író minden művét együtt írta meg. *Ereckmann* 1829-ben született Pfalzburgban mint könyvkereskedőnek a fia, aki a jogot gyakori megszakításokkal 1858-ban fejezte be. *Chatrian* 1826-ban született s előbb üveggyáros, majd tanító volt. Irodalmi munkásságukat 1847-ben kezdték meg s először novellákat írtak közösen a lapokba, majd színdarabokat, amelyekkel azonban nem igen arattak sikereket. Végre meglett az első nagy sikerük is, amelyet 1859-ben egy közösen írt regényük, *L'illustre docteur Mathéus* szerzett meg nekik. Csakhamar nagyon népszerűek lettek egész sor kitűnő regény és elbeszélés révén, amelyeket reális föltölgés, hü jellemfestés és egészséges humor tesz kíváncsiakká. Tárgyaik mindig érdekesek. A színdarabjaik közül különösen háromnak volt nagy sikere, ezek: *Le juif polonais* (1869); a *Lami Fritz* és *Les Rantzau* (1882). Ezek magyar színdarabokra is eljuttattak s ma is műsoron vannak. Nagyszámú műveikből sokat fordítottak lo idegen nyelvre is. Magyarra lefordítottak többek között ezeket: *Egy segédtanító története* (*Hindy Arpád*); *Francia életképek* (*Czakassy József*); *A Rantzau testvérek* (*Fai J. Béla*).

— **A tánc- és illemtanár.** Párját ritkító esetről értesít kassai levelezőnk: Takta-Szada községben egy *Fleischer* Mózes nevű vándorító táncmester iskolát nyitott. Elég szép számmal jelentkezett felvételre mind a két nembeli fiatalok s még a módosabb parasztlányok sem sajnálták a pénzt, csakhogy eljuttathassák az „uri táncokat” is. Tegnapelőtt megtörtént a francia négyes alatt, hogy egy *Buri* András nevű suhanc, aki szintén tanítványa volt *Fleischer*nek, minden szó nélkül otthagya a visavisját. A tánc és illemtanár figyelmeztette, hogy térjen vissza helyére, de a legény rá se hederítve, odébb állt. Ezen aztán *Fleischer* annyira dühbe jött, hogy hatlövétű revolverét ráslőtte a fiatal suhancra. A golyó olyan szerencsétlenül talált *Buri* mellett, hogy felgyógyulásában nem biznak az orvosok. A táncmester önként jelentkezett a csendőrségnek.

— **Csalás szobrok.** A *Beschorner*-féle budapesti ércöntő cég a napokban följelentette egyik volt ügynökét, *Rozdonyi* Sándort csalásért, sikkasztásért és okirathamisításért. Négyezer forint évi fizetése volt az ügynöknek és mégis a szélhámoskodást választotta élete pályájául. A múlt évben megvette *Margó* Ede szobrásztól a *Munka* című szobrot kétszázötven forintért, de *Margónak* csak ötven forintot küldött Párisba s a cég könyvébe az egész összeget vezette be. A Párisban megszorult művész többször írt *Rozdonyinak* a pénzért, aki végre azt felelte neki, hogy a rossz szoborért legföljebb száz forintot fizet, ha megküldi a száz forintból szóló átvételi elismerésvényt. *Margó* meglelte, de a pénzt még sem kapott, amire panaszos levelet írt a cég főnökének. *Beschorner* időközben különböző üzemeit elbojcsoltatta *Rozdonyit* s aminap föl is jelentette őt a főkapitányságon. A vizsgálat kiderítette, hogy az ügynök az ércöntő vezetőjének adta ki magát s ebben a minőségében megrendeléseket vett föl, amelyeket értékesített más cégnél. Az ország minden részébe körlevelet küldött szél, amely így kezdődött:

Mint a budapesti műércöntőde vezetője azon helyzetben vagyok, hogy jótányos szoborműveket művészi kivitelben bocsáthatok rendelkezésre. A magyar szabadság 50-ik évfordulóján most minden magyar érzésű város igyekezik Kossuth Lajos nagy hazánkfian emlékszóbot állítani.

Folytatólag azután azt kérdi, gyűjtenek-e a célra, s ha igen, forduljanak bizalommal hozzá. Ezen a réven több megrendelést is kapott, pénzt is vett föl, s ezt az üzemet folytatta még akkor is, mikor már nem volt a cég kötelékében. A rendőrség a csalót kinyomozta, s letartóztatta s már át is kísérték az ügyészséghez.

— **Házasság.** Gróf *Bethlen* Balázs országgyűlési képviselő, Kolozsvárot jegyelt váltott báró *Jósika* Gábor országgyűlési képviselő leányával, *Beata* bárónővel. — *Ascher* Alajos a napokban jegyezte el Budapesten *Arad* Frida kisasszonyt.

— **Gyárégés Aradon.** Az aradi *Mittelmann*-féle gyártelep szeszgyárában, mint tudósítónk táviratozza, ma reggel tűz támadt. Egy raktárhelyiség több melléképülettel teljesen elhauvadt. A városban óriási izgatottságban voltak, mert attól tartottak, hogy egy négyezer hektoliteres szesztartó felrobban. Szerencsére a félelem alaptalan volt. A tűz mindamellett ötvétezer forintnyi kárt okozott.

— **A Eismarok mauzóleum.** *Friedrichsruh*-ból táviratozzák, hogy *Bismarck* herceg és felesége holttestét a jövő csütörtökön helyezik el az új mauzóleumban. Az ünnepi szertartáson a német császár is jelen lesz.

— **Öngyilkosság.** *Hölzel* Károly cipész ma délután öt órakor Szonyd-utca 96-ik szám alatt levő lakásán fölakasztotta magát egy fogásra. Mire a házbellek észrevették, már meghalt. Az öngyilkos szív-bajos ember volt, alkalmasint betegsége miatt unta meg életét.

— **Villamos elgázolás.** Ma hajnalban a Csömör-ut 19-ik számú háza előtt halálos végű villamos elgázolás történt. *Kiss* Zsigmond utcaszoprá a sinek mellett dolgozott, amikor egy teherkocsi jött feléje. Ki akart térni s nem vette észre a feléje robbogó 424. számú villamos kocsi, mely elütötte és oly súlyosan megszebezte, hogy félóra kiülőds után meghalt.

— **Elveszett aranyóra.** Tegnap délután egy hölgy 4 és 7 óra között a Szemeré-, Kálmán-utca, Váci-körút, Marokkói-utca, Erzsébet-tér s Váci-utca közötti utvonalon elvesztette arany óráját, vékony arany láncsal. Az óra félével alakú s ketős fedelű, egyik a födelének „R” betűi látható. Az illető hölgy a Váci-körút 34-ik szám házában lakik.

— **Petőfi emlékezete.** Hagymányos lelkedéssel készül megülni március 15-ikét az egész ország. Március 15-ikén *Petőfi* is ünnepejük s a magyar szív újra áhitattal fordul minden *Petőfi*-emlék felé. Ilyenek tekintik az ország szívében azt az óriási képet is, melyen *Petőfi*nek eddig leghűbébb alakja látható. A Nagy-Szeben bevételét ábrázoló *Bem-Petőfi körkép* ez. Melynek március 15-ikén hazafias tüntetés készül a polgárság. Egyesületek, iskolák bejelentették, hogy tömegesen vonulnak a körképhez, mindenki fölítöve a *Bem-Petőfi* emlékére készült érmét, melyet már az egész országban ismernek s amely följogosítja tulajdonosát, hogy március 15-ikén ingyen megnézheti a körképet.

(x) **Akácia-arokrém 1 forint, akácia-szappan 50 krajcár.** E kiváló és közkedvelt arczépítő és tisztító készítmények törvényesen vannak védve. Kaphatók a gyógyszerárakban. Főraktár *Kriegner* Gy. gyógyszerára, Budapest, Kálmán-tér.

SZÍNHÁZ. MŰVÉSZEK.

— **Várszínház.** A lebontás alá kerülő *Várszínház*ban tegnap volt az utolsó előtti operaelőadás. *Erkel* halhatatlan dalműve, *Hungadi László* adták a címszerepben *Arányi* Dezsővel. A *Várszínház* törzközösége arra használja fel ezeket az utolsó előadásokat, hogy sorra elbucszukdjék kedvelteitől. A tegnapi előadásban a budai hölgyek az opera fiatal tenoristájának szép babérkoszorút adtak fel a színpadra ezzel a gyöngéd félrissal: „Kedvencünknek.” Az operát *Erkel* Sándor művészileg dirigálta.

— **Március 15-ike a színházakban.** *Arányi* Emilnek a *Vigszínház* holnapi, március 15-iki, előadására írott nagyatársa alkalmi költeményét, *Gál* Gyula fogja előadni. *Arányi* költeménye után *A hálókoszték ellenőre*, a *Vigszínház* jeles műsordarabja kerül színre *Nikó* Linával, *Bán* Nellivel, *Hegedűssel*, *Góttal*, *Balassával* és *Szerémmel* a főbb szerepekben.

A *Népszínház* a szabadság ünnepét, március 15-ikét, a *Hadak* útjával ünnepli meg. A fűszereket *Blaha* Luiza és *Blaha* Sárika játsszák. A hét többi előadásait a *Görög városzöga* tölti be, melyre naponta az összes jegyek elkelnek.

— **Szél Kálmán mint cenzor.** Megemlékeztünk róla, hogy *Makróczy* János, *A becsület szegénye* szerzője, a fővárosi közgyűlés legutóbbi határozatát, amelyet a *Népszínház* színpadáról lefittolt népzajmüve ügyében hozott, megfélebezi a belügyminiszterhez. *Makróczy* jogi képviselője, egy könyvomas tudósító szerint, már beadta a felebbezést és a népszínmű egy példányát is átnyújtotta *Szél* Kálmánnak, mint belügyminiszternek. A miniszter, írja a könyvomas tudósító, megígérte, hogy előlvasa *Makróczy* népszínművét és igazságosan fog döntené az ügyben.

— **Az Aranylakodalom századszor.** Holnap, március 15-én a Magyar Színházban *Beöthy* László és *Rákosi* Viktor látványos színműve, az *Aranylakodalom* századszor kerül előadásra. Délután 2½ órakor a fővárosi tanuló ifjúság részére a darabot ingyen előadásul adja elő az igazgatóság. Az esti előadás közreműködik a színház csaknem minden tagja, köztük *L. Komáromi* Mariska, *Hettyey* Aranka, a *Vigszínház* tagja, aki az ünnepi estén Katalin szerepet adja. Az előadás után a Magyar Színház Részenyitársaság a szerzők tiszteletére a *Metropole* nagytermében lakomat rendez.

— **Kopácsy Juliska** Meránban. *Kopácsy* Juliska több estére terjedő vendégszeroplést kezdett Merán-

ban. A magyar művész, mint egy távirat jelenti, szép sikereket arat.

— **Dodó főhadnagy olvasó próbája.** *Pekár* Gyula háromfelvonásos, *Dodó főhadnagy* című vígjátékának, holnap, szerdán, tartják meg az olvasó próbáját a *Vigszínház*-ban. A szerző maga olvassa fel darabját az előadó személyzetnek. A *Vigszínház* e hónap huszonkettedikén, az ezredik előadásra, akarta bemutatni az eredeti újdonságot, de erről a tervről le kellett tenni az idő rövidsége miatt. *Dodó főhadnagy* *Hennequinnek* *Helyet a nőknek!* (Place aux femmes!) című bohózata után kerül előadásra.

— **Magyar opera Kőlnben.** *Mihalovics* Üdön *Toldi* című operája, mint hírlík, a kölni városi színházban bemutatásra kerül. A dalmű bemutatóját még ebben az évadban tervezik.

— **Az Opera előadása otthon.** A magyar királyi Operaházban holnap (szerdán) este *Gounod* dalműve a *Faust* kerül színre. A *Telefon* *Hörmondő* az előadást közvetlenül fogja s így az előzetők otthon is végighalghatják. Opera után 11 óráig cigányzene lesz hallható a kagylókön.

MULATSÁGOK.

(A technikus zenekar estélye. A műegyetemi hallgatóknak néhány évvel ezelőtt alakult zenekara felbuzdulva a múlt évben aratott fényes sikeren, ma másodsor lépett a nyilvánosság elé, hogy tanúságot tegyen arról a kitartó munkásságról, melyet tagjai az idei tanévben kifejtettek s hogy bebizonyítsa újra a fiatal egyesület életképességét. Táncelő egybekövő rendezték mai hangversenyüket is s a kínálkozó műélvezeten kívül ennek tulajdonítható leginkább, hogy a Royal-szálló nagyterme szép lányokkal és fiatal asszonyokkal zsufoltság megett. A hangversenyt a zenekar nyitotta meg a *Windsori* vignök *ouverture*-jével, amely után *Schultz* Ernőstijn játszotta el kitűnő technikával *Vieuxtemps* Réveriejét és *Hubay* Csárdajelenetét, majd *Komáromy* Mariska asszony énekelte el *Moszkovszky* *Fandango* *Bolero*-ját és *Káldy* Csalgánydalát *Zerkovits* zongora és *Vajdaff* Dezső fuvola-kísérelte mellett. A lolkas tepsok után a technikusok zenekara a *Lohengrin*-nel fejezte be a hangversenyt, melynek elhangzása után hatalmas ovációkkal hálálta meg a közönség a nyújtott élvezetet. A rendezőség táncrendekppen csinos virágkosarakat osztott ki a hölgyek közt. Az első négyes 100 pár táncolta.

(Az apostagi állér-egyvet e hónap 11-én — mint levelezőnk írja — hangversenyvel egybekötött táncmulatságot rendezett. A hölgyek legtöbbszörre magyar jelmezt jelentek meg, kivéve *Klein* Gizella és *Heister* Margit kisasszonyokat, akik tiroli leányoknak voltak öltözve. A hangversenyt kimagaslott *Margocsy* Aladár ev. ref. lelkész szavalata. *Margocsy* *Posa* Lajos *Bécsi* kéz című költeményét adta elő, utána pedig *Heister* Margit kisasszony szavalta a *Tokainé* című költeményt, nagy hatással.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Ügyvédek mozgalma.** A budapesti ügyvédi kamara küszöbön álló tisztújító közgyűlésének elnökéül a régi *körpárt* toznap este *Vetsey* István elnöklésével igen látogatott pártértekezletet tartott.

Az elnök ama bejelentése után, hogy az ellen-tétek bekés megoldására irányuló kísérletek nem vezettek eredményre, *György* Elek, a kamara jelenlegi elnöke, elénk helyeslést mellett fejtette ki azokat az elveket, amelyek a kamara választmányra odaadó tevékenységben irányadók voltak. A választmány sohasem kereste a zajt, a feltűnést, de időt és fáradságot nem kímélve, az ügyvédség tekintélyét, erkölcsi színvonalát fenntartani, emelni és jogos érdekeit megóvni, előmozdítani igyekezett, és ezért visszautasítja azokat az alaptalan támadásokat, melyeket az ugynevezett reformpárt a lelepő választmány ellen intéz.

Nagy Dezső emelt szót ezután és meggyőző érvekkel cáfolta meg a vádakot, melyeket a reformpárt mozgalma ürügyeül használ. Kimutatta, hogy a kamara választmányja az ügykezelés legszigorubb rendje és a legmesszebbmonó pontosság s gyorsaság mellett nemcsak hivatalos teendőinek teljesítésére szoríkozott, hanem saját kezdeményezéséből nagy feladatokat is oldott meg, aminek példái: az ügyvédi kamara házának létesítése, az 1896. évi országos kiállítás alkalmával rendezett ügyvédi történeti kiállítás, az ugyanakkor tartott országos ügyvédgyűlés, az ügyvédi rendtartásnak a megvalósulásához közel álló legújabb tervezete, a kamara segélyalapnak jelentékeny gyarapítása stb. Azok a kívánalmak, amelyek a reformpárt programjában foglaltaknak, nem új keletiek, s a választmányt már régóta foglalkoztatják.

Ezútan az elnök előterjesztette a kandidáló bizottság jelöléseit. A bizottság a kamara elnökének: *György* Eleket, elnökhelyettesnek: *Friedmann* Bernátot, tükárnak: *Nagy* Dezsőt, ügyészeknek: *Pollák* Illést, pénztárosnak: *Novák* Sándort jelölte; a választmány rendes tagjait pedig ezeket: *Brüll* Ignác, *Burján* Béla, *Darvai* Fülöp, *Hauer* Sándor, *Kiss* Albert, *Meisner* Emil, *Schreyer* Jakab, *Somogyi* Miksa, *Szmik* Lajos, *Vámosy* Károly, *Wittmann* Mór és *Zsigmond* Jenő; pótagokul: *Berczeli* Antal, *Fittler* Dezső, *Kiss* Károly, *Meszlauer* Simon, *Pap* József és *Szalai* Artúr Károly.

A gyűlést a jelölést egyhangu lelkesedéssel fogadta és megalakította a 150 tagból álló végrehajtó bizottságot, amely a IV. kerület Irányi utcában levő Sas-kör helyiségében holnap este 6 $\frac{1}{2}$ órakor tartja üléseit.

§§ **Képviselők párba.** Az 1898. év november havában egy képviselőházi ülés alatt *Pulszky Ágost* a Ház folyosóján beszélgetés közben több képviselő előtt kijelentette, hogy Nógrád megye közigazgatását nem tartja egészen korrektnak. Valaki közölte ezt a nyilatkozatot *Szentiványi Árpád* képviselővel, de olyan formában, hogy *Pulszky Szeitovszky* alispánról, *Szentiványi* gyermekkori barátjáról nyilatkozott sértőleg. *Szentiványi* másnap találkozott *Pulszkyval* az utcán s ezt kiáltotta rá:

— Ez pimaszság!

Pulszky provokálta *Szentiványit*, a felek a *Ferenc József* laknyában pisztolypárbajt vívtak, de egyikük sem sütötte el a pisztolyt. A törvényszék *Pulszky Ágostot* két napi, *Szentiványi Árpádot* három napi fogházra ítélte. Ezt az ítéletet az ítéletábrá s *Losonczy Ödön* bíró előadása mellett ma a Kuria is jóváhagyta.

§§ **Az ügyvédi kamara statisztikája.** A budapesti ügyvédi kamara évi jelentéséből, amelyet legközelebb fognak szétküldeni a tagoknak, a következő statisztikai adatokat közöljük: Az 1898. évben 90 ügyvédet vettek fel a kamarába, kitörültek 33-at; az ügyvédek létszáma 1181 volt, míg az 1897. évben 1123 s így 58-cal szaporodott az ügyvédek száma. Bejegyzett ügyvédjelölt 674 volt. Ügyvédi vizsgára kért engedélyt 114 jelölt. Pártfogó ügyvéd polgári ügyben 701, bünygyben 72 rendelkezett. Fegyelmi panasz 159 érkezett, a kamarai ügyész pedig hivatalból 7 esetben tett panaszt; elrendeltetett a fegyelmi eljárás 82 esetben, a fegyelmi vizsgálat 37 esetben, s minthogy a mult évről 31 fegyelmi vizsgálat folyt, 68 vizsgálat várt befejezésre, melyek közül 22 be is fejeztetett. Végtárgyalás 41 fegyelmi ügyben tartott, melyek közül 20 halasztással, 15 a vétkekesség kimondásával, 7 írásbeli feddésel, 7 pénzbüntetéssel, 1 felfüggesztéssel és 6 felmentéssel fejeztetett be. Mint a mult évben, az idén is 7 ügyvéd volt felfüggesztve.

§§ **Tolvaj-szövetkezet.** Két napig tartó tárgyalás után ma hozott ítéletet *Haupt Albert* elnöke alatt a budapesti büntetőtörvényszék annak a tiztagu tolvajbandának az ügyében, amely mult évben 31 kirakatteltörést és bolti lopást követett el. A mai tárgyalást a plaidoyer-k töltötték ki. *Daróczy* alügyész szünetelt büntetőknek mondva a fiatal tolvajokat, szigorú büntetést kért rájuk. Ezután sorra szólaltak fel a védők, dr. *Gál Jenő*, dr. *Brachfeld Hugó*, dr. *Mauritz Gyula*, dr. *Waldhauser István* és dr. *Weisz Ödön*, akik enyhe büntetést kértek. Azután a fővádlott, *Malács Koszta* mondotta el általános figyelem közt, hogy hat évig volt javítóintézetben. Mikor onnan kikerült, nem kapott munkát és lopia kellett. Ezért két és fél évi fegyházat kapott. A fegyházbüntetés kitöltése után, noha budapesti illetőségű, a rendőrség eltoloncolta szülőhelyére, Pancsovára. Mint fegyházviselő ember, megint nem kapott munkát. Hogy éhen ne haljon, visszaszökött a fővárosba és újra lopott. Ha most a törvényszék újra fegyházba küldi, egészen elveszett ember lesz, mert nyolc évi rabkodás alatt elszokott a tisztességes munkától. Tekintetes törvényszék — így végezte szavait — én a javítóintézet áldozata vagyok. Ott szoktattak minden rosszra, a fegyházban pedig megtanítottak lopni...

Egy másik vádlott, a 14 éves *Lusztig József* sirva kérte a törvényszéket, hogy ne küldjék javítóintézetbe. Inkább börtönben tölti ki büntetését.

A törvényszék másfél órai tanácskozás után hozta meg ítéletét, amelyben a tiz fiatal tolvajt 6 hónaptól 4 $\frac{1}{2}$ évig terjedő büntetésekre ítélte. Az igazságsággal vádlott nőket a törvényszék felmentette. Az ítélet jogerős.

§§ **A megsértett elnök.** Megemlékeztünk már arról az afféról, amely a Fővárosi Szegénygyermekkezelőegylet ellen folytatott vizsgálat idejében egyik választmányi ülés után lefolyt. Az egyesület volt elnöke, dr. *Grósz Sándor* ugyanis *Lőve Dezső* hírlapíró, aki ugy az *Egyetértés* hasábjában, mint a választmányi ülésen is sértőleg nyilatkozott róla, az után inzulálta. Ez inzulterért a rendőrség el is ítélte *Grósz Sándort*, aki azután utóbb a fenyítő járásbíróóság előtt rágalmozás és becsületesért miatt fűjelenítette *Lővet*. Mára volt kitűzve *Nagel* bírónál ez ügyben a végtárgyalás, amelyre dr. *Grósz Sándor*, dr. *Erős Soma* ügyvéd, *Lőve Dezső* pedig védője, *Eötvös Károly* kíséretében jelent meg. Ítélete azonban nem került sor, mert *Lőve Dezső* a tárgyalás elején kijelentette, hogy ő dr. *Grósz* személyét, csakis, mint az egyet elnököt bírálta meg, de magánbecsületében sérteni nem akarta. Hangsúlyozza azonban, hogy e kijelentés az *Egyetértés* hasábjain megjelent cikkek tartalmát nem érinti. Dr. *Grósz Sándor* a nyilatkozattal meg-

elgedett, annál is inkább, mert az *Egyetértés* ellen a róla megjelent sértésekért amugy is sajtópört indított. A panaszt visszavonta. A bíró erre a további eljárást megszüntette.

TÁVIRATOK.

Hága, március 14. Hivatalosan már összeállították a nemzetközi békekonferencia tagjainak névsorát, jóllehet a meghívókat még nem küldték szét. A konferenciát május második felében fogják megtartani; az elnöki tisztet a külügyminiszter fogja betölteni, de a tárgyalásokat *Staal* londoni nagykövét fogja vezetni, mint a cár képviselője.

Berlin, március 14. *Steinthal* H. filológus ma itt meghalt.

A pápa.

Róma, március 14. A pápa egészségi állapota teljesen kielégítő. *Mazzoni* és *Lapponi* orvosok, akik a pápát délután 5 órakor meglátogatták, kijelentették, hogy a pápa állapota teljesen megnyugtatótja őket.

A német katonai törvényjavaslat.

Berlin, március 14. A birodalomgyűlés ma megkezdte a katonai törvényjavaslat második olvasását. *Gossler* hadügyminiszter kifejti, hogy valami egyesítő momentum van abban, hogy a baha védelme nem pártkérdés. A miniszter megemlíti a javaslaton tett bizottsági módosításokat és reméli, hogy a birodalomgyűlés eredeti alakjában fogja megszavazni a törvényjavaslatot. Döntő jelentőségű a létszámnak 7006 fővel való leszállítása. Ő a maga részéről a létszámnak ezt a leszállítását elfogadhatatlannak tartja. A megszavazott összeg átlagösszeg, amelynek fölosztásáról a legfőbb hadur határoz. A zászlóaljak mostani létszáma a csapatokra nézve káros. A miniszter reméli, hogy a javaslatot egészen meg fogják szavazni és appellál a ház hazafiságára.

A birodalomgyűlés 209 szavazattal 141 ellenében elvetette a békelétszámnak a kormány javaslata szerint való szaporítását. Azután elvetették a bizottság indítványát is a centrum és az egyesült szabadelvűek szavazatai ellenében.

A pártok nagyobb részének szónokai végleges elhatározásukat a harmadik olvasásra tartják fenn, hogy előbb a ma hallottak fölött határozzanak.

A néppárt egy szónoka ellenében *Hohenlohe* herceg birodalmi kancellár megjegyzi, hogy azt az irányadó helyet, amelynek a szónok más motívumokat tulajdonít, a birodalom biztonlétéről való gondoskodás vezérli és teljesen tudatában van felelőségének.

Erre a vitát berekesztették.

Mint már jelezve volt, a birodalmi gyűlés 209 szavazattal 14 ellenében elvetette a békelétszámnak a kormány javaslata szerint való szaporítását.

Mellette szavaztak: a konzervatívok, a birodalmi párt, a nemzeti szabadelvűek, az egyesült szabadelvűek és a reformpárt. Valamennyi többi párt ellene szavazott.

Ezután a bizottságnak azt az indítványát, hogy 7006 ember töröltessék, a centrum és az egyesült szabadelvűek szavazatai ellenében szintén elvetették.

A javaslat többi részét vita nélkül elfogadták.

A harmadik olvasás esütörtökön lesz.

A revízió.

Páris, március 14. A sommitósok elhatározta, hogy kéri fogja *Freyinet* hadügyminiszterétől a Dreyfus-ügyre vonatkozó titkos irattosomó közlését. A közlést legközelebbre várják.

Páris, március 14. A mai minisztertanácsban *Lebert* igazságügyminiszter *Loubet* elnök kívánságára dekrétumot terjesztett elő aláírás végett, amely megkegyelmez mindazoknak, akiket a rendőrhatalóság pénzbírságra ítét, amiért február 18-ikán, az elnök temetését követő napon vagy másnap izgató kiáltásokat hangoztattak. A kegyelemben 250-nél többen részesülnek.

Páris, március 14. Az esküdtszék ma incidens nélkül folytatta „A hadsereg a nemzet ellen” című könyv szerzője, *Gohier* ellen indított per tárgyalását. *Lambert* főügyész elmondja vádbeszédét.

Sztojlov visszavonulása.

Szofia, március 14. *Sztojlov* volt miniszterelnök, akiről azt mondják, hogy a politikai térről vissza akar vonulni legközelebb *Abbáziába* megy.

Bismarok temetése.

Hamburg, március 14. Az itteni birodalomgyűlési választó egyesület értesíti tagjait, hogy *Bismarck* hercegnek és feleségének a temetése március 16-án délelőtt lesz *Friedrichsruheban*.

A német haditengerészet.

Berlin, március 14. A tengerészeti rendeleti közlöny közzé teszi a felsőbb tengerészeti hatóságok újjászervezésére vonatkozó kabinetrendeletet. A császár maga a főparancsnoka a tengerészetnek és a hadseregnek, tehát a tengerészeti főparancsnokság elesik.

A japáni pénzügyminiszter lemondása.

London, március 14. A *Reuter-ügynökségnek* azt jelentik *Jokohamából*, hogy *Macukata* japáni pénzügyminiszter lemondott, mert az új törvényhozásra nézve nézeteltérés támadt közte és minisztertársai között.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, március 14. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Négyezer magyar aranyáradék 100.20. Magyar koronáradék 97.80. Osztrák hitelrészvény 251.—. Osztrák-magyar államvasut 154.—. Déli vasut 30.—. Északnyugati vasut —.—. Elhívóügyi vasut —.—. Orosz bankjegyek készpénz 216.20. Buschtiehradi —.—. Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Frankfurt, március 14. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 231.10. Osztrák-magyar államvasut 153.80. Déli vasut —.—. Magyar aranyáradék —.—. Magyar koronáradék —.—. Osztrák aranyáradék —.—. Osztrák ezüstáradék —.—. Osztrák papíráradék —.—. Bécsi bankgyesület —.—. Alpezi bányarészvény —.—. Olasz áradék 94.95. Diskontó-bank 201.30. Laura-kohó —.—. Harpeni 183.85. Nyugodt.

New York, március 14. *Liszt* helyben 2.85. *Buza* márciusra 84.—, májusra 75 $\frac{1}{2}$ %, júliusra 74.—. *Tengeri* májusra 40.—.

Chicago, március 14. *Buza* márciusra 70 $\frac{1}{2}$ %. *Tengeri* májusra 35 $\frac{1}{2}$ %.

Nyiltér.

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakáért nem felelős a szerkesztőség.)

Vesebajknál,

a húgyhólyag bántalmainál

és kösvénynél

az emésztési és lélegzési

szervek hurutainál,

a Lithion-forrás

Salvator

kitűnő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatása.

Vasmentes. Kellemes ízű.

Könnyen emészthető.

Első rangu gyógyviz és diatetikus ital.

Szamos orvosi tekintélyek által különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán aranyeres bántalmakban, hasi poszga, máj- és vese izgatás, tüneményekben vagy húgysavas vesehomok és vesekövek képződésében szenvednek.

Főraktár:

ÉDESKUTY L. urnál BUDAPESTEN,

és Kir. udvari szállító és szerb Kir. udv. szállító.

Orvosok és orvosnövendékek

legjobban szerezhetik be egyenruhájukat az előnyösen ismert

BLUM és TÁRSA cégnél

Budapest, Sütő-utca 2. szám.

Szerb királyi, József főherceg 6 cs. és kir. fensége udvari szállítóit.

Mi a Schapirograph?

Schapirograph a legeslegjobb sokszorosító készülék fekete-nyomásra. Rövid idő alatt több mint 5000 dbt kelt el. Ara 15 ft. Kivánarta küldök bérmentve egy Schapirographot kipróbálással 4 napi használatra és nem létszám esetén csak a bérmentetett visszaküldést igénylem. Prospektusok ingyen. Vezérkánviselő *Pohl Fritz*, Bécs, I. Rudolfsplatz 13.

KÜLÖNFÉLEK.

Nemzeti dal.

— A magyar munkások március 15-iki ünnepére. —

Tette magyar, hí a haza,
Uj nemzeti dalt mondok.
Itt az idő, most vagy soha,
Kivívni, hogy ez a haza:
Legyen szabad és boldog!

Nem a rablanc és nem a kard,
A kik most hadakoznak.
A kockát máshelyt vetik el,
A munka lesz az, amivel
A népek vívni fognak!

Tudósok szűk szobáiból,
Gyárakból, műhelyekből,
Hajnallik majd ki a sugár:
Mí a vitás jövőbe száll,
Ez buktat, s ez emel föl!

Rabok legyünk vagy szabadok?
Választ rá tett alakban!
A mik vagyunk: az a haza.
Szabadságunk, jövőnk dal.
Zeng minden munkaszabon!

A magyar név itt is szép lesz,
Hiszem én az Istenem.
Csodatévő nagy hatalmad,
Itt ne nyerne diadalmat,
Óh magyar honszereltem!?

S magyar munkások, véreim,
Ki kérdeznél tőletek:
Hogy a ti jó, hímzetlen,
Egyszerű ép szívetekben,
Van-e hazaszeretet?!

— Munkára hát a hazáért,
S a hazához oly híven:
Hogy azt soha, semmi szóra,
Sehonnai bitang módra,
El ne adja senki sem!

Tette magyar, hí a haza,
Uj nemzeti dalt mondok.
Itt az idő, most vagy soha,
Kivívni, hogy ez a haza:
Legyen szabad és boldog!

Szabolcska Mihály.

† I. Napóleon a két feleségéről. Sokat tárgyalták már I. Napóleonnak két feleségéhez való lelki viszonyát, most azonban kétségtelenül a leg-hitelesebb forrás, maga I. Napóleon világítja meg ezt az érdekes kérdést. Gourgard tábornoknak Szent Ilona szigetére vonatkozó visszaemlékezéseinek második kötetében, amely nemrégiben jelent meg, ma-

gának I. Napóleonnak nyilatkozata van megőrkítve. Az ő szájából mondja Gourgard a következőket:

— Lemarrois értesített, hogy Beauharnais asszonyoknak a fia beszélni óhajt velem. Megengedtem, hogy belépjen. Elmondotta, hogy az anyjától elvették az apja kardját, arra kért, hogy adassam vissza neki. Teljesítettem a kérést. Beauharnais asszony másnap fölíratta magát nálam, s néhány nap múlva újra eljött. Arra elküldöttem Lemarroist, hogy a látogatását visszaadja. Nagyon barátságosan fogadta őt. Lemarrois tudatta velem, hogy háza van, nagyon szép és szeretetreméltó. Akkor elküldöttem hozzá a névjegyemet s kevéssel azután ebédre hívtam meg engem. Ott találtam nála környezetének ismert személyiségeit. Nivernois herceget, madame Tallient, Elleviont, ugy gondolom, Talma is ott volt. Csudálatosan bánt velem, maga mellé ültetett, kötekedett velem; nagyon szeretetreméltó, de intrikus nő volt. Én is meghittam ebédre; Barras volt nálam. Röviden a viszonyok ugy alakultak, hogy egymásba szeretünk. Barras szolgálatot tett nekem, amennyiben azt tanácsolta nekem, hogy vegyem feleségül; biztosított engem, hogy ugy a régi, mint az új régi-mehez tartozik. Az ő háza a legjobb Párisban s az a házasság egészen franciává fog tenni engemet. Hortense, (Joséphine leánya) hallani sem akart erről a házasságról. Eugen azonban óhajtotta, mint adjutánsomat látta már magát. Joséphine akkor egyike volt a legkellemesebb asszonyoknak, tele bájjal, de egyszerűen asszony a szó teljes értelmében, aki csak nemet mondott rögtön, hogy időt nyerjen a megfontolásra. Később azonban azt mondta: Igen, uram! Csaknem mindig hazudott, de szellemesen. Mondhatom, hogy ő volt az az asszony, akit leginkább szerettem. Nagyon ismert engem és sohasem kért tőlem semmit sem a gyermekei számára. Sohasem kért pénzt, csak adósságokat csinált milliószámra. Rossz foga volt, de olyan óvatos volt, hogy sohasem lehetett ezt észrevenni. Az az asszony volt, aki elkísért volna Elba szigetére is. Mária Lujza maga volt az ártatlanság, egészen az ellentéte; sohasem hazudott. Ha jó tanácsadói lettek volna mellette, Montebello, ez a gazfickó, aki valójában korhely volt, velem tartott volna. Azután apja oda dugta a környezetébe azt a semmirekellő Neiperget.

† Nietzsche Olaszországban. Decio Cortesi, aki elsőnek foglalkozott behatóan Nietzschevel Olaszországban, az Opinioneban azt a kérdést fejtegeti, miért hallgat olyan mélyesen a nagy filozófus az ő műveiben Rómáról. Meysenberg kisasszony a legutolsó könyvében valami tizenöt lapot szentel Nietzsche olaszországi tartózkodásának. Éppen azért Decio Cortesi meginterviewolta az éltel írót, aki Rómában él és megtudta tőle, hogy Nietzsche két ízben is volt Rómában, a nélkül azonban, hogy valami

sokat érintkezett volna emberekkel. 1882-ben azért ment Rómába, hogy meglátogassa Rée nevű barátját és Meysenberg kisasszonyt. Nietzsche nagy reményekkel érkezett Rómába, amelynek az éghajlatát annyira feldicsérték neki, hogy örökre ott akart maradni. Barátjának a házában egy fiatal orosz nővel ismerkedett meg, aki rögtön hívévé szegődött. Az első naptól kezdve nem tájított a mestertől. Az éghajlat azonban nem volt kedvező Nietzsche számára, sokat szenvedett fejfájásában és oda kellett hagynia a várost. 1883. június havában Nietzsche újra Rómába érkezett, hogy a nővérét meglátogassa, de csak néhány napig maradt ott. Gyűlölte a városi életet és áhított a Campagna tiszta levegője után. A kis idő alatt, amíg Rómában tartózkodott, fölkereste Lenbachot, akinek a műterme a Palazzo Borghesében volt. Meysenberg kisasszony végül ezt mondja:

Kár, hogy Nietzsche nem maradt hosszabb ideig Rómában, mert idővel épp ugy lelkesedett volna az örök városért, mint ahogyan a görög művészetért lelkesedett.

† Éltőfa-férjek. És ez komoly. Kelet-India némely részeiben törvény az a szokás, hogy a fiatalabb leányok nem mehetnek addig férjhez, amíg néneik nincsenek főként alatt. De hát ebből baj támadhatna, mert vannak végre leányok, akik sohasem mennek férjhez. Ezen tehát segíteni kell. Épp oly egyszerű, mint poétikus módját találták ki annak, hogyan segítsenek a kisebb leányokon, ha az öregebb testvéreimakaesul ragaszkodnak a leánysághoz. Összeházasítják az öreg lányokat virágokkal, fákkal. És különbség van a fa-férjek között is. A jegenye-, fenyő-, vagy jávorfával kötött házasságokat felbonthatatlannak tartják, a gyümölcsfáktól ellenben a legkönnyebben lehet elválasztani a leányokat, ha erre utóbb mégis szükség van.

† A száj és a jellem. A száját általánosan az arc legkarakterisztikusabb részének mondják. Ez a nézet talán találó volna, ha a száj működésére vonatkozóan és tágabb értelemben alapulna, csakhogy éppen csak a száj metszését és az ajak formáját. tekintik s abból következtetéseket vonnak le az illető ember szellemi képességeire nézve. Így például általános az a hit, hogy a vastag ajk érzékiségre és finomságra metszett vékony ajak nagy szellemi tulajdonságokra, jellemzilárságra, nagy képzettségre vall. Egy német orvos a kérdést antropológiai szempontból vizsgálta és arra az eredményre jutott, hogy mindezek a nézetek képzeltedően alapulnak. A száj és ajk formája, nagysága és színe épp ugy, mint az orr alakja és nagysága a fajra nézve jellemző s az ajknak és az orrnak a sajátosságai gyakran összefüggésben is vannak egymással. Az ajk színe az egyes fajknál

REGÉNY.

Jour-fixe kisasszony.

(24) — REGÉNY. —

Írta: MOLNÁR FERENC.

Szinte haragudott magára, hogy annyira félt az egyedüllettől. És akkor észébe jutott, hogy mily nagyon marasztalta a férjét és a lelke mélyén elszégyelte magát. Nem azért, mert illetlennek, vagy talán érzéki jellegűnek tartotta volna azt a csókos, öleléses marasztalást, a szempillantásokat, amelyek üdvöt ígérnek, hanem azért, mert oly mélyre sülyedt, hogy erre az emberre ennyire rászorult. Ez most már bosszantotta is. Helyrehozta a hibát holnap — gondolta — dözogni fog, hogy az az ember ugy megalázkodjék előtte, mint egy kutya.

Fölült az ágyán, oly izgatott lett arra a gondolatra, hogy megalázta magát. Ebben a pillanatban érezte, hogy mily nagy hatalom ő a férjével szemben s mily nagy előnye neki az, hogy nem szerelmes abba az emberbe. És hirtelen — itt van, amitől félt — Miklósrá gondolt. Szerette volna kiverni a fejéből ezt a képet, de ugy járt, mint a középkori alkímista, akinek azt mondták, hogy ugy lesz arany a keverékből, ha nem gondol a göncöl szekerére. Minél inkább kergette magától, annál nagyobb erővel tolokodott a lelkébe, annál nagyobb tért szorított magának ott a Miklós képe.

Magára kapkodta a ruháját. Most már majdnem egészen világos volt kúnn, ugy ragyogott a hold. Mint valami hosszú, egyenetlen ezüstszál, vonult a villa ablakai alatt az ut Budakeszi felé. Kiment a kertbe. De ott meg nem érezte magát eléggé egyedül. Nagy térségek kellett a lelkének, szerette volna szelnek érezteni a hajat és

rohanni, futni, amíg csak össze nem esik. Majd valamikéval nyugodtabb lett, és elhatározta, hogy az egész éjszakát átvirasztja. Előbb elsétál egy kiesit, kifelé, a fényes, holdas éjszakába.

El is indult az uton. Az őszi éjszaka bánatos sóhajtatás rebentek feje a kertekből. Az uton néhol valóságos szőnyeg volt lehullott levelekből. Messze, ahol ki lehetett látni a hegyekre, ezüstös ködpára uszott a csusok fölött.

Egy padra ült, a Normafánál. Alatta mélyesen hallgattak a völgyek. Erdők, hegyes-csok hatalmas árnyékai feketén vágódtak az ezüstös kékbe, s hogy lassankint hozzászokott a nagy esőndéshez, kezdte magát nyugodtabban érezni. Majd elnézett a város felé. Tulnan, a hegyek mögött volt a város. Meg lehetett egyszerre találni, hogy merre van, mert arra felé világosabb volt az ég. Világosabb köd ült fölötte, s egy hajlásnál a Dunasoron égő lámpák hosszú fényvonalai is kivillant. Valami igen esőndes, egyetlen zugás hallatszott el ide. Inkább muzsika volt az már, mire ideért.

Az asszonynak könnyes lett a szeme. Ebben a pillanatban, itt, a hegyek között érezte meg nagyon a maga nyomorúságát. Érezte, hogy nem szabad Miklós képét fátalartania magától, mert akkor az egyetlen menedéket is elzárta bujdosó lelke elől. Hova meneküljön, hol igyekedjen édes-bánatos emlékek forrásából, mire gondoljon ilyen csudálatos nagy esőndébe boruló őszi éjszakákon? Most már örült, hogy egyedül maradt. Mint valami vakáció iskolásgyerek, kalandokra gondolt. Arra gondolt, hogy most mindjárt elmegy, itt átvág a kis erdőn és fölkeresi azt a kis házikót, ahol egykor a szilvát kapta emlékül, ahol a buvócskát játszották...

Már ment is. Összekapta a ruháját, hogy a gaz meg ne tépje, nekivágotta a kis erdőnek, amelynek hiányos lombzatán nagy foltokban ragyogott be a holdfényes ég. A szíve dobogott, az arcában érezte mind a vért. Ebben a pillanatban mindent megbocsátott Miklósnak. Megbocsátotta neki, hogy mást szeret megbocsátotta neki azt, hogy kijátszotta

mert hisz ő most a multjához rohant vissza, a szerelmes gyerekkorához, annyi édes fájdalommal a szívében, amennyi csak egy ilyen őszi gondolat nyomán fakadhat.

Evoé! A nászéjszakájára ment! Lopva, titokban, hervadó virágokon, éjfélok. Nem volt még senkinek ilyen nászéjszakája. . . Ahogy kiért a mezőre, majd a földek közé, ugy rohant előre, mint a mese szerelmes királylányai. Még a régi társaságban hozzászokván önmagának stílzálásához, kibontotta a haját, a szélnek eresztve, ugy szaladt. Elérkezett a vasúti sínekhez, amelyek ugy ragyogtak a holdban, mintha ezüstből volnának. Itt nem messze kellett állania a kis őrháznak, a szilvafákkal.

Evoé! Meglátta a házikót. Fáradt volt, lehetett, de a házikó láttára még gyorsabban rohant. Aztán, hogy odaért, leesett a gyepre, fáradságból is, meg szándékosan is, nyomorúságiól és boldogságtól egyaránt. És akkor a szívére szoritotta a kezét, ahogy ott feküdt a földön, a szemét lecsukta és sirni kezdett. Ugy tele volt érzéssel, hogy nem volt tekintettel semmire se. A sirása mind gőresőbb lett, zokogásba ment át, ráta a mellét. Siró kiáltása fölverte a földek esőndjét, a közeli ligetek sűrű álmát. Ember — szerencsére — nem mutatkozott. A hold tiszán, nyugodtan világított az égbolton, hűs szellő keit az erdő felől. Akkor fölemelkedett a fiatal asszony és nézte a házat, megkönnyebbülve, most már édesen bízszó fájdalommal. Bámorsztette szemét a fára, amely alatt először csókolták meg szerelmesen. És akkor érezte, hogy az ő lelke örökkön-örökké azé, aki itt megcsókolta. Az a gyerekes most is átjárta egész testét, hogy megreszkedett belé. Most boldog volt.

— Édes, édes... mondta nagyon halkán, esőndesen, mintha valakivel beszélne. Aztán elgondolkozott, majd ujra gyerekesen siránczó hangon, teli fájdalommal boldogsággal, marcangoló gyönyörűséggel suttozta az éjszakába:

— Édes...

(Folytatása következik)

nagyon különböző s a gyöngéd rózszaszintól a sötét barnáig váltakozik. A fajok keveredésével az ajk színe és formája egészen átöröklődik az apáról, vagy az anyáról a gyermekekre.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank Részvénytársaság ma tette közzé 1898. évi mérlegét, melynek számadatait a következőkben ismertetjük:

Mérleg számla. Fajon: pénztári készlet, készpénz, külföldi pénzmekek, szelvények és kisorsolt értékpapírok 652.556 frt 65 kr, váltótárca 4.550.805 frt 48 kr, értékpapírtárca magyar államkötvények 105.813 frt 79 kr, külföldi záloglevelek és kölcsönkötvények 210.226 frt 91 kr, magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja részvények 593.690 frt, budapesti giró- és pénztárgyűjtő részvények 23.920 frt, budapesti marhavásártéri pénztár részvények 200.000 frt, bankok részvényei 25.466 frt, bányák és téglagyárak részvényei 257.392 frt, vasművek és gépgyárak részvényei 124.957 frt 46 kr, Athenaeum és Franklin könyvnyomda részvények 219.570 frt, külföldi vállalatok részvényei 198.800 frt, közlekedési vállalatok részvényei 349.314 forint 49 krajcár, külföldi vidéki pénzintézetek részvényei 140.300 forint, külföldi vidéki gyári vállalatok részvényei 803.941 forint 44 krajcár, külföldi sorsjegyek 13.304 forint 29 krajcár, előlegek értékpapírokra 6.883.141 forint 97 krajcár, befizetések konszoriális üzletekre: állami és központi kölcsönök 591.497 frt 49 kr, iparvállalatok 1.051.124 frt 09 kr, Bosznia-Hercegovinai orsz. bank, Belga vasuti bank, részvénytársaság villamos- és közlekedési vállalatok számára és vasuti részvények 530.396 frt 92 kr, külföldi részeselek 32.528 frt 15 kr, adósok: bankári követelések és külföldi adósok 7.978.849 frt 79 kr, banképület 314.710 frt 99 kr, anyagföldi telkek 61.219 frt 38 kr, összesen 25.413.127 frt 29 krajcár. — **Teher:** részvénytőke 10.000.000 forint, Tartalék-alap 800.000 frt, pénztárjegyek és utalványok forgalomban 618.227 frt 34 kr, takarékbetétek 3.072.749 frt 20 kr, betétek cheque-számlára és külföldi hitelezők: 9.360.436 frt 58 kr, elfogadványok forgalomban 606.552 frt 91 kr, nyugdíjalap 61.200 frt, átmeneti kamatok 58.194 frt 68 kr, tiszta nyeresemény 763.829 frt 15 kr, mult évi áthozat 81.937 frt 43 kr, összesen 25.413.127 frt 29 kr.

Nyereség- és vesztés számla. Teher: Költségek: Tiszti fizetések és lakbérek, felügyelő bizottsági díjak, adó, házber nyomatványok, póstabérek, táviratok, utazási és egyéb költségek 396.058 frt 25 kr, felszerelések leírása 9192 frt 54 kr, kétes követelések leírása 38.746 frt 55 kr, tiszta nyeresemény 763.829 frt 15 kr, mult évi áthozat 81.937 frt 43 kr, összesen 1.279.763 frt 92 kr. **Jövedelem:** Nyereségáthozat 1897. évről 81.937 frt 43 kr. Kamatok: Értékpapírok után 226.190 frt 40 kr, leszámított váltók után 205.678 frt 78 kr, értékpapír-előlegek és egyéb üzleteknél a fizetett kamatok levonása után 366.551 frt 58 kr. Nyereség: külföldi váltók, értékpapírok és konszoriális üzleteknél 198.884 frt 71 kr, házberjövetelem 20.369 frt 89 kr, jutalékok 180.151 frt 13 kr, összesen 1.279.763 frt 92 kr.

A Pesti Hengermalom Társaság ma tartotta meg közgyűlését, amelyen előterjesztették az igazgatóság jelentését. A jelentés elmondja, hogy az elmúlt 1898-iki üzletév a hazai malomiparra nagyon kedvezőtlen volt. Az előző évi rossz termés miatt a magyar lisztnék megszokott kiváló minőségbeni gyártása elé csaknem legyőzhetetlen nehézségek tornyosultak, amelyek a Pesti Hengermalom Társaságot is válságos helyzetbe hozták. A vállalat azonban nem akarva széles terjedelmű összekötéseit megszakítani és az egész világon elismert hírnevét kockáztatni, amely szerint a legkitűnőbb magyar lisztnék mindig megbízható előállításja volt, nem szüntette be üzemét és a legkedvezőtlenebb viszonyok között is a szokott kitűnő minőségben szállította a lisztnet állandó vevőközönségének. Hogy pedig ezeknek a követelményeknek kielégítését biztosítsa, a társaság kénytelen volt magát minden áron ellátni a megfelelő minőségű búzával és a fogytán levő drága magyar buza vásárlásából nagy veszteség érte a vállalatot, amelyet a második félévben elért kedvező eredmény sem egyenlített ki, de az üzleti pozíciót ezzel szemben sikerült továbbra is megerősíteni. Az igazgatóság a felügyelő bizottság hozzájárulásával javasolja, hogy mivel a társaság ingatlanai és telepe nagyon leszámított értékben vannak felvéve a mérlegbe, az előző évi 8.209-14 forint nyereségáthozatal levonása után megmaradt 53.564-93 forint vesztésével a 200.786 forintot kiterítő tartalék-alapból írják le és az 1897. év nyereségéből létesített 30.000 forint osztalék tartalék-alapot osszák ki a részvényesek közt, hogy legalább némi kamatozást nyújthassanak nekik. Részvényenként eszerint az egész részvények 38-ik számú szelvénye 15 forintjával, a tízedrészvényeké 1.50 forintjával lesz beváltandó április 1-jétől kezdve a Magyar Általános Hitelbank pénztáránál Budapesten. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette, hozzájárult az igazgatóság javaslatához és a felmentvényt minden irányban megadta.

Fizetőkép telenségek. A bécsi *Creditoren-Verein* a következő fizetőkép telenségeket jelenti: *Balkányi Vilmos rövidáru kereskedő Szolnok, Wals József kereskedő Somogy, Ernst Béla kereskedő Bjelina, Weiner Lipót cég Dombóvár, Eihak Mária divatárusnő Starckenbach, Welk Sámuel Rzeszow, Seyff Károly kereskedő Mantern.*

Dölgyművelés-ankció. A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság ma tartott aukcióján 7000 láda narancsot és citromot adott el a következő árak mellett: *Narancs:* 160-as 3.— forinrtól 3.75 forintig, 200-as 3.25 forinrtól 4.25 forintig, 300-as 4.75 forinrtól 5.75 forintig, 360-as 4.75 forinrtól 5.50 forintig. *Vörpáros árú:* 4.50 forinrtól 8.— forinrtig. *Citrom:* 300-as 2.75 forinrtól 4.50 forintig, 360-as 3.25 forinrtól 4.25 forintig. A legközelebbi aukció kedden, március 21-én lesz, amely alkalommal 8000 láda narancsot és citromot kínálunk eladásra.

Szezárszak. A kontingens nyersszesz ára *Budapest*ben pénteken 17.25 forint, áruban 17.50 forint. — *Bécsben* az irányzat változatlan. A nyersszesz ára 18.10 forint pénteken, 18.20 forint áruban.

Takaránys vásár. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése.) Felhozott a szokott községekből 134 szekér réti széna, 17 szekér muhar, 29 szekér zsupszalma, 10 szekér alomszalma, — szekér takarányszalma, — szekér tengeriszár, 5 szekér egyéb takarmány, (lóhere, lucerna, zabos búkköny és sarju stb.) 800 zsák szécska. A forgalom élénk. — Arak q-ként a következők: réti széna 220—300, muhar 320—340, zsupszalma 140—160, alom-szalma 110—130, takarányszalma —, — kéve tengeri szár —, —, egyéb takarmány —, —, zabos búkköny 260—260, lóhere —, lucerna 240—320, köles —, sarju —, —, szalmaszécska 170—200. **Összes kocsiszám 203. Összes súly 182.700 kilogramm.**

Hidgöcsvásár. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése.) A Garay-terti élelmi piacon: Felhozott Budapestről 41 árus 56 darab sertést, 1 árus 15 drb süldőt, 4500 kilogramm friss húst, 1200 kg füstölt húst, 500 kg szalonnát, 400 kg hájat. Vidékről összesen 17 árus 251 drb sertést, és — darab süldőt. Forgalom élénk. Arak a következők: Friss sertés-hus 1 kilogramm 56—64, 1 q. 4500—4900. Süldő-hus 1 kg. 64—72, 1 q. 5800—6400 Füstölt sertés-hus 1 kg. 64—72, 1 q. 6000—6400. Szalonna zsirnak 1 kg. 54—56, 1 q. 5000—5300. Füstölt szalonna 1 kg. 64—72, 1 q. 6000—6400. Háj 1 kg. 56—60, 1 q. 5200—5600. Disznózsír 1 kg. 64—66, 1 q. — Kocsonyahas 1 kg. 40—48, 1 q. 3000—3600. Füstölt sonka 1 kg. 76—80, 1 q. — krig.

Az Orczy-úti élelmi piacon: Felhozott Budapestről 40 árus 33 drb. sertést, — árus — drb. süldőt, 2000 kg. friss húst, 500 kg. füstölt húst, 900 kg. szalonnát, 350 kg. hájat. A vidékről: 1 árus 9 drb. sertést, kilonként 46—48 — krajcár. Forgalom élénk. Arak a következők: Friss sertés-hus 1 kg. 50—72, 1 q. 4600—5000. Süldő-hus 1 kg. —, 1 q. —. Füstölt sertés-hus 1 kg. 60—70, 1 q. 5000—6000. Szalonna zsirnak 1 kg. 52—54, 1 q. 5200—5300. Füstölt szalonna 1 kg. 56—70, 1 q. —. Háj 1 kg. 56—58, 1 q. 5600—5800. Disznózsír 1 kg. —60, 1 q. —, Kocsonyahas 1 kg. 30—36, 1 q. —. Füstölt sonka 1 kg. 70—80, 1 q. — krig.

Tavaszi luxustóvásár. Ma volt a harmadik, utolsó napja a Tattersall telepen rendezett tavaszi luxustóvásárnak. A vásár hivatalos zártáig 61 darab ló kelt el; szokás szerint azonban a vásár rendszeren a hivatalos terminus lezárta után vesz igazi lendületet s ezuttal is husznál több ló áll meg alku alatt. A luxustóvásárok második ciklusa, április 16-án veszi kezdetét.

Borjavásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvény-társaság tudósítása.) Felhajtás: Belföldi elő borju 603 darab, leölt borju 26 darab, növénydekmárha — darab, bárány élő 77 darab, leölt bárány 380 darab. Árjegyzés azonos tételékből: Árjegyzések: *Belföldi elő borju* 28—36, 1 r. 37—40 kr.-ig, leölt borju 38—46 krajcárig kilonként. Növénydekmárha — krajcárig kilonként. Élő bárány — forinrtól — forinrtig, leölt — forinrtig, páru-kint. A vásár élénk volt.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1899. március 13-án. Készlet 127 darab, Erkezeit 542 darab. Összesen: 669 darab. Eladatott 560 darab. Maradt 109 darab. — *Napi árak:* 120—180 kgr. sulyban 47—50 krajcárig, 220—280 kgr. sulyban 47—51 — krajcárig, 320—380 kgr. sulyban 47—51 — krig. Óreg nehézpáronként 400—500 kilos 44—46 krajcárig. Malacok 40—42 krajcárig kilonként. A vásár hangulata élénk volt.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásárcsarnokban ma megtartott sertésvásáron bejelentettek 8749 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak: 3582 darab fiatal sertést, 4761 darab magyar hizott sertést, — nehéz sertést, összesen 8333 darabot. Lányha irányzat mellett jegyeznék. **Jegyzések:** kgként élő sulyban (a fogyasztási adót nem számítva) első rendű sertés 45—46½ kr, kivételesen 47— krajcáron, közepminőségű sertés 42—44 — krajcár, könnyű sertés 39—41 krajcár, fiatal sertés 38—46 krajcáron.

A budapesti gabonatózsde.

Budapest, március 14.

A buzaüzletben a forgalom ma nagyon csekély volt. A kínálat csekély, a vételkedv gyenge volt és a vásárlásban csak néhány malom vett részt. Forgalmába alig néhány ezer métermázsa került 5 krajcár-al több árak mellett. Egyéb gabonaművekben gyenge forgalom mellett az árak változatlanok maradtak.

Eladatott:
Buza. Tiszavideki: 100 mm. 80 k. 10 frt 60 kr, 100 mm. 79 k. 10 frt 55 kr, 200 mm. 78-5 k. 10 frt 50 kr, 100 mm. 79-5 k. 10 frt 50 kr, 300 mm. 74 k. 10 frt 50 kr, 100 mm. 78 k. 10 frt 40 kr, 100 mm. 78 k. 10 frt 40 kr, 100 mm. 78 k. 10 frt 40 kr, 200 mm. 78-2 k. 10 frt 35 kr, 200 mm. 78 k. 10 frt 35 kr, 100 mm. 76 k. 10 frt 20 kr.

Pestvidéki: 100 mm. 80-5 k. 10 frt 55 kr, 100 mm. 78 k. 10 frt 40 kr, 100 mm. 78 k. 10 frt 25 kr, 150 mm. 77-5 k. 10 frt 30 kr, 100 mm. 78-5 k. 10 frt 17½ k, 160 mm. 77 k. 10 frt 17½ k, 200 mm. 78-4 k. 10 frt 25 kr, 100 mm. 76 k. 10 frt 20 kr.

Felső-tiszavideki: 100 mm. 79-5 k. 10 frt 50 kr, 100 mm. 80 k. 10 frt 55 kr.

Északmagyarországi: 200 mm. 78 k. 10 frt 45 kr, 100 mm. 78 k. 10 frt 80 kr, 100 mm. 80-5 k. 10 frt 45 kr, 100 mm. 79-5 k. 10 frt 45 kr.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 75 k. 10 frt 10 kr.

Bihari: 300 mm. 77 k. 10 frt 40 kr.
Bácskai: 100 mm. 75-3 k. 10 frt 15 kr.
Verbászi: 200 mm. 74-5 k. 10 frt 10 kr.
Mind 3 hónapra.

Rózsa: 600 mm. 7 frt 85 kr.
Árpa: 700 mm. 6 frt 35 kr.
Zab: 160 mm. 6 frt 15 kr, 100 mm. 6 frt, 190 mm. 5 frt 80 kr.

Készpénzfizetés mellett.
A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzen 100 kilogrammonként. — A minőség bekötölközéséért és kilogrammonként.

Buza (q)	75 k.	76 k.	77 k.	78 k.	79 k.	80 k.	81 k.	82 k.	83 k.	84 k.	85 k.	86 k.	87 k.	88 k.	89 k.	90 k.
bánsági	75 k.	76 k.	77 k.	78 k.	79 k.	80 k.	81 k.	82 k.	83 k.	84 k.	85 k.	86 k.	87 k.	88 k.	89 k.	90 k.
tiszavideki	75 k.	76 k.	77 k.	78 k.	79 k.	80 k.	81 k.	82 k.	83 k.	84 k.	85 k.	86 k.	87 k.	88 k.	89 k.	90 k.
pestvidéki	75 k.	76 k.	77 k.	78 k.	79 k.	80 k.	81 k.	82 k.	83 k.	84 k.	85 k.	86 k.	87 k.	88 k.	89 k.	90 k.
fejérmegyei	75 k.	76 k.	77 k.	78 k.	79 k.	80 k.	81 k.	82 k.	83 k.	84 k.	85 k.	86 k.	87 k.	88 k.	89 k.	90 k.
bácskai	75 k.	76 k.	77 k.	78 k.	79 k.	80 k.	81 k.	82 k.	83 k.	84 k.	85 k.	86 k.	87 k.	88 k.	89 k.	90 k.
román	75 k.	76 k.	77 k.	78 k.	79 k.	80 k.	81 k.	82 k.	83 k.	84 k.	85 k.	86 k.	87 k.	88 k.	89 k.	90 k.
szerb	75 k.	76 k.	77 k.	78 k.	79 k.	80 k.	81 k.	82 k.	83 k.	84 k.	85 k.	86 k.	87 k.	88 k.	89 k.	90 k.
bolgár	75 k.	76 k.	77 k.	78 k.	79 k.	80 k.	81 k.	82 k.	83 k.	84 k.	85 k.	86 k.	87 k.	88 k.	89 k.	90 k.

Határidőzlet. A határidőzlet esendes irányban indult meg. A forgalom mérsékelt volt és az árak majdnem változatlanok maradtak.

Forgalmába került:

Buza márc-ra	10.43—10.38—10.43—10.42.
Buza áprilisra	9.80—9.81—9.78.
Buza októberre	8.54—8.59.
Rózsa márciusra	7.96.
Tengeri májusra 99.	4.56—4.54—4.55.
Zab márciusra	5.72.
Káposztárcpe	—

Déli egy órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan atózsden:

Buza márciusra	10.42	pénz 10.43	árú
Buza áprilisra	9.78	9.79	
Buza októberre	8.58	8.59	
Rózsa márciusra	7.96	7.98	
Rózsa októberre	0.—	0.—	
Tengeri októberre	0.—	0.—	
Tengeri májusra 99	4.55	4.56	
Zab márciusra	5.72	5.74	
Zab októberre	0.—	0.—	
Repece augusztusra	12.10	12.20	

Délután fél 1/2 órák zárul:

Buza márciusra 99	10.44—10.46
Buza áprilisra	9.82—9.83
Buza októberre	8.66—8.61
Rózsa októberre	0.—0.—
Rózsa márciusra 99	7.98—8.—
Tengeri októberre	0.—0.—
Tengeri májusra 99	4.56—4.57
Zab októberre	0.—0.—
Zab márciusra 99	5.73—5.74
Repece szeptemberre	—

A budapesti értéktőzsde.

Az *előzősde* változatlan külföldi jegyzésekre nyugodt hangulattal folyt le, csakis jelzálogban és magyar hitelrészvényekben volt némi kereslet, melyek 1 forint 50 krajcárral emelkedtek, zárlat felé azonban ismét elgyengültek. Az általános irányzat tartott maradt.

A *hélyirtékek* piacán cukor A és cukor B részvények szintén szilárdan zárlattak.

A *déli tőzsdén* berlini jegyzésekre mérsékelt forgalom mellett az irányzat szilárd volt, különösen államvasuti részvények egy forinttal emelkedtek. A valuta és ércárak változatlanok.

Az előzősde kellemes.
Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 398.20—399.10. Osztrák hitelrészvény 369.20—369.65. Osztrák-magyar államvasuti részvény 360.90—361.30. Villamos városi vasut részvény 235.25—236.—. Déli vasut 66.—66.25. Közúti vasuti részvény 394.50—395.—. Magyar cukoripar A) részvény 136.—138.50. Magyar cukoripar B) részvény 172.—175.— forinton.
A déli tőzsde nyugodt.
Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 399.90—399.—. Osztrák hitelrészvény 369.80—369.55. Osztrák-magyar államvasuti részvény 361.40—362.25. Jelzálogbank részvénytársaság 253.75—254.25. Leszámlolóbank részvény 269.—. Közúti vasut részvény 393.50—394.25

Az utózsda irányzata csekély üzlet mellett nyugodt volt.

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 369.30—369.10. Magyar hitelrészvény 398.60. Osztrák-magyar államvasut 362.10—361.70 forinton.

Delutáni zárlat:

Osztrák hitelrészvény 369.10 forinton. Díjbiztosítók: Osztrák hitelrészvény holnapra 1.50—2.—; nyolc napra 5.—6.—; utolsó márciusra 7.—8.— forinton.

Leszámított árfolyamok:

Table with 2 columns: Institution name and exchange rate. Includes Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Budapesti bankgyűlés, etc.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Allamadósság.

a) Magyar Államadósság.

Table of Hungarian state debt with columns for instrument type and value.

b) Osztrák Államadósság.

Table of Austrian state debt with columns for instrument type and value.

c) Idegen Államadósság.

Table of foreign state debt with columns for instrument type and value.

Más kölcsonok.

Table of other loans with columns for institution and value.

Zálogveleek és kölcsönkötvények.

Budapesti intézetek kibocsátása.

Table of Budapest institutions' issues with columns for institution name and value.

Elsőbbségi kötvények.

Table of priority bonds with columns for institution and value.

Bankok részvényei.

Table of bank shares with columns for bank name and value.

Takarékpénztárak részvényei.

Table of savings bank shares with columns for institution and value.

Biztosító társaságok részvényei.

Table of insurance company shares with columns for company name and value.

Gőzmalok.

Table of steam engines with columns for name and value.

Bányák és téglagyárak részvényei.

Table of mine and brick factory shares with columns for company name and value.

Vasművek és gégyárak részvényei.

Table of iron works and machine factory shares.

Könyvnyomdák részvényei.

Table of printing house shares.

Külföldi vállalatok részvényei.

Table of foreign company shares.

Hőszekedési vállalatok részvényei.

Table of steam power company shares.

Sorsjegyek.

Table of lottery tickets with columns for type and value.

Pénzmekek.

Table of currencies with columns for type and value.

Külföldi váltók (ára).

Table of foreign exchange rates.

Határidőre kötött értékpapírok.

Table of time-bound securities.

A budapesti terménytőzsde.

Szilva és szilvaiz szilárd. Eladott: szerbiai szokvány 8.25 forinton. Disznósír és szalonna nyugodt. Eladott: 4 táblás budapesti városi árú 45 forinton, 3 táblás 47 forinton.

Jegyzetek: Heremag; lucerna 48.—58.— forint, vörös tiszai, alföldi és felvidéki 39.—42.— forint. Vörös erdélyi — Vörös bánági 47.—47.— forint. Középszemű 42.—47.—, Nagyszemű 47.—52.—, Disznósír: budapesti 54.—54.50 forint, vidéki — frt. Táblaszalonna: légszárított vidéki — városi 4 darabos 45.—45.50 forint, 3 darabos 47.—48.— forint, füstölt 52.50—53.— forint. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség — forint, 120 darabos 9.—9.25 forint, 100 darabos 9.75—10.— forint, 85 darabos 12.75—13.15 forint azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 8.—8.25 forint, 100 darabos 9.25—9.75 forint, 85 darabos 12.50—13.— forint. Szilvaiz: szlovéniai 13.50—14.50 forint, szerbiai 11.50—12.50 forint azonnali való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, március 14. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.)

Jegyzetek: Buza tavaszra 9.72. Buza május-juniusra 9.36. Rozs tavaszra —. Zab tavaszra —. Tengeri május-juniusra 4.82.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén a hegyvidéki bányá részvénytársaság mérlegének hatása alatt emelkedő volt az irányzat.

A déli tőzsdén eleinte tartották az árfolyamok, később ingadoztak. Üzlet élettelen.

Bécs, március 14. (Magyar értékek zárlat.) 4/20 arany járadék 119.25. Tiszai és szegedi kölcson sorsjegye 141.25. Magyar vasút kölcson erdésiben 101.20. Magyar keleti vasuti állami kötvény 120.40. Magyar leszámított 60 pénzértőltóbank 264.75. Rimamurányi vasműrészvény 313.50. Magyar koronajáradék 97.80. 4/20 Magyar földterem. kötvény 96.50. Magyar hitelbank részvény 398.—. Magyar nyeregményi kölcson sorsjegye 182.50. Kassa-oderbergi vasuti részvény 189.25. Magyar kereskedelmi bank 141.—.

Bécs, március 14. (Osztrák értékek zárlat.) 4/20 papír járadék 101.10. 4/20 osztrák aranyjáradék 120.—. 1860-iki sorsjegye 139.80. Osztrák hitelrészvény 199.50. Angol-osztrák bank 155.50. Bécsi bankgyűlés 278.75. Osztrák-magyar bank 919.—. Déli vasut 66.—. Dunagőzhajós részvény 404.—. Dohányrészvény 135.50. Császári és királyi arany 5.70.—. Német bankváltók 59.—. 4/20 osztrák járadék 100.85. Osztrák koronajáradék 101.—. 1864-iki sorsjegye 194.75. Osztrák hitelintézet részvény 369.13. Unionbank 328.—. Osztrák Länderbank 243.50. Osztrák-magyar államvasut 360.75. Elbavölgyi vasut 256.50. Alpei bányarészvény 243.—. 20 frankos arany 9.55/2. Londoni váltóár 120.45. Bécsi tramway 549.—. Az irányzat csendes.

Bécs, március 14. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A delutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 368.87 Magyar hitelrészvény 398.—. Angol-Osztrák bank 155.75 Unionbank 278.50, Länderbank 328.—, bankgyűlés 243.75, osztrák-magyar államvasut részvény 361.62 eszaknyugati vasuti részv. 66.25, elbavölgyi vasut —, dunagőzhajós részv. —, alpei bányarészvény 245.50 májusi járadék 101.10, osztrák koronajáradék —, magyar aranyj. —, magyar koronajáradék 97.85 német birodalmi márcia februárja 50.01, márciusra —, 1864 sorsjegyek 64.80, rimamurányi vasmű 320.— déli vasut —, dohányrészvény 135.50, Napoleon d'or 9.55/2.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, március 14. (Tőzsdéi tudósítás.) A tőzsdének nem volt egyezés irányzata. Amerikai értékek gyöngültek, állítóg valamennyi haussz-féle helybeli fölbotlásra. Vasrészvények szilárdak, állítóg részben bécsi vásárlások következtében. Készlet részvényekben a kedvező esseni tőzsdelentés dacára sem volt kereslet. Bankok szilárdak. Disconto-Commandit-részvények keresettek. Zárlat csendes. Magánleszámlái kamatláb 4 1/2%.

Berlin, március 14. (Zárlat.) 4/20 arany papírjáradék —. 4/20 osztrák aranyjáradék 101.80. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajáradék 97.80. Osztrák-magyar államvasut 154.—. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 169.25. Magyar vasuti beruházási kölcson 162.25. Alpei bányarészvény —. Disconto-Commandit 201.50. Általános villamossági Edison 198.50. Gelsenkirchen 186.40. Laurakohó 225.25. 4/20 osztrák járadék 100.30. 4/20 magyar aranyjáradék 100.50. Osztrák hitelrészvény 231.—. Déli vasut 30.—. Károlyi Lajos vasut 100.50. Orosz bankjegy 216.30. 4/20 új orosz kölcson 100.75. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 95.—. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 186.60. Harpeni 184.75. Az irányzat gyengébb.

Frankfurt, március 14. (Zárlat.) 4/20 papírjáradék 100.90. 4/20 osztrák aranyjáradék 101.80. Magyar koronajáradék 97.80. Osztrák-magyar bank 153.25. Déli vasut 29.90. Elbavölgyi vasut —. Londoni váltóár 204.07. Bécsi bankgyűlés 139.60. Villamos részvény 164.30. 3/20 osztrák aranykölcson 86.—. 4/20 osztrák járadék 100.45. 4/20 magyar aranyjáradék 100.20. Osztrák hitelrészvény 231.10. Osztrák-magyar államvasut 153.90. Eszaknyugati vasut 121.95. Bécsi váltóár 169.30. Párisi váltóár 809.33. Unionbank —. Alpei bányarészvény 244.50. Az irányzat szilárd.

Hamburg, március 14. (Zárlat.) 4/20 osztrák járadék 100.30. 1860. sorsjegye 146.75. Déli vasut 29.75. 4/20 osztrák aranyjáradék 101.50. Osztrák hitelrészvény 231.—. Osztrák-magyar államvasut 154.25. Olasz járadék 94.10. 4/20 magyar aranyjáradék 100.55. Az irányzat gyengébb.

Páris, március 14. (Zárlat.) 3/20 francia járadék 103.17. Olasz járadék 97.75. Osztrák-magyar államvasut —. Francia forlezh. járadék —. 4/20 magyar aranyjáradék 101.50. Török dohányrészvény 290.—. Osztrák Länderbank —. 3/20 francia járadék 103.72. Osztrák földhitelintézet részvény 1330.—. Déli vasut —. 4/20 osztrák aranyjáradék 103.75. Ottomanbank 570.—. Párisi bankrészvény 9535. Alpei bányá részvény 520.—. Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Március 14. A hízott sertés fuletirányzata változatlan. A hízott sertés árá: I. A Magyar és I. A szertés: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 47/48—krajcár. Öreg közép (páronként 300—400 kilogramm terjedő súlyban) 47/48—krajcár. Fiala nehéz (páronként 220 kilogramm felüli súlyban 51—51/2 krajcár. Fiala közép (páronként 251—320 kilogrammig való súlyban) 49—50—krajcár. Fiala könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 48/49—krajcár. — II. Magyar s z ed etti: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) — krajcár. Közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) — krajcár. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — III. Romániai: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — krajcár. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. Könnyű (páronként 260 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) 49—50 krajcár. — Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 49—49/2 krajcár. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 47/48—krajcár.

Szerkesztés: 1899. március 12. napján volt készlet 31.475 darab, 1899. évi március 13. napján felhajtott 231 darab, 1899. évi március 13. napján elszállított 435 darab, 1899. március 14. napjára maradt készletben 31.271 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Március 14. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Fazekas Károly zilahi és Sándor Dezső veszprémi törvényszéki íróosztályok jelenlegi alkalmazásuk helyén a IX. fizetési osztály 3-dik fokozatú íróosztályokká nevezte ki — A földmívelésügyi miniszter a magyarországi kincstári erdőtervezési létszámába kinevezte: Sztripszky Ágost okleveles erdőtervező m. kir. erdőgyakornokká a gödöllői m. királyi erdőhivatalhoz és Toperczer Árpád végzetett erdőadományi halgatót ideiglenes minőségű erdőgyakornokká az apatini m. kir. erdőhivatalhoz.

Névváltoztások. Ditrich Róbert m. kir. pénzügyi szemléző, székelvölgyi lakos Marosira, kiskuroi Blau Emil temesvári illetőségű ugyanottani lakos Balázásra, kiskuroi Mocskos Lajos balajti illetőségű ugyanottani lakos Kővárra, Kleinmann Sándor felső-szolcsei illetőségű szabadkai lakos Keményre, kiskuroi Löwy Dezső budapesti illetőségű ugyanottani lakos Lászlóra, Hertelendi Ágost budapesti illetőségű ugyanottani lakos Hollóra, Sternberger Salamon deési illetőségű budapesti lakos Berkesre, Kohn Gerzson bajai illetőségű ugyanottani lakos, valamint kiskuroi gyermekei Dezső, Paula és Erzsébet Komlóra, Szederlik Róbert nagy-ugrécsei állami iskolai igazgatótántra, valamint kiskuroi gyermekei Klára és Károly Somogyira, Timisán János szentkirályi illetőségű ugyanottani m. kir. erdőtervező váltóztatták nevüket belügyminiszteri engedéllyel.

Pályázatok. Két műszaki asszisztens, két 3. oszt. műszaki gyakornok, egy 2. oszt. műnesteri, két 2. oszt. műszaki segédi állásra a katonai földrajzi intézetnél Bécsben április 15-éig; hivatalszolgái állásra a fő- és székvárosi pénzügyigazgatóságánál március 8-ig.

Napirend.

Napló. Szerda, március 15. — Római katolikus: Longin vt. — Protestáns: Longin. — Görög-ország: (március 5 óra 58 perckor. — Zsidó: Niszán 4. — A nap két reggel 5 óra 58 perckor. — Nyuszik delután 5 óra 48 perckor. — A hold két reggel 7 óra 11 perckor. — Nyuszik este 10 óra 45 perckor. — A horvát miniszter fogad delután 4—5-ig. — A fűtőes közgyűlése delután 4 órakor az új városháza díszteremben. — A Magyar Színházban delután 4 órakor az Aranylakodalom* 100-dik előadása. — Leköltök, csejtek és társulatok márciusi ünnepélyei.

Az egyetemi ifjuság március 15-iki ünnepélyei: délelőtt 11 órakor díszlelés az új városbáza dísztermében, délután 3 órakor gyülekezés az Egyetem-terén és felvonulás a Petőfi szoborhoz.

A Jókai kör alakuló ünnepélye a III. kerületi szolgárai iskola tornatermében.

Az osztályversajtdék hatodik osztályának húzása, délelőtt 9 órakor a Virágóban.

A Győri kör Budapestén évi közgyűlése, a Royal-szállóban, este 7 órakor.

A Sas-kör közgyűlése este hat órakor.

Nemzeti Múzeum. Képtár. Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1-ig. A múzeum többi terei 1 korona belépőj mellett megtekinthetők.

A Nemzeti múzeum, néprajzi osztály nyitva 9-1-ig (Csillag-utca 15.)

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9-12-ig. Délután 3-8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9-1.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3-8-ig.

Országos Képtár az Akadémiában. Nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9-1-ig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye nyitva délelőtt 10-1-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Állandó kiállítás. kereskedelmi-történelmi múzeum és keleti mintatár az Iparcsarnokban délelőtt 9-12-ig és délután 2-5-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelőtt 9-től délután 2 óráig. Magyar házi-ipar központi bazár. Kerepesi-ut. 22. I. emelet délelőtt 8-tól déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakosi iroda és nyilvános szakkönyvtár, Kerepesi-ut. 20. szám, délelőtt 9-12-ig és délután 3-8-ig.

Az Iparművészeti Múzeum és az Iparművészeti társulat állandó bazárja az Üllői-úton nyitva délelőtt 9-1-ig.

Teknológiai Iparmúzeum nyitva délelőtt 9-12-ig és délután 3-5-ig.

A Hódoló díszfelvonulás. Eisenhut Ferenc óriási körképe, látható Városliget, Andrássy-ut végén, reggel 9 órától este 5 óráig. Belépő díj 50 krajcár, gyermekjegy 30 krajcár.

Allatkert nyitva egész nap.

TÁJÉKOZTATÓ.

A kiállítás és erős öltönyöket jutányos áron akar vásárolni, az szabómeister által csak a **Stikarovszky János, Budapest** (V. Erzsébet-ter 16. szám) cszének mintakönyvét használhatni.

Ezen körzeten szigorúan szolid üzletvezetésre kereskedik a kiállítás kiállításait.

Sem magas rablathat, sem másféle megvesztegetések által nem szerzették szerzők. — Szaklap szabóknak ingyen.

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. — Budapest, március 14.

A légnyomás eloszlásában nincs lényeges változás; Közép-Európát magas nyomású levegőréteg borítja, melynek maximuma Irország felől terjeszkedik Csehszország felé. Az alacsony nyomás egyfelől a magas északra, másfelől mélyen délen tartózkodik.

Az idő csupán Európa északnyugati vidékein esős, a hőmérséklet a kontinensen az éjjel valamelyest süllyedt.

Hazánkban tulnyomóan derült, száraz és igen enyhe idő uralkodik. Éjjel helyenkint gyenge fagyok voltak.

Küldés: Tulnyomóan derült, száraz és enyhe idő várható.

Viz állás.

	márc. 14.	márc. 15.	márc. 14.	márc. 15.	
	m. t. a. t. a.		m. t. a. t. a.		
Inn Duna	Schärding	0.82 0.43	Tisza	M.-Sziget	0.98 0.47
	Passau	1.30 1.25		Tekeháza	0.54 0.12
	Linz	1.20 1.28		V.-Námény	0.40 0.20
	Böcs	1.80 1.52		Tokaj	0.70 0.47
	Poszony	1.03 1.01		Tisza-Füred	0.74 1.10
	Komárom	1.52 1.41		Szolnok	0.82 0.55
	Budapest	1.02 1.04		Csongrád	0.43 0.25
	Páris	0.21 0.35		Eszék	0.88 1.00
	Moldos	1.17 1.25		Török-Becsse	0.34 0.22
	Gombos	1.04 1.77		Titell	1.28 1.51
	Ujvidék	1.05 1.10		Bátfa	0.55 0.63
	Pancsova	0.72 0.70		Topolya	0.40 0.20
	Osztora	1.14 1.40		Hódros	2.40 2.19
Morva Vág	Magyarfalva	0.00 0.00		Sajó	1.48 1.51
	Zselica	0.88 0.89		Hernád	H.-Námetl
	Trencsén	0.75 0.43		Berettyó	0.10 0.71
	Sáros	0.89 0.73		H.-Ufalu	0.10 0.10
Rába Vág	Sz.-Gothárd	0.20 0.20		Körös	Causca
	Sárvar	0.22 0.22		N.-Várd	0.00 0.00
	Győr	1.57 1.57		Bélnyes	0.57 0.44
	Pottau	0.00 0.00		Tenke	0.35 0.11
Dráva Vág	Zakány	0.35 0.38		Gurabony	0.36 0.44
	Bárcs	0.25 0.34		Borsosnyó	0.34 0.38
	Eszék	0.34 0.34		Békás	0.38 0.36
Mura Vág	M.-Szerbák	0.20 0.20		Gyomai	0.38 0.36
	Sz.-Zsolt	0.34 0.34		Márós	Gy.-Fehérvár
	Eszék	0.20 0.14			Branyicska
	Mitrovica	1.79 1.78			Soborsán
	Deés	0.82 0.82			Arad
Szamos Vág	Sz.-Zsolt	1.24 0.57			Mákó
	Sz.-Zsolt	0.20 0.14			Méző
	Mitrovica	1.79 1.78			K.-Kostály
	Deés	0.82 0.82			Ócsa
	Sz.-Zsolt	1.24 0.57			Bekecs
Kraszna Vág	N.-Majtény	0.00 0.03			Temes
	Munkács	0.24 0.26			Béga
Laborca Vág	Homonna	0.30 0.45			Hemesvári
	Ungvár	0.00 0.00			Bekecs

Titkos betegségek ellen

25 évi. részen katonatorvos (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legelőször ajánlható

DR. KAJDACSÝ,

v. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapial rendelő intézete

Budapest, Váci-körút 4. sz. 1. em.

A legelnyagotabb hűgyszólyásokot, bujakós sebeket, eyphillist, az önfertőzés utóbjait

Elygengült férfierőt

az orvosi világ által legujabban olyannyira felkarolt és hatásában pártatlan sikerű

Electro-Massage

által, magümléseket, nőknél fehérfolyást befekendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjukori bünök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátrgerincbajokot gyógyít a legujabb gyógy-módot szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7-8 óráig. Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat. Külön váróterem.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltunk; esetleg gyógyszerkezlésről is gondoskodva lesz.

Magyar Jelzálog-Hitelbank.

HIRDETMÉNY.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank t. e. részvényesei az 1899. március hó 28-ik napján déli 12 órakor a bank helyiségeiben (V., Nádor-utca 7. sz. a.) tartandó

XXX-ik rendes közgyűlésre

ezennel biztellel meghívtnak.

N A P I R E N D:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése.
2. Az 1898. évi mérleg megállapítása és a felmenyvény megadása.
3. Határozathozatal a tiszta nyereség hováfordítása iránt.
4. Igazgatóság kiegészítése.
5. Felügyelő-bizottság választása.

A részvényesek lehetők:

BUDAPESTEN: a bank főpénztáránál (V. Nádor-utca 7. sz. a.) és a Magyar Lezámitoló- és Pénzváltóbanknál.

BÉCSBEN: a Union-Banknál.

PARISBAN: a „Société générale pour favoriser le développement du Commerce et de l'Industrie en France” című banknál.

Az igazgatóság.

Alapszabályok kivonata.

23. §. 20 részvény tulajdona 1 szavazatra jogosít.
24. §. Részvényesek, kik szavazójukkal éni akarnak, kötelesek a közgyűlés összeülése előtt legalább 8 nappal, részvényeiket térítvény mellett letétmennyezni.
25. §. A letétmennyezés a bank pénztáránál vagy más, a hírlapokban kijelölt helyeken eszközözendő.

Testületek, intézetek és kereskedelmi cégek, továbbá nők és kiskorúak, a közgyűlés törvényes képviselőjük által vehetnek részt, ha azok különben részvényesek nem volnának is.

Azoknak, kik szavazójukat igazolták, a részvényes és az utának járó szavazatok számának megjelölésével ellátott igazoló-jegyek adtnak ki.

A részvényes a részvényes által sajátkezűleg aláírandó jegyzékbe, számszerű sorrendben és pedig a Magyar Jelzálog-Hitelbanknál 1, minden egyéb letéthelyen 2 példányon bejegyzendő.

A letéve a letét részvényekről törvényi nyer és a részvények annak idején, a közgyűlés megtartása után, aszkis ezen térítvény visszaadása mellett fognak neki kiszolgáltatni.

Az 1898. évi mérleg és jelentés 1899. március hó 20-tól kezdve a t. e. részvényesek rendelkezésére áll.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

A nélkim bemutatott szomatlan megbízható, hiteltel, közönséget folytán ezen negyedszázad óta fennálló rendelő-intézet a legelőször ajánlható.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hűgyszólyásokat és sebeket, az önfertőzés utóbjait, az elyengült férfierőt, magümléseket, a bujakós utókövetkezményeit, nőknél fehérfolyást, bőrmennyire itteltek is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magyatlanság egyik főokozója és bűnbetetője, geket gyógyít új gyógy-módot szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülész-tudor, volt csásár. kir. oszt. főorvos

BUDAPEST, Belváros, V. ker., Kigyó-utca 1. szám, II. em. Rendel: naponta d. e. 10 órától este délután 4 óráig, este 7 óráig 8 óráig.

Díjazott levelekre legmagyobb figyelemmel választottatik és gyógyszerkezlésről is gondoskodva lesz.

Ugyanolyan Nőknek külön váróterem.

Ugyanolyan megjelölés és szerzője: Dr. GARAI ANTAL. A nélkim bemutatott szomatlan megbízható, hiteltel, közönséget folytán ezen negyedszázad óta fennálló rendelő-intézet a legelőször ajánlható. 15-ik kiadásban megjelent) nemi betegségeket és ezek ésszerű gyógykezeléséről című könyve, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 frt beutalás mellett bérmentve vagy 90 kr. utánvét mellett.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leírása. — II. A nemi élet őrdése. — III. Az önfertőzés és az éjjeli magümlések. — IV. Hűgyszólyák (trippán) és hűgyszólyák. — V. A bujakós (syphilis) — VI. Fehérvér. — VII. Elgyengült férfierő. — VIII. Női magyatlanság. IX. Az ivarszervek megbetegedéseinek főnyerője a prostitúció.

Gyógyszertárim készítményei a párisi, bordeauxi és brüsseli kiállításokon nagy arany érmeikkel és díszoklevéllel lettek kitüntetve.

Fontos tudóbetegeknak

Az egyedüli bevált szer a tüdő és léghúgy szervezet megbetegedése ellen a **Kauten pater fényó-kivonat**. Biztos siker. Számos elismeréssel első rangú orvosoktól és előkelő egyénektől. Ára 1 liter 25 frt. — 1/2 liter 12 frt 50 kr. 1/4 liter 6 frt 25 kr.

Aszopolt tisztított szappan, eljárolt minden felület (szőr, szuok, kocsikenés, ténál) bármely ruhából. Ára darabonként viláos ruha részére 2 korona, fehér ruha részére 2 korona.

Storin rosada folyék. eljárolt minden rozsdfolyót a fehérvérűtől a szövet rongálásáig. 1 üvege 2 korona. Tisztító szerem ártalmatlanságát és hatását jelölték.

Ünásítás ingyen. Valódi egyedül a készítőnél.

BECKER JÁNOS gyógyszerész.

BILLEÉD. (Torontalmegye.)
Poéta, vasút és távirádalomás.

Főraktár: Török Józsefnél, Budapest, Király-utca 12. sz.

Dr. MÜLLER főtörzsorvos-féle

injekció és labdacso

Minden háziasz-szony vegye meg a leg-ujabb, Kugler-féle „Házi-cukrászat” című könyvet, 2000-nél több receptével és 200 kép-pel. Ára díszkötésben 3 frt és 25 kr. portó-ért. Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában.

a legjobb és leghatásosabb szerek új és régi hűgyszólyákban — hűgyszólyákban és folyósánál. Gyógyulás gyakran már néhány nap alatt, kellemetlen utóbjak nélkül. — Pontos használati utasítás minden megrendeléshez mellékelte-tik. Egy adag ára, friss bajoknál 1 frt 60 kr., idült régi bajoknál 2 frt 50 kr., postán küldve csomagolással 25 krral több, portó nélkül.

A valódi készítmények egyedüli megrendelés helye: Szt.-Jörgy gyógyszerár, Wien, V., Wimmergasse 33.

Raktár: Török Józsefnél Bpest, Király-utca 12. Sziveskedjék ezen hirdetést kívágni és megörizni.

Azok a szenvedő férfiak,

kik sok más szerrel való próbálgatás után használ-ták a **Dr. EGGER-féle**

injectió Hamamelis Virginica-t,

meggyőződtek arról, hogy ezen szer felülmúlja hatásában a többi hasonló készítményeket, mint-hogy belső bántalmakat, legrövidebb idő alatt gyógyít.

Dr. Egger-féle Injectió ára 70 kr. Vidékre a pénz előleges beklüdes mellett bérmentve 1 frt 5 kr., két üveg 1 frt 75 kr. Fő- és szétküldési raktár: Gyógyszertár a „NÁDORHÓZ”, Budapest, VI., Váci-körút 47.

Diskrét betegségek ellen.

Ideg- és nemi betegségek

elnevezése alatt rejlt különféle legelnyagotabb bántalmak, a vér infekcionális betegségei, valamint bármily nagyfokú gyengeségi állapotok (impotencia) ellen pártatlan sikerű gyógyhatással folytán legelőször ajánljuk

DR. MITZGER TIVADAR

HIRNEVES

HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI RENDELŐ-INTÉZETÉ

Budapest, VI., Teréz-körút 44. I. em.

Az intézet, mely a maga nemében pártalanul áll, a modern kgyűlés s orvosi technika előrendű vírmányai szerint a korsorkalkotó „Katharose” gyógy-módot alapján nagyszabású gyógytermekkel van berendezve és a legrövidebb idő alatt gyökeres, állandó és teljes gyógyulást biztosít.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán hontránium teljes gyógyulás után fizethető.

Az intézet nyitva d. e. 8-1-ig, d. u. 2-3-ig. Levelekre díjmentesen válaszoltatik. Külön váró- és gyógyterem, külön be- és kimenet.

Miniszoknak, kik gyors, alapos és biztos gyógyulást óhajtanak, ezen kitűnő szerezést a legelőször ajánljuk.

Univ. Med. Dr. Czinczár J.

Bőrgyógyász, bőrápolás, nemi- és hűgyszólyák bántalmak kócsépités szakorvos.

gyógyít gyors és biztos sikerrel, kényelmes módon ugy nőknél, mint férfiaknál mindennemű a nemi betegségek és gyengeségi állapotok elnevezése alatt összefoglalt bármily régi kelott bántalmakat, továbbá bármily bőrbetegséget és szépségábrát a külföld által elismert legujabb ki-tűnő módszereivel.

Lakik: Budapest, VII., Kerepesi-ut 4. I. em. Rendel: délelőtt 10-1-ig, déntán 3-7-ig. Külön váróteremk helygek és urak részére. Levelekre azonnali válasz.

Általános elyengülésnél, az alhasi szervek rendellenes működésénél, mell és gyomor-fájdalmaknál, nemkülönbén az Hűtők legjobb és legizletesebb erősítőszert képezi a

HOFF JÁNOS FELE MALATA KIVONAT

EGÉSZSÉGI-ITAL

Egy palack ára 75 kr., 5 palack bérmentve 3 frt 75 kr. Kapható az összes gyógyszerárakban, drogua, csemege- és fűszerkereskedésekben. Magyarországi kizárólagos főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerár, Király-utca 12. sz.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi március hó 15-én.

A házi béke.

Vigjáték 3 felvonásban. Irtaék Bissón S. és Leclercq A. Fordította Kürthy Emil.

Személyek:

Moreuil	Nády F.	Suzanne	Gerő L.
Germainé	Csillag T.	Dolores	Paulayné
Brunois	Vizvári	Du Taillis	Hetényi
Brunoisné	Vizváriné	Denise	Groo V.
Ludovic	Zilahy	Ambroisine	Rákosi Sz.
Pironeau	Latalár	Julie	O. Kezseri I.
Muscadet	Dezső	François	Faludi

Kézde 7 órákor.

Csütörtökön Rafael. Pénteken A dolovai nábob leánya. Szombaton Házi béke. Vasárnap d. u. Körönyt köszönyöl. Este Himfy dala.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szerda, 1899. évi március hó 15-én.

Faust.

Nagy opera 5 felvonásban. Zonglét szerzte Gounod. Szövegét Goethe után irták Barbier és Carré Fordította Ormay F.

Kézde 7 órákor.

Csütörtökön Jótékonyodó hangverseny H-moll Symphonia. László feltámasztása. Pénteken ugyanez. Szombaton Don Juan. Vasárnap A proféta.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi március hó 15-én.

Zárva.

Csütörtökön A sevillai borbély.

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi március hó 15-én.

I.

Március 15-én.

Költemény: Ábrányi Emil. Előadja: Gál Gyula.

II.

A hálókocsi ellenőre.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Alexandre Bissón. Fordította Zempléni P. Gyula.

Személyek:

Godefroid Gy.	Hegedűs	Charbonneau	Rónaszéki
Lucienne	Molnár R.	Charbonneaux	Makróciné
Montpépin	Gyöngyi	Rosine	Baán N.
Montpépiné	Nikó	Angéle	Berzései
Godefroid A.	Góth	Julia	Boross
Medard	Balassa	Françoise	Bálint R.
Labordave	Szerény		

Kézde 7 1/2 órákor.

Csütörtökön Dr. Pepi. Hajnali vendég. Pénteken Dr. Pepi. Hajnali vendég. Szombaton Mozdó fényképek. Vasárnap d. u. Tribly. Este Dr. Pepi. Hajnali vendég.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi március hó 15-én.

Blaha Lujza asszony, mint vendég.

1848. Hadak útja.

Látványos, zenés színmű, előjátékkal 11 képben. Irta és zenéjét szerzte Verő György.

Személyek:

Bem, honvéd-tábornok	István	Vértesi
Petőfi Sándor	Vidor.	Blaha L.
Geniusz	Lubinszky Annika	Blaha S.
	S. Harmath Kossuth Lajos	

Kézde 7 órákor.

Csütörtökön, pénteken, szombaton A görög rabszolgá. Vasárnap d. u. Diákasszonyok. Este 1848. (Hadak útja.)

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi március hó 15-én.

Délután 2 1/2 órákor ingyen előadásul a székesfevárosi középiskolák ifjúsága számára.

Aranylakodalom.

Este:

I. Komáromi Mária asszony fellépével.

100-adszor.

Aranylakodalom.

(1848-1896.)

Látványos színjáték 8 képben, táncal. Irta Reöthy László és Rákosi Viktor. Zenéjét összeállította: Fekete József.

Személyek:

Koltay J. altábornagy	Molnár Boriska	Kormányzó Fűredi
Katalin, felesége	Hettyey Pista, vő.	Komáromi M.
Honka	Aranyossy legény	Odry

Kézde 7 1/2 órákor.

Csütörtökön pénteken, szombaton A gósák. Vasárnap d. u. Egyiptom Gyöngye. Este A Gyurkovics-lányok.

Somossy Mulató

Albrecht Ferenc, bérliő.

Kézde 8 órákor, vége 12 órákor.

Ma

Köszeghy Jenő főrendező jutalomjátéka.

Egészen új műsor! Ujdonságok!

3 PÁR CIPŐ

4-ik felvonása.

Bohózat énekekkel Bertől. Leni - Augustin k. a., Lorenz - Trebitsch ur, Nachtfalter - Digruber ur, Irma - Frola k. a., valamint az összes műlők.

Nagy hangverseny-akadémia.

- Nászút keringő, énekl. Reval k. a.
- Az Aragon királynő, költemény, előadja Frola k. a.
- Land Burchillad, énekl. Dorn ur.
- „Ohne Liebe, kein Leben“, Serenáda, énekl. iFrancschini k. a.

Nagy balett-egyveleg.

- Mindig és nem mindig keringő, variációkkal, táncolja Szó k. a. prima-ballerina és a balettkar.
- Nagy francia négyes, táncolják Turner, Harasser, Bochma és Rákóczy k. a., továbbá Chadill, Sigmond, Faludi és Gutmann urak.
- Galopp az egész balettszemélyzetel: „Ugy ének most nagy Bécs városában“, énekl. Augustin k. a., „Reise Abenteuer“, énekl. Trebitsch ur. „A TILOSBAN“, új magyar népszínmű dal- és táncal, Faludi urtól.

Szenzációs Variété-műsor, Mr. Staley és Miss Birbek Zenélő korácsműhely, Barnum óriás dogkutyával, Hilaris és Tordant, utóljára Mdle D'Argent.

Házlebontás

még csak f. évi április végéig az összes raktáron levő szőnyegek,

csipke- és szövetfüggönyök, ágy- és asztalterítők, butorszövetek, flanel-takarék, kocsis- és utazó-takarók, plaidok, pokrécok stb., míg a készlet tart, elismert kitűnő és szolid minőségben

rendkívül olcsó árakon adatnak el.

Szőnyegmaradékok egyes ágy- és asztaltakarók, ugyesintén egyes függönyök

hallatlan olcsó árakon.

JOANNOVITS DÖME

IV., Kigyó-utca 3.

Alapított 1820.

TAVASZI toilettek

a legnagyobb választékban és a legelegánsabb kivitelben mérsékelt árakon

A. LEGRAND

IV., Váci-utca 25. I. em.

Olcsó kerítések! Olcsó kerítések! Haidekker Sándor

sodronyszövet-, fonat- és kerítés-gyára

Budapest, VIII. ker., Üllői-ut 45. sz.

Gyárt és szállít: gép- és kézi-sodronyfonatokat, tiskés-sodronyt, pánthuzalt: erdők, vadaskertek, baromfiudvarok, gazdasági telkek, kertek, gyümölcsösök, szőlők, stb. bekerítésre olcsó árak mellett. Nyaraló-, park- és erkélyrácsokat, valamint esinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat vaskeretes sodronyfonat és kovásolt vasból; ugyesintén díszes virágágy- és gyepkerítéseket és fűvédőkösarokat. Továbbá: föld- és kavicsrostákat; magtár-ablakrostélyokat; szikrapogókat; gabona-választóhengereket, valamint régi választóhengereknek új sodronyköpennyel való ellátását. Rostaszöveteket és fonatokat szelvényestékben. Arjegyzekek és költségvetések ingyen. Utánnyás és pontos kiakolalás!

Most jelent meg!

Jukker-leány.

Irta PEKÁR GYULA.

Ára 1 frt 50 kr.

Megrendelhető: a „Budapesti Napló“ kiadó-hivatalában, Budapest, József-körút 18. szám.

Most jelent meg!

Korhadt fakesztek

Irta: Rákosi Viktor.

A szabadságharcunk névtelen hőseiről szól ez a kötet, akik korhadt fakesztek alatt, szerteszét az országban alusszár siri álmukat, Erdéket, sőtöten színezett, fantasztikus novellákban vezető élők a szerző a nagy nemzeti épszt, s hang, felfogás, feldolgozás annyira új és eredeti, hogy ez a könyv a maga nemében páratlan a magyar irodalomban.

Ára 1 frt 40 kr.

Postai bérmentes küldésel 1 frt 50 kr., ha az összeg előre utalványoztatik.

Megrendelhető: a „Budapesti Napló“ kiadó-hivatalában.

Uj szabászati tanintézet

nyílik meg e hó 15-én

Váci-körút 1. szám alatt

STEINETZ MARI

vezetése alatt.

Teljes alapos oktatás intelligens hölgyek részére a ruhavarrás és szabászatban.

Ugyanott előadnak női szabóműhely, amelyben a legelegánsabb toillettel válogatott izlés-sel jutányosan készítenek.

A Kőbányai Királysörfőző Goliát Malátasöre

gyógyhatása mellett a legkellemesebb üdítő ital. Ajánlások: Dr. Korányi, Dr. Kótyly budapesti, és Dr. Benedikt bécsi egyetemi tanár uraktól.

BUTOR készletfizetésre!

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyház-férjak, valamint más hitelképes egyének kedvező fizetési feltételek mellett kapnak szállár-szármányu asztalos- és kárpitozott butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz.

Sas-utca sarok, I. em. Arjegyzekek 25 kr. levéljegyek beküldése ellen bérmentve küld fenti cég B. osztálya. 537

Takarékbetétek 5%

Olcsó kölcsönök 6 évvel!

1899. április hó 1-én megnyílik az

Országos Korona-Takarék-Pénztár m. sz.

Andrássy-ut 32.

VI. Évtársulata.

Előjegyzések már most elfogadhatnak az Országos Korona-Takarék-Pénztár helyiségében.

A tagság előnye:

- A tagok olcsó, heten- vagy havonként visszafizetendő kölcsönöket nyernek. (Mindén 100 frt kölcsön után 1 korona fizetendő hetenként.)
- A heti befizetésekért az intézet pénzbeszedői a háshoz jönnek, egy előny, melyet kizárólagosan csak az Orsz. Kor-Takarék-Pénztár nyújt. De történetnek ezen befizetések peota chaque után is vagy pedig az intézet pénztáránál.
- A heti befizetések igen jól, a rendes takarékpénztári kamatlábnál magasabbban kamatoztatnak.
- A tagok személy- vagy betétkészítélt kapnak (I. és II. helyre) vagy előlegeket értékpapirokra.

Bővebb felvilágosítással szivesen szolgál az Országos Korona-Takarék-Pénztár m. sz.

Andrássy-ut 32.

Takarékbetétek 5%

ATTILA kerékpárok

az elismert szabatos és műszakilag legtekélyesebb munkájuknál fogva

világhírűek!!

ATTILA kerékpárművek

Kretzschmár E. és Társa

DREZDA, TEPLITZ, HANNOVER, BERLIN, KÖLN.

Gyári raktár: Budapest, VIII., József-körút 36.

Városi raktár: SOHOTTOLA ERNŐ Andrássy-ut 2.

Fizetőképese vidéki képviselők keresztetnek.

NEW-YORK kávéház

A m. kir. honvédenekar

H+A+N+G+V+E+R+S+E+N+Y+E

a karmester személyes vezetése mellett. Kézde 8 órákor, Szabad bemenet.

